

Eredeti Jatekszin Kiadja a magyar todos tarsasag. (Original-Schaubühne.) hung. 11. Tisztujitas Vigjatek 4. felv. (Beamtenrestauration.) hung.

Egyet. ny.
Buda 1843

Signatur: 55706-A.11
Barcode: +Z167488000
Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ167488000>
Umfang: Bild 1 - 184

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

IS.KÖN.HOF- BIBLIOTHEK

55.706-A

Alt-

~~Oo 262.~~

55706-A.

EREDETI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

TIZENEGYEDIK KÖTET.

T I S Z T U J I T Á S,

a' m. t. társaságtól 1842ben első pályadíjt
nyert vígjáték.

BUDÁN,

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEL.

1843.

F E R S Z T U J E T T Á S.

VIGJÁTÉK

NÉGY FELVONÁSBAN.

IRTA

NAGY IGNÁC.

Ha nem virít is tulipán,
Mégis ő lesz az alispán.

Korteszal.

BUDÁN,

A MAGYAR KIR. EGYETEM BETŰIVEL.

1843.

SZEMÉLYEK.

FARKASFALVI SÁNDOR, alispán.

TORNYAI KÁROLY, szolgabíró.

LANGYOS, főorvos.

HEVES KÁLMÁN, ügyvéd.

HAJLÓSI, aljegyző.

DARABOS ÁRPÁD, juratusa.

ARANYOS MIHÁLY, }
VIRÁGOS GYÖRGY, } nemesek hadnagyai.

SCHNAPS MÓZES, vendégfogadás.

DAMÁZSDI, Farkasfalvi huszárja.

ARANKA, gazdag fiatal özvegy.

KINGA, testvére, Langyos neje.

NELLI, Aranka szobalyánya.

Köznemesek, cselédek.

Történik egy megyei nagyobb városban.

ELSŐ FELVONÁS.

Keskeny utca, jobbról emeletes ház erkélylyel.

ELSŐ JELENET.

TORNYAI balról jő s lépteit az erkélyes ház felé irányozza. HAJLÓSI jobbról közelit, s a színpad közepén Tornaival találkozik.

HAJLÓSI mély bókkal, alázatos hangon. Alázatos szolgálja, tekintetes uram.

TORNYAI. Ah, jó reggelt jegyző ur; hová olly sietve?

HAJLÓSI. Épen a tekintetes urnál akarám alázatos tiszteletemet tenni; de a véletlenség imé megfoszta azon szerencsétől —

TORNYAI. Hivatalos dologban?

HAJLÓSI. Nem egészen — hanem mégis fél-hivatalosban —

TORNYAI. Oh, ugy csak végezzük el hamar, mert én semmi halogatásnak nem vagyok barátja. Bajainknak fele szünnék meg, ha annak idejében mindjárt elejőket vennők.

HAJLÓSI hízelve. Igen, ha minden tisztviselő a tekintetes ur páratlan buzgalmával birna —

TORNYAI. Hagyjuk ezt — tudja ön, hogy az efféléket nem szeretem hallani. Térjünk tehát azon félhivatalos dologra, melly önt hozzám vezérlé.

HAJLÓSI habozva. Nem tudom, hogy a hely, itt az utcán —

TORNYAI. Mindegy — kötelességünket mindenütt teljesíteni tartozunk. Tehát kérem, csak minden bevezetés nélkül.

HAJLÓSI titkolózva. Tasnádi Aranka ő nagysága özvegy —

TORNYAI. Ez nem titok.

HAJLÓSI. Gyászéve még nem telt ugyan el —

TORNYAI. De holnap eltelik.

HAJLÓSI. Épen azt akarám alázatosan megjegyezni.

TORNYAI. De mi köze lehet ennek azon félhivatalos dologhoz?

HAJLÓSI. Igen sok, mikép azt mindjárt szerencsém leend előterjeszteni.

TORNYAI. Kiváncsi vagyok.

HAJLÓSI. Ő nagyságának, még lány korában, több imádoja volt —

TORNYAI. Ezt minden szép lányról elmondhatni —

HAJLÓSI. Ezen imádók közül egyet különösen kitüntetett —

TORNYAI kissé felindulva. Úram —

HAJLÓSI. Alázatosan bocsánatot kérek — én — én nem ismerem azon boldog férfit — s csak köztudomásu dolgot beszélek.

TORNYAI. Mellynek hivatalos oldalát mind-
eddig még csak nem is sejtem.

HAJLÓSI. Csodálom, mert különben a tekin-
tetes ur éles elméje —

TORNYAI. Hagyjuk azt — ismételve kérem
önt, csak a dologról sziveskedjék szólni.

HAJLÓSI. A szép Aranka — ő nagysága örö-
mest nyújtotta volna kezét azon boldog férfinak;
de szüléinek parancsából máshoz kelle nőül men-
nie —

TORNYAI. A szülék gyakran követnek el ily
botorságot.

HAJLÓSI. Most ismét szabad a szép hölgy,
még pedig tökéletesen, mert szüléit a halál jobb
életre szölitotta.

TORNYAI. Szabadságát bizonyosan használni
fogja.

HAJLÓSI közelebb lépve hozzá. Épen ez az, mit
mondani akarék. Csodálatosan egyeznek meg gon-
dolataink.

TORNYAI türelmetlenül. Ez különben köztünk
nem igen szokott megtörténni.

HAJLÓSI hízelve. Oh, ez igen természetes,

mert az én együgyűségem és a tekintetes. ur lángelméje —

TORNYAI. Ismét feledi ön a félhivatalos dolgot —

HAJLÓSI. Pillanatig sem távozott elmémből. Röviden — a tekintetes alispán ur is — mikép fejezzem ki csak magamat — szinte — szinte szépek találja a fiatal özvegyet.

TORNYAI. Ez becsületére válik izlésének.

HAJLÓSI. Sőt nőül is venné őt —

TORNYAI. Erre nem igen nagy elszántság kívántatik.

HAJLÓSI. És azért —

TORNYAI kifakadva. Talán csak nem általam akarja megkéretni?

HAJLÓSI. Oh, nem — hanem azt hiszi a tekintetes alispán ur, hogy azon bizonyos boldog férfi utjában áll, kihez a szép özvegy még most is nagy hajlandósággal viseltetik —

TORNYAI. Talán csak nem akarja, hogy nyakát törjem azon boldog férfinak?

HAJLÓSI. Oh, isten őrizzen! De a tekintetes ur nagy befolyással van azon boldog férfira, és egyetlen szóval rábirhatná őt, hogy lépjen vissza. A tekintetes alispán ur ellenben legörvendetesb kötelességének érzene, pártja által a tekintetes urat másodalispánná választatni —

TORNYAI nevetve. Önt pedig helyembe szolgabíróvá, nemde?

HAJLÓSI zavarodást mutatva. Oh — az én szerénységem —

TORNYAI szavába vág. Olly nagy, hogy nem is fogadna el olly hivatalt, mellyre magát gyöngének érzi.

HAJLÓSI félre. Szentelen! Ezt megbánod. — Hangosan, alázattal. Szívemből szólott a tekintetes ur; mikép is merészelhetnék illy nagy férfi utódjává lenni?

TORNYAI. Köszönöm. Tehát ennyiből állott a félhivatalos dolog?

HAJLÓSI. Igen — egyébiránt még azt méltóztatott, mintegy oda vetve, megjegyezni a tekintetes alispán ur, hogy néhány nap múlva tisztujításunk leend, s hogy hatalmas pártja által mindenkit tetszése szerint emelhet, és buktathat.

TORNYAI haraggal. Alázatos szolgája!

HAJLÓSI. Bocsánat —

TORNYAI. Nincs miért. Jó mulatást — jövőendő szolgabíró ur.

HAJLÓSI nevetve. Tréfálni méltóztatik. Alázatos szolgája. Mély hajlongások közt el.

MÁSODIK JELENET.

TORNyai egyedül.

TORNyai rövid gondolkozás után. Átkozott eset! Valóban igaza van ezen sziszegő kigyónak — küszöbén állunk a tisztujításnak, s az alispán mindezenható, mert pénze, és ezer színű ármánya hat megye köznemességét is megronthatná; az idő pedig olly rövid, hogy terveinek kijátszása lehetlenséggel határos.

HARMADIK JELENET.

TORNyai. HEVES KÁLMÁN sietve jobbról.

HEVES. Károly, barátom!

TORNyai. Kálmán! Mi szél hoz téged ide?

HEVES. A tisztujítás szele.

TORNyai trófásan. Talán csak nem korteskedni jöttél?

HEVES. Kitaláltad,

TORNyai. Mellettem?

HEVES. Miért nem, ha időm s pénzem marad rá, de különben igen természetesnek fogod találni, hogy mindenek előtt csak magamról fogok gondoskodni.

TORNyai csodálkozva. Hogyan? Te!

HEVES. És ugyan mi bámulatos van ebben?
Nincs é birtokom e megyében?

TORNYAI. Van, még pedig igen szép.

HEVES. Vagy szellemi tehetségem hiányzik
a szolgabíróságra?

TORNYAI. Épen nem.

HEVES. Jól van, tehát szolgabíróvá akarok
lenni, s azzal vége; most pedig, ide érkezésem
után azonnal hozzád sieték, tanácskozni, hogy
mikép érhetem, legkönnyebben célomat, s jó,
hogy épen találkoztam veled, mert minden pilla-
natot használnom kell, ha pénzemet hiában nem
akarom kiszórni.

TORNYAI. Ez mind igen szép, de nem győzők
csodálkozni, hogy te, ki örökre független ügyvéd
akartál maradni, most megyei hivatal után esengesz.

HEVES. Valamint mindennek, úgy ennek is
oka van, barátom. Figyelj csak, mindjárt fölvi-
lágosítlak —

TORNYAI. Talán mennénk inkább hozzám —
itt az utcán —

HEVES. Mit nekem utca vagy nem utca —
vagy talán azért ne tanakodjunk az utcán, mivel
kis városban ez nem szokás? Már csak azért is itt
maradok, mert én nem akarok a szokás gépszerű
állatja lenni. Félre a szokással, s éljen az ujtás,
és haladás!

TORNYAI. Am legyen tetszésed szerint, barátom; úgy is látogatást akarok tenni azután az erkélyes ház felé mutat e sarokházban.

HEVES. Jól van; halld tehát barátom. Én ki akarok tűnni a világban, s nekem ki kell tűnnöm, bár mibe kerüljön is. Miután pedig tapasztalám, hogy, mint egyszerű ügyvéd, nem igen érhetem el célomat a pörök poros irományai közt, tehát csak két ut maradt előttem nyitva: a sajtó és megyei tisztviselőség. A sajtóhoz nem akartam folyamodni, mivel a haladási párt zászlaja olly érdemes kezekben van, hogy még magamat sem tartom ügyesebbnek, kivévén, hogy talán kissé több fát szeretnék a tűzre rakni — azonban így is jól van — legalább nem égetjük meg körmeinket —

TORNYAI. És ennél fogva megyénket akarod boldogítani?

HEVES. Ugy van. Orvostok akarok lenni, barátom, mert megyétek olly veszélyes beteg, hogy zuhanyozás sem igen segíthetne már rajta, s azért mindenek előtt néhány legkórosabb tagját vágom el, hogy azután sikerrel foghassak a hatályos orvosláshoz —

TORNYAI. Nagy fába vágod fejszédet.

HEVES. Eles fejszével, s erős karokkal a legnagyobbat is megdönthetni. De halld tovább.

Majd valamennyi megyében testté vált a haladás nagy igéje, csak itt, csak e szép nagy megyében uralkodik tökéletesen megfordult világ. Itt keveset is csak nyögve akarnak, mert kislelkűek, mert nem akarják magokat a század szelleme által felhőkbe karoltatni föl, mert nem tudják, hogy a felőlünk nélkülünk fölött halotti dalt zengnek a köz jóllét vértanui keletről éjszakig, s déltől nyugatig. És mi ezen sajnos elmaradásnak fő oka?

TORNYAI. Ezt magam is szeretném tudni.

HEVES. Mindenek fölött első alispántok, ki még csak adófizetés alá sem kívánja magát vetni! Másod alispántok méltó társa volt, s egész életében csak akkor mozdítá elő a közjót, midőn — meghalt. Te, barátom —

TORNYAI. Én? Ah, valóban kíváncsi vagyok arcraimra —

HEVES. Te azok közé tartozol, kik sem hidegek, sem melegek —

TORNYAI mosolygva. Köszönöm —

HEVES. Megállj csak, barátom — épen nem akarok irántad igazságtalan lenni. Te akarod ugyan a közjót, de csak hasonszenvi apró adagokban szeretnéd azt belénk csöpögtetni. Ez nagy hiba, mert azon betegnek, kinek ajakán ül már a halál, itce számra kell torkába önteni a gyógyszer —

TORNYAI. Ne hidd, barátom, hogy olly nagy életveszély környez bennünket —

HEVES. Jól van, tegyük föl tehát, hogy egészségesek vagyunk; szólj, ugyan mit ér az, ha az egészséges embernek naponként csak egy mogyorót adunk éhsége megennyhítésére? Utoljára kiaszik majd, mint a szunyog, és idő előtt meghal. Röviden, mi, tudniillik én és naponkint növekedő hatalmas pártom, mindjárt, rögtön boldogok akarunk lenni, ti pedig olly lassan, hogy végre még csak jótékonyságát sem bírnátok élvezni az ohajtott boldogságnak.

TORNYAI. És ezen szép beszéd végeredménye —

HEVES. Röviden ebből áll. Azok, kiket a közvélemény s népszerűség forrón dobogó keblére karolt, elhatározzák, hogy e megye sorsának mulhatlanul jobbra kell fordulnia, és érdemetlen esz közül saját csekélységemet jelölték ki —

TORNYAI nevetve. Sok szerencsét, kedves barátom! Az én dicsőségem, és uralkodásom tehát ezen tisztjútáson megszűnik?

HEVES. Épen nem — sőt magasbra fogsz emeltetni —

TORNYAI. Hogy, hogy?

HEVES. Látod, barátom, te lassan akarsz ugyan haladni; de mégis csakugyan szilárdul

akarsz, s ez már sok — de e mellett tetőtől talpig tiszta jellemű becsületes ember vagy, s ez még sokkal több —

TORNYAI. Köszönöm, köszönöm — ez igen szép —

HEVES. Még nem tudsz mindent — halld csak tovább.

TORNYAI. Kíváncsi vagyok.

HEVES. Téged igazságszereteted miatt az egész megye kedvel — engem pedig még nem igen ismer; elhatároztuk tehát, hogy te mintegy átalakulási korszakot fogsz szülni, melly alatt a megye majd arra is megéri, a mit mi kivinni szándékozuunk. Vagyonod nem nagy ugyan, de annál nagyobb az enyim — te — első alispánná leszesz —

TORNYAI meglepetve. Hogyan?

HEVES. Azzá teszünk, s azzal vége. Én mint középponti szolgabíró, olly tüzesen fogom a megyét izgatni, hogy O'Connell csak himpellér leend hozzám képest. Ez bizonyosan megtermi gyümölcseit. Veled nyílt ellenzésben állok majd, s becsületes jó lelked mind e mellett is jóval előre fogja rugtatni a megyét a haladás rózsapályáján. Az élénk ellenzés alkalmat szolgálанд szép eszed kitüntetésére, a nemesség pedig szabadító őrszellemét látandja bennem. E mozgalmak közt a három

év gondolatgyorsan röpül el, ismét tisztujítás következik be, és —

TORNYAI. És ?

HEVES. Én alispán leszek, s rohanó lépésekkel vezérlem boldogságra a megyét — te pedig kimaradsz —

TORNYAI. Igen szépen köszönöm barátságos buzgalmat —

HEVES. Lesz is okod rá, halld csak tovább. Kimaradván az új tisztkarból, igen természetes, hogy szerzett érdemeidhez, és az ellenzés által kitüntetett szép elmetehetségedhez méltó magas hivatalt nyersz illő jutalmul, és mi egy csapással két legyet sujtottunk, mert a megyét a haladás lobogója alá tereltük, s téged egyszersmind olly helyre juttattunk, hol hozzád hasonló talpig böcsület, és jó magyar szívű férfiak roppant hasznára válhatnak az édes magyar hazának —

TORNYAI komolyan. S ti a megvesztegetés undok ösvényén akartok ezen hazaboldogító célhoz eljutni ?!

HEVES. Barátom, célunk szent, s azért az eszközök választásában nem igen lehetünk rendkívül lelkiismeretesek —

TORNYAI. Véleményedben nem osztozom, mert az illy eszközök — csekély belátásom szerint — mindenkor élesen ellenkeznek a böcsület

szigorú szózatával — és vajjon miért buzogtok oly hevesen, midőn az ellenkező párt is hasonló nemtelen eszközökhöz folyamodik? Vagy csupán nektek van jogotok a nép erkölcsiségét megrontani — nektek, kik folyvást népnevelési ragyogó eszméket pöngettek?

HEVES türelmetlenül. Hagyjuk ezt, barátom. Elégé ismerem már fonák elveidet — mi ezt határoztuk, s mi mindenkor végre is szoktuk határozatainkat hajtani. Alispánná kell lenned, s azzal vége; a többi azután majd magától jó. — A többség részedén leend, és a közbizalom megtisztulásának engedned kell. — Ez szívünk parancsa, szívünk pedig jó, mert a haza boldogságát kívánja előmozdítani, s azért a hideg ész fontolgotó szózatának mindenesetre el kell némulnia —

NEGYEDIK JELENET.

TORNYAI. HEVES. ARANKA, KINGA jobbról karöltve jönnek, s a színpadon átmenvén, az erkélyes házba távoznak.

HEVES szemüveggel nézvén a hölgyeket, pillanatnyi szünet után. Mi a patvar? Jól láttam é? Nem a gazdag szép Aranka volt ez?

TORNYAI. Ismered őt?

HEVES elbizottan. Hogy ismerem é? Több hó-

napig lakott Pesten s én ne ismerném! Udvarlóji közé tartoztam — és ha komolyan akartam volna —

TORNYAI tréfásan. Ugy vetélytársa lettél volna alispánunknak —

HEVES. Hogyan?

TORNYAI. Keze után eseng alispánunk —

HEVES. Abból ugyan mi sem lesz — mert ha még annak vagyonát is elnyelné, úgy a fél országban adhatna irányt a tisztujításoknak — mondom, inkább magam veszem el a szép özvegyet —

TORNYAI csipősen. Ha isten, és a szép özvegy is úgy akarándja —

HEVES büszkén. Már most csak azért is enyim leend — azzá kell lennie — mert az akadályok s nehézségek még élesebbre edzik a szilárd férfiakarat acélát — egyébiránt pedig ezen gazdag házasság által pártom, következkép a haza érdekét mozdíthatom elő — csak elszántan kell valamit akarni, barátom, és a legnehezebb dolog is szinte magától sikerül — járatos vagy a házhoz?

TORNYAI hidegen. Főorvosunknál, sógoránál lakik — annál fogva gyakran megfordulok a háznál — most is éppen oda indultam —

HEVES. Annál jobb — veled megyek, s az ostromot azonnal megkezdem —

TORNYAI. De az alispán igen féltékeny, és ezer őrszemmel kíséri a hölgy minden lépését —

HEVES. Annál jobb — legalább kevésb ideje marad a tisztjutási ármányokra, és én könnyebben kijátszhatom terveit. Menjünk, barátom — egy két nap alatt enyim minden aranyával együtt a szép Aranka, te pedig násznagyom leendsz.

TORNYAI. Legyen tehát. Félre. Ez igen jókor jött — reményelem, hogy a két legyet egy csapással már most én fogom lesujtani. Mindketten el a házba.

Változás.

Terem az orvos házában, közép- s oldalajtókkal; egyszerű de csinos butorzat.

ÖTÖDIK JELENET.

NELLI ablaknál áll, és fodrot szegélyez; gyakran kitekint az ablakon. LANGYOS bottal s kalappal kezében a jobboldali első ajtóból.

NELLI az ablakon kitekintve. Sokáig oda marad asszonyom; ugyan hogy nem unja meg a járást ezen unalmas kis városban.

LANGYOS távolról szemlélgetve Nellit, félre. Mondhatom, csinos szobalyány — csak egy pár nap óta van itt Arankával, az igaz — de mégis furcsa, hogy nem birok látásával betelni.

NELLI észrevevén Langyóst, félre. Majd elnyel szemeivel a vén farkas — pedig bizony nem vagyok bárány — talán csak belém szeretett — nem bánám, legalább nem unnam el magamat annyira — ha egy kissé orránál vezetgethetném az öreg urat. Folyvást dolgozik, mintha nem is látná Langyóst.

LANGYOS majd közelit, majd ismét hátra vonul. Félre. Pillanatról pillanatra szebbnek látom — mondhatom, hosszas gyakorlatom alatt alig láttam asszonyi arcot, mely annyira érdekelt volna — hát ha úterére tapintanék egy kissé? Sok roszt hallottam már a nagyvárosi szobalyányokról — nem ártana emberismeretemet kissé bővíteni, csupán azért; mert egyébiránt én feleségemet szeretem, Kinga jó, derék, szép asszony — de ezen szobalyány még is szebb — nem, nem, illy szép lyányban bizonyosan szép erkölcs lakik, s már most csak azért is meggyőződöm a valóságról — hogy a szobalyányokról terjesztetni szokott rossz híreket megcáfolhassam. — De ugyan mikép szólítsam őt meg — miről beszéljek vele, hogy szándékomat ne gyanítsa?

NELLI félre. Hogy megkerülget, mint a macska a forró kását — bizony vigyázzon is, mert könnyen megegetheti a száját. Csak tipeg tapog, és nem mer szólni, mintha épen most került volna Pestre a hetedik iskolába. En bizony megszólítom.

Hátra fordulván, hangosan. Jó reggelt, nagyságos uram!

LANGYOS hirtelen közelit. Eh, Nelli, hagyd a nagyságos címet, az nem illet engem —

NELLI. Bocsánat, nagyságos uram; de én mindig csak Budapesten szolgáltam, és ott a gazdag szabómestert, és zsidó kereskedőt is nagyságozzák —

LANGYOS. Tégy tehát kedved szerint, nem bánom; de — de — mintha beteg volnál —

NELLI. Én?

LANGYOS. Olly halovány vagy —

NELLI. Pedig igen jól érzem magamat —

LANGYOS. Oh, az még nem jele az egészségnek, mert gyakran épen akkor közelit legnagyobb veszély az emberhez, midőn legjobban érzi magát. Közelit Nellihez.

NELLI célzással. Már szinte magam is kezdem hinni.

LANGYOS félre. Ez jó alkalom. Fenn. Mutasd csak kezedet — megtapintom üteredet.

NELLI kezét nyújtja. Valóban érzem, hogy veszedelem környékez. Félre. Bizony reszket az öreg keze!

LANGYOS üterét tapintva. Nemde mondtam? Milly hevesen buzog a vér ezen kék erekben —

NELLI. De mégis csak nem nagy a veszedelem?

LANGYOS. Az az, a mint vesszük — eleinte minden baj csak csekély, de utóbb növekszik —

NELLI. És mi bajom van tulajdonkép?

LANGYOS zavarodtan. Tulajdonkép — bizonyosan, alkalmasint — minthogy — Félre. Ugyan mit mondjak nekt? Fenn. Egy kis meghűtés — vagy is tulajdonkép rendkívüli fölhevülés —

NELLI pajkosan. Magam is az utóbbit hiszem, mert a nagyságos ur olly hevesen szorítja kezemet, hogy minden vérem a fejembe szökött —

LANGYOS félre. Ugyancsak egyenesen beszél. Fenn. Különben nem számlálhattam volna meg az ér ütéseit. Egy kis csöndesítőt kell bevenned — itt azon szobára mutatva, mellyből kijött, az asztalon egy barna üveget fogsz találni — abból adok majd néhány cseppet cukorra —

NELLI. Mindjárt kihozom. Félre. Mindent megmondok asszonyomnak — mert jó, ha az ember tudja sógoráról az efféléket — hátha utánam jó? — Eh, az öreg orvosok nem veszedelmesek, és én olly böcsületes maradok, mint eddig voltam. El a szobába.

HATODIK JELENET.

LANGYOS egyedül.

LANGYOS utána néz. Ez ugyan kitanulta a szobalyányi iskolát! — Most bizonyosan azt gondolja, hogy majd utána megyek — oh, nem! Annyira nem feledkezünk meg magunkról, mert nem jó, ha az uraság a cseléddel tréfál. — Megvárom itt, egy pár cseppet bevetetek vele, s aztán megyek betegeimhez — de mit késik olly sokáig? Talán nem leli az üveget? Már még is csak utána kell néznem. Körültekint s gyorsan a szobába távozik; épen beléptekor azonban a fenékszíni középpajtó robajjal megnyílik; a zajra fejét kinyújtja az ajtón, s legnagyobb zavart és ijedést fejez ki.

HETEDIK JELENET.

ARANKA. Rögtön utána KINGA. LANGYOS az ajtó küszöbén.

ARANKA hirtelen a terembe lépve. Csak látszik rajtad, hogy kis város lakója vagy, és nem szoktad meg a lépcsőket. Én már itt vagyok, s te csak alig libegsz utánam. Az ajtót nyitva tartja, s ki felé fordulva áll.

LANGYOS félre. Borzasztó eset! — Ha nőm meglátja, hogy a szobalyánynyal jövök ki szobámból — oda vagyok, s még csak meg sem inthe-tem őt többé, ha fiatal férfiakra nyájasan tekint. Átkozott emberisméreti vágyam, milly ocsmány hinárba vezettél! Mit csináljak?

KINGA belép. Mindenben szeretem a gyors haladást, de a lépcsőkön csakugyan jobb lassan járni, ha sokáig akarunk élni.

ARANKA. Minden szavadból kitetszik, hogy orvos hitvese vagy. Előre jönnek.

LANGYOS homlokát törölve, félre. Származzék belőle bármi — meg kell lenni — egyebet nem tehetek. Lassan bezárja az ajtót, s a kulcsot zsebébe teszi.

ARANKA megpillantván az orvost. Ah, jó hogy itt van, sógor; mondja meg hamar, hány évvel élek tovább, ha lassan járok a lépcsőkön?

LANGYOS folytonos zavar s rettegés közt. Azt nehéz meghatározni — de annyi bizonyos, hogy lassan járj, tovább érsz —

KINGA. Az nem mindenben igaz — kivált pedig a politikában nem —

ARANKA. Ugyan mondja meg sógor, miért szoktatta nejét olly igen a politizálásra? Egész úton csak innenről, túlról, vörös és sárga fonál-ról beszélgetett.

LANGYOS. En? Isten mentsen, én nem szoktattam arra!

KINGA. És mégis te, mert betegeid és kávéházaid minden idődet úgy elrablották, hogy egyedül voltam mindig a hírlapok és könyvek közt —

LANGYOS. De édeském —

KINGA. Oh, azért épen nem haragszom rád, mert legalább nem unatkoztam, s hazám ügyeit és szükségait megismertem —

LANGYOS. De —

ARANKA. Félre a perpatvarral, ha akarja sógor, hogy jó barátok maradjunk. Az illy házassági szépségeket csak négy szem közt mondogasátok el magatoknak. Kalapját leveszi. Nelli!

LANGYOS rémulten félre. Jaj nekem! Azon szoba ajtaján, melyet bezárt, zörgés hallik. Ne zörögj; Hektor — légy csöndesen, nem szabad kijőnöd. Félre. Ezt ugyan ügyesen tettem.

ARANKA kalapját asztalra teszi. Hol lehet szobalyányom?

LANGYOS akadozva. Bizonyosan a kertben — a városi lányok igen szeretik a virágokat.

KINGA. De csak most veszem észre, férjem, hogy olly különös zavarban, ingerültségben vagy —

LANGYOS. Oh — épen nem — de veszélyes beteg vár rám, és ilyenkor —

ARANKA. Az istenért, miért nem siet ön tehát?

LANGYOS félre. Atkozott helyzet! Nem távozhatom — mit mondjak? Fenn. Az az, a veszély nem épen olly igen nagy — de mégis — némi gondot ad —

KINGA. Siess tehát, nehogy késedelmed miatt baj történjék.

ARANKA csipősen. Vannak esetek, mikben épen az szolgál üdvére a betegnek, ha orvosa elkésik.

LANGYOS hirtelen. Ugy van, úgy van!

ARANKA nevet. Sógor nem igen hizelg önmagának.

KINGA. Nem magyarázhatom meg magamnak állapotodat; soha nem láttalak még illy ingerültségben.

LANGYOS. Valóban csalatkozol, édeském. Félre. Soha életemben nem voltam még illy rút kelepében!

NYOLCADIK JELENET.

SZOLGA. ELŐBBIEK.

SZOLGA Arankához. Levél nagyságodnak! Átadja a levelet s el.

LANGYOS hirtelen. Ah, levél! Az asszonyok

szeretnek levelkéikkel titkolózni. Most szobájukba távoznak, nemde?

ARANKA. Talán csak nem vagyunk utjában, sógor? Olvassa a levelet.

LANGYOS. Oh, épen nem! Félre. Nem olvashatom ki őket a szobából.

KINGA Arankához. Talán Pestről?

ARANKA. Épen nem — alispántok ír, és —

KINGA. És?

ARANKA. Egész ünnepélyességgel kezemet kéri, s egyszersmind írja, hogy a válaszáért fél óra múlva maga jő el.

LANGYOS. Kitetszik, hogy egykor katona volt, azért bánik olly gyorsan a dologgal.

KINGA. Ne menj hozzá.

ARANKA. Elvei rozsak.

LANGYOS. Mi köze elvnek a házassághoz? Ó derék csinos, gazdag ember, és ez elég.

KINGA. Épen nem. Célzással. Vannak házas felek, kik csupán azért nem boldogok, mert elveik nem egyeznek meg.

LANGYOS. Talán értelek, mert imé, te az egész világot szeretnéd fölforgatni, én pedig a világért sem mozdulok ki kerékvágásomból, s mégis boldogok vagyunk.

KINGA sohajtva. Igaz!

LANGYOS. Megértjük egymást — hol egyik,

hol a másik enged — titkaink egymás előtt nincsenek —

ARANKA rövid gondolkozás után. Kingám — kérem megérkezése előtt mégis szeretnék veled beszélni — jer szobámba —

LANGYOS örömmel, félre. Hála istennek! Fenn. Az igen szükséges — csak hamar — hamar —

KILENCEDIK JELENET.

TORNYAI KÁROLY. HEVES KÁLMÁN. ELŐBBIEK.

LANGYOS félre. Átkozott csapás! Még sem szabadulhatok meg!

TORNYAI. Heves Kálmán barátomat van szerencsém —

HEVES. Nagyságának ismeretségével már szerencsés vagyok dicsekedni, és elbizottan meg vagyok győződve, hogy beszédeiből szeretetre méltó testvére előtt sem vagyok egészen ismeretlen — orvos ur, üdvözlöm önt.

LANGYOS. Alázatos szolgálja! Félre. Hordott volna el a forgó szél!

ARANKA. És minek köszönhetjük, hogy az élvezetdús Pesttől meg birt ön válni?

HEVES, Oh, kérem — én a világosság hő barátja vagyok, s nem maradhattam a sötét Pesten,

mellynek egeről célzással a legragyogóbb csillag le-
tűnt.

ARANKA. Ön csak mindig a régi hizelgő —

HEVES. De a legnagyobb mértékben őszinte.

KINGA. Mikép állnak a pártok Pesten?

HEVES. Egy rész a zeke, a másik pedig a
frakk mellett viaskodik.

TORNYAI. Nagysága a politikai pártokat érté.

HEVES. Ezerszer bocsánatot kérek, azt gon-
dolám, hogy szép hölgyek leginkább csak a divat
kérdései iránt kíváncsiak.

LANGYOS. Jobban is illik ez az asszonyok-
hoz.

ARANKA. Sógor, mérsékelje magát!

KINGA. Férjem csak akaratlan rabnőkké sze-
retné az asszonyokat aljasítani.

HEVES. Ez hallatlan vakmerény! A hölgyek
szíveinken uralkodnak, szívünk irányozza tettein-
ket, s így a hölgyek titkon már is tényleg kor-
mányozzák az országokat; nem birom tehát átlátni,
miért ne engedhetnének nekik nyíltan is illő részt
a közügyekben?

KINGA élénken. Gyakran vitáztam ez iránt már
férjemmel; de ő rendesen elalszik, mihelyt politi-
kára téritem a beszédet.

TORNYAI. Megvallom, én is jobban szeretem,
ha csöndes háziasságban keresik főgyönyöreiket

a hölgyek; Arankához, s nagysád mikép vélekedik e tárgyról?

ARANKA. Én ön véleményében tökéletesen osztozom, s azt hiszem, hogy nekünk asszonyoknak legfőlebb is csak rendkívüli esetekben szabad közügyekbe avatkoznunk, midőn befolyásunk által a jó ügynek használhatunk, mert van sok olly gyöngé férfi, ki a legjózanabb okokkal is makacsul ellenkezik, de egy pár jól intézett pillanástól mit sem bir megtagadni.

HEVES. Az illy befolyás tisztujításoknál is hasznos eredményeket szülhet.

ARANKA. Kétségkívül.

LANGYOS. Talán csak nem akar sógorasszonyka korteskedni?

ARANKA pajzánul. Ki tudja!

KINGA élénken. És ugyan miért nem? Angliában egy hercegnő még meg is csókolta a szurtos választókat, midőn egy követnek szavazatokat gyűjtött.

HEVES. És ha én is hasonló szívessegre bátorzkodnám nagyságtokat megkérni?

KINGA. Hogyan? Ön tisztkarunkba kíván lépni?

TORNYAI enyelgve. Barátom helyemet akarja elfoglalni, és a megyei közszellemet egyszersmind fenekestől szándékozik fölforgatni.

KINGA. Valóban?

HEVES. Reményelem, hogy egy pár év alatt röpködő haladásra buzdítom ezen tespedő megyét —

LANGYOS. Ha szárnyát nem szegik —

KINGA. Ránk minden esetre számolhat ön, mert elveit Aranka által ismerem, s ha tőlem független, egyenesen az alispáni székhelyben szeretném önt látni — s te is Aranka, nemde?

ARANKA enyelgve. Én csak cselekedni szoktam, s nem szeretek terveimről előleg hosszasan beszélni. A ki mindenkit kártyáiba enged pillantani, az könnyen elvesztheti a játékot, ha különben legkedvezőbbek is kártyái.

TIZEDIK JELENET.

SZOLGA. ELŐBBIEK.

SZOLGA. Bokrosné asszonyság kéreti a tekintetes urat, méltóztassék hozzá sietni.

LANGYOS bosszusan. Mi baja van ismét?

SZOLGA. Neki semmi, hanem kisasszonyának görcsei vannak.

LANGYOS habozva. Jól van — jól van —

KINGA. Ugyan mit beszélsz, férjem?

LANGYOS mint fönn. Az az, nem jól van — hanem —

HEVES. Az istenért, siessen orvos ur, a gör-
csök igen veszélyesek lehetnek.

LANGYOS. Igaz — de egyébiránt magam is
épen rosszul érzem magamat, és — a szolgálóhoz —
mondd cselédjének, hogy főzzenek a kisasszony-
nak szekfűtheát — majd tiszteletemet teszem nála.
Félre. Nem mehetek, míg a szobalyányt ki nem bo-
csátom. — Átkozott helyzet! Szolga el.

ARANKA. Sógor, ez már még sem szép —

TORNYAI. A szegény betegen gyakran az
orvosnak látása is könnyebbit.

HEVES élénkül. Uram, az emberiség nevében
kényszerítem önt!

KINGA kezét nyujtva neki. Köszönöm a szenvedő
emberiség nevében e szép buzgalmat!

LANGYOS félre. Milly tüzes pillantás! — Ta-
lán csak nem? — Átkozott szobalyány, mind te
okoztad ezt! Fenn. De ismerem én Bokros kisasz-
szonyt, és alkalmatlan görcseit — bizonyosan a
szolgálót verte meg, s fél óra múlva már ismét
a szobalyánynak fog hajába kapni — az egész baj
szót sem érdemel —

KINGA. Megfoghatlan vagy ma, férjem; ed-
dig legalább orvosi hivatalodat teljesítéd némi buz-
galommal, és most —

LANGYOS. Újunk sem egyenlő, édeském. De
mi jut eszembe — uri vendégünk még nem is látta

kertünket — pedig az egész poros Pesten nincs olly gyönyörű kert — az idő igen szép — egy kis séta bizonyosan nem ártana, és feleségemnek igen szép virágai vannak. Félre. Megfúlok, ha még sem mennek.

TORNYAI. Nem roszul tanácsol, orvos ur, és Kingához ha nagysád megengedi, és karomat elfogadja —

HEVES Arankához. Nagysád pedig az én vezéremre bizza magát, nemde?

LANGYOS félre. Jobb is, ha nem te mégysz nőmmel!

KINGA. Igen szívesen — ámbár szinte gyanakodnom kellene férjem uramra, hogy ő maga nem akar távozni, és minket —

LANGYOS akadozva. Sőt inkább — magam is tüstént követem a diszes társaságot, és — aztán betegeimhez távozom a kertajtón —

HEVES Arankához. A virágok közt igen vakmerő leszek, szép nagyságocskám, s a legszebb virágot fogom öntől kérni.

ARANKA. A kert testvéremé —

HEVES célzással. A legszebb virágról mégis csupán nagyságod rendelkezhetik. Kalapjáért megy az egyik asztalhoz.

TORNYAI ugyan azt teszi, és Aranka mellé érkezvén, halk hangon szól hozzá. Kérem nagysádat, legyen ba-

rátom iránt engedelkeny, s ha bár mi magas reményeket nyilvánítna is, ne méltóztassék őt viszszaasztani —

ARANKA halkal. De —

TORNYAI halkal. Ismétlen kérésemet --- testvérenek a kertben mindent megfejték. Kingához viszatér.

HEVES Arankához. Parancsára vagyok nagysádnak.

ARANKA. Ha úgy tetszik, mehetünk.

LANGYOS félre. Hála istennek!

ARANKA. De igaz — napernyő nélkül nem mehetünk. Nelli! hol azon gondatlan lány? A bezárt ajtón zörrenés hallik.

LANGYOS félre. Már ismét! Fenn. Légy csöndesen Hektor, nem szabad kijőnöd. Megyek, futok, sógorasszonykám, kihozom én a napernyőt; ne is boszankodjék szobalyánya miatt — hiában, a cselédek mind roszak, s különösen a szobalyányok — ezer meg ezer bajt okoznak. Tüstént itt leszek. El a baloldali első szobába; távozta közben többször aggályosan tekint vissza a bezárt ajtóra.

HEVES. Kedvelője talán a vadászatnak az orvos ur?

KINGA. Oh nem, ő semmi iránt nem viseltetik szenvedélylyel — csupán divatból tart egy vizslát —

LANGYOS sietve jő egy nap-, s egy esernyővel. Arankának adja a napernyőt. **Itt van. — Neked is hoztam, édeském.** Kingának átadja az esernyőt.

KINGA. Mit gondolsz? Napfény ellen két személyre való nagy esernyőt!

ARANKA. Hahaha! Sógor, sógor, talán bizony szerelmes, mivel olly rendkívül meg van zavarodva?

TORNYAI. Bizonyosan valami új rendszeren töri fejét, melly még a vizgyógyászatot is meg fogja dönteni, remde?

LANGYOS homlokára üt. Bocsánat, édeském — magam sem tudom, mikép jutott kezembe — tüstént magjavítom hibámat. Az esernyővel a baloldali első szobába siet.

HEVES Arankához, mi alatt tornyai halkal beszélget Kingával. Nagysád állandóan itt szándékozik ezentul lakni?

ARANKA. Nem tudom még, mire fogom magamat határozni — igen megszoktam már a nagy városi élénk zajt —

HEVES hízelve. De forrón szerető férj oldalán, ki nagysádat imádná, s minden pillantását örömelevezetté varázsolná —

ARANKA. Olly helyzetben, igen természetes, hogy mindenütt boldognak érezheti magát az ember —

KINGA halkkal Tornyaihoz. S a terv, mellyért ezen eszközhez kell folyamodnunk?

TORNYAI halkkal. A kertben el fogom mondani —

LANGYOS sietve jő a napernyővel, és Kingának adja. Alig bírtam rátalálni. Szinte megizzadtam. Homlokát törli.

HEVES Arankával karöltve indul. Orvos ur, nem viszzsük magunkkal vizsláját? Én igen nagy barátja vagyok a vadászatnak, s annál fogva a vadászkutyákat is rendkívül kedvelem. — Hektor! Hektor!

LANGYOS legnagyobb zavarban. Oh, kérem — nem lehet — igen tudatlan — csak szokásból tartom — azonkívül harapós is — nem szereti az idegeneket —

TORNYAI. Különben pedig a virágágyakat is eltiporhatná —

LANGYOS. Ugy van — úgy van — helyesen mondja uri barátom uram — igen helyesen. Félre. Ezen mentséget isten sugalta neki!

HEVES. Sajnálom — de helyes oknak mindig örömet engedek —

TORNYAI. Főleg, ha kénytelen vagy vele — nemde barátom?

LANGYOS unszolva. Erről igen érdekesen lehet majd a kertben vitázni. Tüstént követem önöket,

csak fölirom előbb azon betegek nevét, kiket ma délelőtt meg kell látogatnom —

HEVES. Azután adja hozzám vizsláját négy hétre — juratusom mindenre kitanítja — ő igen ügyes az effélékben.

LANGYOS. Alázatos szolgálja! Félre. Meghiszem, hogy kitanítaná!

ARANKA. El ne feledje Bokros kisasszony görcseit, kedves szórakozott sógor uram.

LANGYOS. Isten mentsen! Félre, türehtlenül. Oszoljatok már valahára!

KINGA. Ha Nellit meglátod véletlenül, tehát utasítsd utánunk a kertbe.

ARANKA. Igen, igen; meg kell őt dorgálnom!

LANGYOS. Helyesen, helyesen. Félre. Még sem pusztultok el?

HEVES. Tehát menjünk!

Langyoson kívül mind a fenékszíni középajtó felé távoznak.

LANGYOS hosszú lélekzés után, félre. Hála istennek! Itt van szabadulásom pillanatja!

TIZENEGYEDIK JELENET.

FARKASFALVI SÁNDOR azon pillanatban lép be, midőn Heves az ajtót akarja megnyitni. ELŐBBIEK.

FARKASFALVI. Alázatos szolgájok!

Néma tisztelgések.

LANGYOS félre. Kárhozasat eset! El kell sülyednem! Pokol, miért nem nyelted el ezen alkatatlan hóhérát ohajtott szabadulásomnak! Fenn. Alázatos szolgája, tekintetes ur — különösen örvendek ezen véletlen szerencsének —

FARKASFALVI. Szolgája, orvos ur. Arankához. Nagysád megbocsát, hogy illy rögtön bátorkodom megjelenni — de vágyaim, és — a körülmények — Ah, Heves ur itt? Igen örvendek, legalább éve mult, hogy nem volt szerencsém —

HEVES hidegen. Valóban egy éve már, hogy nem tisztelhetém önt személyesen — és akkor is, ha nem csalatkozom, végrehajtást eszközölék önénél egy özvegy részére, bizonyos örökségi pénzösszeg miatt, mit ön feledett annak idejében visszaadni —

LANGYOS hirtelen. Az alispán ur bokros foglalatosságai —

FARKASFALVI fölindulását elnyomni iparkodva. Az

igen sajnós, és kellemetlen ügy volt — feledjük el, és szóljunk másról.

TORNYAI halkkal Kingához, kivel folyvást suttog. Barátom hamar, és igen élesen kezdi meg az ellenzést.

ARANKA Heveshez, nyájasan. Inkább azon vigestélyeokről emlékezzünk, mikén ön az egész társaságot mindig olly élénken, olly kellemesen mulattatá —

HEVES kézcsokkal. Oh, nagysád fölötte tulbőcsüli társalgási ügyességemet. Büszkén. Egyébiránt nem vélem a szerénységet megsérteni, ha mondom, hogy minden társas körben szívesen láttak, és hogy jelenlétemben senki nem unatkozott — főleg, ha nagysád is jelen volt, mert elnességének acéla még a fából is szikrát idézett volna létre —

ARANKA nyájasan. Ön mindig a régi hízeltő —

TORNYAI halkkal Kingához. Igen jól megy.

LANGYOS az ablakon kinézve. Gyönyörű az idő! Milly pompás sétálás esnék most kertem hávös szőlőlugasában. Dicső nap!

KINKA. Nem tartóztatunk, kedves férjem —

LANGYOS akadozva. Nem azért mondám. Félre. Inkább gőzfürdőben, vagy zuhany alatt, vagy záporban állanék, mint itt, és — mégis maradnom kell —

FARKASFALVI félre. Ha szemeim nem csálnak,

ezen tüzes népbarát rendkívül megbarátkozott a szép özvegygyel — huszárosan kell bele vágnom. Hangosan, Arankához. Orvos barátunk igen jól jegyzé meg, hogy dicső e nap — nagysád egyetlen szava legszebbikévé teheti azt egész életemnek —

ARANKA. Hogyan — ön — itt — most?

FARKASFALVI. És miért nem? Az egész megye tudja, hogy szívem rég nagyságodé — s ime ezen tisztos tanúk jelenlétében szóval ujítom meg most kérelmemet, mit rövid idő előtt írásban tévék: nyujtsa szép kezét nagysád, s mint szerető és tisztelő férj vezetem önt az élet változatos pályáján, híven osztva meg örömét, és bánatát —

ARANKA. Én —

HEVES. Bocsánat, nagyságos asszonyom, engedjen nekem néhány szót, mielőtt határozna. Féltre. Szemeiből s néhány nyájas szavából, ha nem csalatkozom, mindent reménylhetek; én pedig nem szoktam csalatkozni. Fenn. Közönséges emberek gáncsolni fogják talán mostani nyilatkozatomat, rendkívülisége miatt; de nagysád magas szellemét bizonyosan úgy átmelegíté a kornak hatalmas szózata, hogy vakmerőségemet menteni fogja —

ARANKA. Ezen bevezetés —

HEVES. Hosszu, de talán szükséges volt — röviden iparkodom szólni. Nagysád családi viszonyimat ismeri — kérkedés nem kenyerem, de a

szerénység megsértése nélkül mondhatom, hogy Magyarország évkönyveiben a Heves név gyakran fordul elő —

LANGYOS félre. Jól mondod — minden jót a heveskedés rontott meg — még az ármányos szobalyány is heveségem miatt került ide. A bezárt szobaaajtájára mutat.

HEVES. Egyébiránt, én, az egyenlőség rendületlen ügyvéde, ezt nem magamért mondom, hanem, mivel ezen gyarló megfordult világban, fájdalom! a vak többség az efféle balgaságokat erőnek erejével virágzásban akarja megtartani — De még egyszer bocsánat kitérengésemért —

ARANKA. Még eddig nem értem önt.

FARKASFALVI büszkén. Szabad határozatát kérnem, nagyságos asszonyom — az ügyvéd ur bizonyosan szives lesz addig várakozni —

HEVES. Épen nem — én nagysádat első megpillantása óta, egész tűzével szeretem férfias szilárd szívemnek — a haza boldogsága után első gondolatom nagysád, s most kezéért könyörgök.

ARANKA meglepetve. Ön is?!

FARKASFALVI fölindulva. Uram!

LANGYOS félre. Milly jó izűen tudnám ezen tüzes két kérőt kacagni, ha lelkemet a zárt ajtóra mutat ezen átkozott baleset nem terhelné!

HEVES. Kegyes válaszát várom nagysádnak —

FARKASFALVI indulattal, mit elfojtani törekszik. Ugy vélem, hogy az, ki előbb kérdezett, előbb reménylheti a feleletet —

HEVES élénken. Semmit az elsősegről — e szót gyűlölöm — szabadon válaszoljon nagysád — annak, a kihez szívét hajlani érzi —

ARANKA. De illy hirtelen — alispán ur levelét csak fél óra előtt vevém — ügyvéd ur pedig csak éppen e pillanatban nyilatkozott — valóban —

HEVES. A körülmények sürgetősége mulhatlanul így kívánta —

KINGA közelebb lépve. Bocsánat, uraim, a kemény csomót én vágom ketté. Illy fontos lépésre minden előleges tanácskozás nélkül nem határozhatja el magát testvérem. Más hölgyek alkalmassint napokat, vagy heteket kívánnának meggondolásra — de minek az? Testvérem ismeri önöket, s azért most, a nyilvánosság dicső korszakában, éppen nem lehet oka álszemérem alá rejtőznie. Jer velem szobámba, Aranka. Uraim, kevés pillanaty tanácskozás után hallani fogják önök testvérem határozatát. Arankával a baloldali szobába megy.

TIZENKÉTTEDIK JELENET.

TORNYAI. HEVES KÁLMÁN. LANGYOS az ablaknál.
FARKASFALVI SÁNDOR.

LANGYOS fölré. Kiváncsi vagyok, kié lesz a
kocn?

FARKASFALVI fölré. Bizonyosan engem vá-
laszt, mert Tornyaiával, a mint látom, föl hagyott,
s nagyon csalatkozom, ha Tornyai nem akar fő-
orvosunk házi barátjává lenni. Langyoshoz megy, ki-
vel az ablakon beszélgetve kinéz.

TORNYAI Heveshez megy, ki a baloldali előszínen áll.
Igen tüzesen nyitád meg az ostromot, barátom —

HEVES. El akarom én is mondani, hogy jöt-
tem, láttam, győztem —

TORNYAI. Valóban szerencsés vagy, hogy
illy bátran hiszed terveid sikerülését —

HEVES. És miért ne tenném azt? Szébb, fia-
talabb, s gazdagabb vagyok az alispánnál; egyéb-
iránt pedig tudd meg barátom, hogy az erős, szilárd
akarat mindent lehetővé tesz — tegye föl
magában például valaki szilárd elhatározottsággal,
hogy japáni császárrá akar lenni, s előbb utóbb
minden esetre kiviszi akaratát.

TORNYAI. Mindjárt meghalljuk határozatát —

HEVES. Hanem, barátom, mit vettem észre?

TORNYAI. Ugyan mit?

HEVES. Dicsérem izlésedet, barátom —

TORNYAI. Mit értesz ezzel?

HEVES csipősen. Ezen lágymeleg Langyos orvosnak igen csinos felesége van — és —

TORNYAI. És?

HEVES. És a te izlésed igen jó —

TORNYAI. Mit gondolsz —

HEVES. Semmit — oh, a világért sem gondolom, hogy — hanem szerencsés vagy, barátom, és valóban irigyeném sorsodat, ha Aranka keze által olly boldognak nem érzénem magamat —

TORNYAI. De barátom, gondold meg, a nő becsülete —

HEVES. Természetesen — titkokat keblem sirjába van temetve —

TORNYAI. Ne ítélj balul, én nem úgy értettem —

HEVES. Isten mentsen — nem láttam semmit, nem értettem, és nem hallottam semmit, sőt legkisebb gyanúm sincs — úgy, úgy kedves barátom. — Ah, nyilik az ajtó —

TORNYAI félre. Higyj a mit akarsz, a csapás sikerült, a két legyet lesujtottam, s te az alispánnal együtt fogva vagy —

TIZENHARMADIK JELENET.

SZOLGA a baloldali szobából, melybe a nők távoztak, levéllel jó. ELŐBBIEK.

SZOLGA a levelet Langyosnak nyújtja. A nagyságos asszonytól, azon kéréssel, hogy méltóztassék fennhangon fölolvasni. El.

HEVES. Halljuk! Halljuk!

LANGYOS olvas. „Bocsánat, hogy női gyöngédség, vagy, ha úgy tetszik, gyöngeség, nem szóval, hanem írásban parancsol felelnem tisztelt kérőim nagybecsü ajánlatára. — Szerencsém van ezennel ünnepélyesen kijelenteni, hogy az első alispán nejévé szándékozom lenni, azé t. i., kit a nemesség a harmadnapra bekövetkező tisztujtáson azzá fog választani. Addig pedig arra kérem igen tisztelt kérőimet, hogy minden további zaklatással legyenek szivesek fölhagyni, mert határozatát soha nem változtatja meg Aranka.“ Szép!

FARKASFALVI félre. Aranka enyim! — Fenn. Uraim, ajánlom magamat. El.

HEVES félre. A főispán rokonom — pártom hatalmas — tárcám igen jó állapotban van, Aranka enyim! Fenn. Sajnálak, barátom, de első alispánságra már most nem számolhatsz, a másodikat pedig el nem fogadnád —

TORNYAI. Semmi esetre!

HEVES. Elj boldogul! sok dolgom van. Isten
önnel, orvos ur! El.

LANGYOS. Alázatos szolgája! Kiséri az ajtóig.

TORNYAI félre. Minden jól megy. Fenn. Jó ét-
vágyat, orvos ur! El.

LANGYOS. Hasonlóképen! Utána néz, hosszú lé-
lekzés után. Hála istennek, megszabadultam! A zárt
ajtót sietve kinyitja.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

NELLI a szobából. LANGYOS.

NELLI. Illik é ez, tekintetes uram —

LANGYOS. Csitt! Az istenért, meghallják
szavadat — mondd, hogy a kertben voltál —

NELLI sirva. Én tehát rossz, tudatlan, és ha-
rapós vagyok —

LANGYOS. Dehogy vagy, tudom, hogy nem
harapsz — csak hallgass, kérlek —

NELLI sirva. Oda lett volna örökre becsületem,
ártatlanságom és jó nevem, ha meglátták volna,
hogy a tekintetes ur szobájába voltam zárva —

LANGYOS kalapját s botját megragadja, és Nelli szá-
jára egy bankjegyet nyom. Csitt! Fogadd el ezen ra-
gasztó tapaszt, és hallgass. Gyorsan el.

NELLI fölveszi a szájáról leesett bankjegyet, és nevet. Hahaha! Tíz pengő forint! Ehhez ugyan könnyen jutottam — de kezemben vagy orvos ur, és fogadom, hogy a fél órai börtönt drágán fizettetem meg veled! El balra.

MÁSODIK FELVONÁS.

Az első felvonási terem.

ELSŐ JELENET.

ARANKA a jobboldali ablak előtt himző ráján dolgozik.

NELLI előtte áll.

ARANKA mosolygva. Szegény sógor, képzelem, milly zavarban lehetett —

NELLI. Szinte magam is sajnálni kezdém — ámbár nem tehettem róla.

ARANKA. Szólott ma veled?

NELLI nevet. Isten mentsen! Ugy kerül tegnap óta, mintha cholerába estem volna.

ARANKA komolyan. Még egyszer ismétlem, hogy ezen történetet senkinek nem szabad megtudni —

NELLI. Megszegtem é valaha nagysád parancsát?

ARANKA. Nem is lesz soha okod arra, hogy hűségedet megbánd.

MÁSODIK JELENET.

KINGA a baloldali szobából. ELŐBBIEK.

KINGA. Ismét a munka mellett?

ARANKA. Holnapra el kell készítenem. Nelli, menj szobámba, és tűzőgesd össze a zászlószalagokat —

NELLI. Nekem is lesz tehát egy kis részem a szép munkában. El balra.

KINGA. Merész játékot űzesz.

ARANKA. Csak az nyer, a ki mer.

KINGA. De te föltétlenül az új első alispánnak ígérted kezedet, minden záradék, minden óvás nélkül —

ARANKA vidorul. Szavamat meg is fogom tartani — minden törvényes ügyvédi fogás, és ármány nélkül —

KINGA. Vigyázz, vigyázz, bizony meg fogod hamarkodásodat bántani!

ARANKA. Ne busulj, Kinga, mindent jól meg gondoltam — a mint tegnap elmondád Tornyai tanácsát, azonnal tisztába jövék tervemmel —

KINGA. Szavadat tehát minden esetre meg akarod tartani?

ARANKA. Igen.

KINGA. És ha Farkasfalvi marad az alispán?

ARANKA. Az lehetetlen.

KINGA. De ha mégis?

ARANKA. Mondom, lehetetlen — a nemesség nagyobb része nem szereti őt —

KINGA. Annál inkább szereti pénzét —

ARANKA. Mi kétszer annyit költhetünk embe-
rünkért — azonkívül pedig az egész nemesség
tiszteli és szereti őt — mondom, szó sem lehet
itt a félelemről — mindenesetre győznünk kell.

KINGA. Adja isten! de én nem merném egész
jövendőmet illy kétes kockára tenni, s bizonyo-
san te sem tennéd azt, ha valódilag szeretnél —

ARANKA komolyan. Megharagszom, ha szerel-
memet kétségbe vonod. Látod, én első házasságra
csak szüléim parancsának engedve léptem. Ezen
erőszak mindig nyomta szívemet; de egyszers-
mind annyira megedzette, hogy most nemcsak a
vak indulatra hallgat, hanem az ész józan sugal-
mának is enged. A könnyelmű szív szalmakunyhó-
ról szeret álmadozni; de az ész azt parancsolá
nekem, hogy képzelt és elhárítható veszélytől ne
riadjak vissza, és —

KINGA. És inkább légy alispánné, mint —

ARANKA. Ugy van — én minden cim nélkül is örömet nyujtanám kezemet kedvesemnek; de mégis szivesebben látom őt olly rangban, melly tiszteletet s fényt áraszt rá, és általa rám is, és mellyet egyszersmind hasznára fordithat hazájának.

KINGA. Ez mind igen szép, de én mégis csak félnék illy vakmerőn játszani boldogságommal.

HARMADIK JELENET.

LANGYOS a fenékszíni ajtón. ELŐBBIEK.

LANGYOS homlokát törli. Ah, iszonyu hőség van —

ARANKA. Nyáron, dél tájban, ez épen nem ritkaság — ha egyéb ujságot nem tud sógor —

KINGA. Oh, kérlek, ne kérdezz tőle ujságokat, mert valamennyi betegének állapotját mindjárt nagyhosszasan beszéli el —

LANGYOS. Ismét ellenem vagy, édeském — szinte kedved telik benne, ha valamit ellenemre szólhatsz, pedig most csakugyan nincs igazad, mert igen nevezetes ujságot hoztam —

KINGA. Kiváncsi vagyok.

ARANKA. Csak hamar, hamar, sógor.

LANGYOS. Reggel, midőn szokás szerint betegeim látogatására indulék, a nagy utca elején —

de nem, csalatkozom — a hosszú utcában volt,
de talán mégis —

ARANKA. Csak a dologra —

KINGA. Férjem mindent illy hosszasan szokott
előadni.

LANGYOS. Ismét ellenem vagy? De semmi —
megszoktam már. Tehát a hosszú- vagy nagy ut-
cában ma reggel Heves urral találkoztam, bezzeg,
sógorasszonyka, meggyül ám azzal baja!

ARANKA kíváncsián. Hogy hogy?

LANGYOS. Mindjárt elmondom. — Mindenek
előtt szives üdvözlétét jelenteti általam.

ARANKA. Köszönöm.

KINGA. Ez az egész nevezetes ujság?

LANGYOS. Oh nem, azt még csak most mon-
dom el. Heves ur a közel fekvő két nemes faluba
kocsizott, kissé körül nézni, a mint mondá —

ARANKA. Ez igen természetes, mert szolgál-
bíró akar lenni —

LANGYOS. Szolgabíró? Kell is annak szolgál-
bíroság! Első alispán akar lenni.

ARANKA élénken. Hogyan?

KINGA. Kitől hallád ezt?

LANGYOS fontossággal. Saját tulajdon szájából
— minden szavára emlékezem, így szóla hoz-
zám: „Jó reggelt, orvos ur!” és hintájához intett.
En azonnal oda mentem, s üdvözlését a mint illik

— így viszonzottam: „Alázatos szolgája, jó reggelt!”

ARANKA türhetlenül. Csak a dologra, sógor, csak a dologra!

KINGA. Ne bocsásd ujságodat is cseppenként fülleinkbe, mint orvosságodat betegeid szájába.

LANGYOS. Csak csöndesen, édeském, azért is megmutatom, hogy röviden is tudok szólni. — Heves ur tehát rövid kivonatban mintegy ezt mondta: „Igen örvendek, orvos ur, hogy önnel találkozám, mert különben háza előtt meg kellett volna állanom, pedig nincs elmulasztani való időm. A szép Aranka tegnapi célzását megértém, ő ismeri tehetségeimet, állásomat s vagyonomat, és keze által akar engem arra buzdítani, hogy első tisztviselője legyek ezen megyének. Bizalmának minden esetre megfelelek, mert ha barátomat, Tornyait, alispánná bírtam volna választatni, igen természetes, hogy magam érdekében nem csekélyebb, hanem százszorozott buzgalommal fogok küzdeni, mert, Aranka kezének birhatási reménye által bátorítva, még magával a lehetlenséggel is szembe szállok. Ma este, vagy holnap reggel udvarolni leend szerencsém ő nagyságánál.” Ezzel a hintó elvágatott, és én szokott módom szerint betegeimhez ballagtam.

ARANKA élénken. A helyett, hogy gyorsan ide sietett volna ezen fontos ujsággal —

LANGYOS. Betegeim váraoztak rám, és kötelességem —

KINGA. Kötelességed tegnap is sietést parancsolt —

ARANKA. Jól jegyezd meg, Kinga, célzással és tegnap még sem sietett betegeihez az orvos ur.

KINGA. Pedig hivatták is —

ARANKA célzással. Ugy látszott, mintha őriznie kellett volna itt valamit —

LANGYOS félre. Átkozott! talán csak nem fessegett a szobalyány? Fenn. Már látom, hogy men-nem kell, mert két szép asszonynyal nincs kedvem vitázni. Gyorsan a jobboldali szobába távozik.

KINGA. Nemde mondám, hogy veszélyes játékba bocsátkoztál?

ARANKA. Valóban, megvallom, ezen fordulat egy kissé váratlan —

KINGA könnyelműleg. De véleményem szerint nem épen kellemetlen.

ARANKA. Mikép érted ezt?

KINGA. Én inkább szeretnék Heves hitvese lenni, mint a te választottadé —

ARANKA. Ugyan ne boszants, kérlek, mikép hasonlíthatod is ezt hozzá!

KINGA. És ugyan miért nem? Heves vala-

micskével fiatalabb, jóval szebb, és sokkal gazdagabb —

ARANKA. Nincs é nekem annyi vagyonom, hogy ezen utóbbi tekinteten egészen túl tehessem magamat ?

KINGA. Megengedem; de az eleven, tűzvéri Heves, a haladási párt egyik nagybefolyású embere — gondold meg csak Aranka, ő bizonyosan olly szellemben fogja meggyénket vezérteni, hogy fáklyás éjizenével tiszteli őt meg az ifjuság, ha egy év múlva Pestre utazol vele — milly örömed leend akkor, ha büszke öntudattal így fog majd hozzád szólani: jer az ablakhoz kedvesem, imé, ezen dicsőség engem illet!

ARANKA. És te csakugyan illyesmit teszesz föl felőle ?

KINGA. És miért nem ?

ARANKA. Látszik, hogy keveset forogtál a világban, és csak hirlapok után ítéled meg a pártokat. Valamennyi felekezetnek van több olly férfia, kik előtt minden véleménykülönbség dacára tisztelettel hajlunk meg, s így annak is, melly alatt apostolkodni kérkedik Heves — de különbséget kell az érdemesek és azok közt tenni, kik csupán torzképei a szabadelműségnek, s Heves ezen torzképek egyike, ki pénze és szemtelensége

által olly körökbe birt tolakodni, miknek érdemfénye reá is áraszt néhány sugárocskát —

KINGA. Oh, te igen szívtelenül ítélsz róla —

ARANKA. Épen nem — egyetlen szóval sem mondék róla többet, mint mennyit valóban megérdemel — ő szóval gyönyörű elveket kürtöl, de adj csak olly hatalmat kezébe, melly dicsvágyát kielégíti, s legkiállhatlanabb zsarnokká fog fajulni —

KINGA. Nem hihetem vádjaidat — szavai olly édesek, és annyira szívhez szólnak —

ARANKA. Annyira, hogy elméd intését elaltatják — s mit mondasz kérdéséhez?

KINGA. Mit te kérdésnek nevezesz, én azt büszke öntudat sugalmából származtatom, melly legszebb dísze a valódi férfinak.

ARANKA. Elfogultságod határtalan —

KINGA. Véleményemet pusztá vádakkal még testvérem sem másithatja meg.

ARANKA rövid gondolkozás után. Jól van — tény-nyel bizonyítom be tehát állításomat.

KINGA. Arra csakugyan kíváncsi vagyok.

ARANKA. Reménylem, hogy az, mit megkísérteni szándékozom, föllegváraidat lerontja, és fogékonyabbá teend a házi boldogság élvezésére; mellyet egy kissé igen is higgadt kedélyű férjed mellett eddig nem birtál föllelni —

KINGA neheztelve. Én nem zúgolódtam —

ARANKA. Eleget olvasok szemeidből. — De hagyjuk ezt — te hiszel, hogy Heves engem szeret?

KINGA. Szavainak hangja olly őszinte volt, hogy nem kételkedhetem —

ARANKA. Képzelhetsz valódi szerelmet hűség nélkül?

KINGA. Nem —

ARANKA. És ha Heves szerelmi ajánlásokat fogadna el más hölgytől, most, midőn kezem után eseng?

KINGA. Azt ő bizonyosan nem teszi.

ARANKA. De ha mégis tenné?

KINGA. Ugy becstelennek kellene őt tartanom. —

ARANKA. Jól van — ez nekem elég — reménylem, ki verem fejedből azon vak ihletet, melly meggondolás nélkül imádtatja veled mind azokat, kik ajkaikon mézet viselnek, míg szíveik epével vannak elárasztva, és — ha tervem jól sikerül — egyszersmind talán saját bajomon is segíthetek.

KINGA. És ezen terved?

ARANKA. Mindenek előtt —

KINGA. Nem veszélyeztet senkit?

ARANKA. Reménylem, nem. Halld tehát —

NEGYEDIK JELENET.

TORNYAI KÁROLY. ELŐBBIEK.

TORNYAI a fenékszíni ajtón jő, Kingához. Nagysád szíves engedelmével bátorkodom — Arankához. Bocsánat, hogy hamarabb nem tevém tiszteletemet — de néhány nappal a tisztujítás előtt mindig olly igen sok a dolog — mi tisztviselők igen megszoktuk már, hogy körmünkre égjen a dolog —

KINGA. Ön bizonyosan nem tartozik azok közé —

ARANKA. Oh, ne véd, Kinga, mindnyájunkban van némi kis gyarlóság —

TORNYAI. Igen köszönöm e szép őszinteséget. Barátom Heves is örömetst megfelelt volna nagyságtok szíves meghívásának — de faluzni kelle mennie.

ARANKA. Vagy is inkább ön ellen korteskedni —

TORNYAI. Tehát tudja már nagysád?

KINGA. Mindent tudunk.

ARANKA. És ön nem tesz semmit?

TORNYAI szerény büszkeséggel. Három évig tettem, a mi csekély erőmből kitelt — most a választó nemességre bizom magamat —

KINGA. De mégis szükséges, hogy ön is —

TORNYAI. Hogy én is megvesztegessenem a népet, mellyet jóra vezetni kötelességem?

ARANKA. Böcsülöm ugyan önt ezen széplelkű nyilatkozatért; de tegnapi határozatom után mégis várhatnám öntől talán, hogy most egyszer kivételkép —

TORNYAI komolyan. Fájdalommal ugyan, de mégis kénytelen vagyok megvallani, hogy a bőcsület utjáról kivételkép sem akarok eltérni.

ARANKA meglepetve. E hidegség —

TORNYAI komolyan. Az észnek hava a Vulkán forró tüze fölött —

KINGA bosszusan. Ezen hideg fontolgatás még sem szép öntől, miután épen ön tanácsára —

ARANKA. Igen, igen, ön tanácsára irám a tegnapi nyilatkozatot —

KINGA. Ön így szóla hozzám: válaszoljon kétértelműleg, hogy mindegyik megnyugodjék s magát hihesse választottnak. Én e szókat híven közlém testvéremmel —

ARANKA. Ugy van —

TORNYAI. Bocsánat, nagysád többet tett, mint kellett volna, mert nem kettejöknek, hanem több férfinak nyújtott egyszersmind reményt, kik talán az alispánságra vágnak —

ARANKA zavarodtan. Oh, én kába, erre nem is gondoltam!

KINGA meglepetve. Ezt ugyan szörnyen elhirtelenkedtük!

TORNYAI. Ne aggódjanak nagyságtok olly igen — ugyan lehetnék é illy nyugott, ha minden reményről le kellene mondanom, Aranka kezét ajkaihoz szorítva, mellyek ezen szép kéz birhatásában öszpontosulnak?

ARANKA gyorsan. És ön reményének alapja?

TORNYAI. Az alispán, és egyszersmind a főispán bölcs belátásán nyugszik.

KINGA. Nem értem önt.

TORNYAI. Heves barátom túlzó elvei igen ismereteseek, azonkívül pedig alispánunk félelmesnek hiszi őt, míg tőlem épen nem retteg, jól tudván, hogy a nagyobbyszerű korteskedés vagyonommal nem fér meg, ha elveimmel össze lehetne is azt egyeztetni —

ARANKA. És ennek eredménye?

TORNYAI. Az, hogy Hevest nem jelöli ki a főispán —

KINGA. Rokonát nem jelölné ki?

ARANKA. Kivel azonkívül még bizonyos pénzviszonyokban is áll —

TORNYAI. Ezen utóbbi ok egy kissé gondolkozóvá tehetne ugyan — de nem, illy fontos ügy-

ben, melly olly nagy felelősséggel párosul, még a pénzviszonynak is el kell némulnia —

KINGA. De tegyük fel még is, hogy Heves csakugyan kijelöltetik — mi történik akkor, ha ön teljességgel nem akar a köznemességhez folyamodni?

TORNYAI sohajtva. Akkor Heves lesz az alispán, mert Farkasfalvi olly gyűlöltté tette magát a telekszabályozás alkalmával, hogy nem fogja legyőzhetni Heves pártját, ki igen jól szándékozik fizetni —

ARANKA fölindulva. És én?

TORNYAI. Nagysád rám nézve ismét elveszett, ha Heves önkényt vissza nem lép, vagy ön adott szavát meg nem szegi — vagy kitörő indulattal ha barátomat párbajban főbe nem lövöm —

KINGA ijedten. Az istenért —

ARANKA hirtelen. S bizonyosan véli ön mondhatni, hogy Farkasfalvi semmi esetre nem marad hivatalában?

TORNYAI. Bizonyosan mondhatom — egy óra előtt kaptam tudósításokat járásomból, mellynek nagyszámu nemessége az egész megyeét haladja — a többség részemre nyilatkozik — de Heves pénze mindenható, mert a nemesség tulajdonkép leginkább csak Farkasfalvitól kíván szabadulni — és

bizonyosan örömebb fog Heves mellett jó pénzért, mint mellettem ingyen szavazni.

ARANKA mosolygva kezét nyújt Tornyaiinak. Vigan, kedves barátom, legyen bár Heves az alispán, mégis önnek virít a tulipán. Imé, az asszony eleinte, hirtelen, megijed ugyan a veszélytől, de utóbb folyvást növekszik a bajjal bátorsága is. — Igen, barátom, kész már fejemben a terv, mely — de szót sem mondok önnek róla, mert — mert akarom, hogy ezen tisztujítás dicsősége csupán engem illessen — egyedül testvéremnek juttatok belőle valamicskét —

TORNYAI csodálkozva. De mégis, kérem —

ARANKA. Szót sem mondok —

TORNYAI komolyan. Ha megtudnám, hogy nagysád érettem talán pénzzel —

ARANKA vidorul. Az egész tisztujítás egyetlen fillérembe sem fog kerülni, és mégis hitvese lesznek önnek — ön pedig férjem és —

ÖTÖDIK JELENET.

SZOLGA. ELŐBBIEK.

SZOLGA a fenékszíni közéajtóból. Asztalon az ebéd! El.

ARANKA. Épen jókor, mert különben többet

találtam volna ígérni, mint a mennyit teljesíthettek. Ha úgy tetszik —

KINGA. Tornyai ur, kérem karját, mert a vendégnek a háziasszonyt kell vezetni.

ARANKA pajzánul. Jól van, jól, csak menjete — én addig majd elszeretem férjedet —

KINGA. Értetek jövök, ha sokáig késtek.

El Tornyáival a fenékszíni ajtón.

HATODIK JELENET.

ARANKA. LANGYOS.

ARANKA benyitja a jobboldali ajtót. Sógorka!

LANGYOS kijő. Parancsoljon, sógorasszonyka.

ARANKA. Karját —

LANGYOS. Szívesen. Karját nyújtja. Aranka elfogadja.

ARANKA. Korteskedett ön már valaha?

LANGYOS. Isten mentsen! nekem semmi közöm a tisztujtási ármányokhoz, és az egész ünnepélyben csak annyi részt veszek, hogy az alkotmány ezen legszebb jogának gyakorlása alatt agyonverettekről láttelelet, vagy is visum reper-tumot készítek.

ARANKA. Most azonban korteskedni fog ön.

LANGYOS. A világért sem!

ARANKA nyájasan. De ha szépen kérem, sógor-
ka — az én kedvemért —

LANGYOS. Nem lehet — én semmiféle po-
litikai mozgalmakba nem akarok vegyülni —

ARANKA. De igen is fog ön, még pedig ma,
és holnap, és én ezt már most nem kérem, ha-
nem parancsolom —

LANGYOS meghökkenve. Micsoda?

ARANKA bliszkén. Igen is, sógor, parancso-
lom, és ön engedelmeskedni fog újam minden in-
tésének, különben fenyegetve mint vesztegetőt vád-
lom be önt testvéremnél, minthogy ön egy drága
vizslát vásárlott 10 pengő forinton, és szobájában
zárva tartogatja azt, míg régi vizslája minden
ápolgatás nélkül az udvaron futkos. Gúnyosan. Meg-
mondjam ezt?

LANGYOS legnagyobb zavarodottságban, akadozva.
Kérem — kérem — alázatosan — feleségem —
igen szűkmarku — majd neheztelne — inkább
— mindent megteszek —

ARANKA nyájasan. Jól van, menjünk tehát,
mert a leves meghűl — délután szobámba jő, és
kikapja majd tőlem a szükséges utasítást —

LANGYOS mint fenn. És feleségem?

ARANKA. Nem tudja, hogy olly pazardi férje
van, ki egy vizslával nem elégszik meg.

LANGYOS. Köszönöm! Félre. Átkozott szobalyány, bizonyosan fecsegett! Arankával a fenékszíni ajtón elmegy.

Változás.

Terem az alispánnál, közép- s oldalajtókkal. A színpad szűkebb, mint előbb volt, hogy az ezt követő diszitmény-változtatására elég hely maradjon.

HETEDIK JELENET.

DAMÁZSDI a középajtón jő. Utána SCHNAPS MÓZES.

DAMÁZSDI. Csak utánam jőjön kend, Mózes gazda, mindjárt bejelentem a tekintetes urnak.

SCHNAPS zsidós szóejtéssel. Mondom, Damázsvi uram, ha még egyszer kendnek szólit engem, bizony én is kendezni fogom az urat.

DAMÁZSDI nevet. Mi a manó, elment ennek a zsidónak az esze? Talán bizony még nagyságoljam is?

SCHNAPS. És ugyan miért nem, ha szabad kérdeznem? Haszonbérem igen jó, és nem én leszek az első zsidó, a kit Damázsvi uramnál külön emberek is nagyságolnak.

DAMÁZSDI nevetve. No bizony, csak az kellene még! Szinte jól esik, hogy megnevettetett kend, Mózes gazda, hahaha!

SCHNAPS boszusan. Jelentsen be hamar a tekintetes urnak, mert nincs kedvem időmet kendre vesztegetni —

DAMÁZSDI föllobbanva. Ezer kutyafejű tatár — zsidó, mindjárt porrá zúzlak! Így mersz hozzám szólni — a tekintetes nemes vármegye kuriáján, velem, a ki tizenöt esztendeig huszár voltam a Frimont ezredében, és a ki csak olyan jó nemes ember vagyok, mint maga a tekintetes alispán ur?

SCHNAPS hidegen. Hát aztán? Az utolsó országgyűlés óta már a zsidó sem kutya, hanem olyan ember, mint akárki más. Isten áldja meg a derék férfiakat, kik azon szent törvényt csinálták!

DAMÁZSDI haraggal. Bár inkább űztek volna ki az országból benneteket —

SCHNAPS hidegen. Azt ugyan soha nem teszik, mert — sokszor megszorulnának pénz dolgában, ha a szegény zsidó nem iparkodnék mindig néhány forintocskát megtakarítani.

DAMÁZSDI. Igen, mert csaljátok az embereket —

SCHNAPS gunyosan. Ugyan kinek van több esze, annak é, a ki csal, vagy annak, a ki meg hagyja magát csalatni?

DAMÁZSDI. Fogd be szidalmazó szádat, ronda zsidó, ha nem akarod, hogy nyelvedet kitépjem —

SCHNAPS gunyosan. Azt bizonyosan nem teszi kend, Damázsvi gazda, mert az emancipatio óta még a zsidót sem szabad ítélet nélkül megverni —

DAMÁZSDI. Ismét kendezni merészlesz? Megállj csak, fogadom, hogy még ma a deresen kenem rád az emancipatiót! Ugy is foga van rád a tekintetes uramnak. Majd megkendeztetlek én téged, te sehonnai! Én és kend! Engem kendezni, a ki tizenöt esztendeig ettem a császár kenyerét!

SCHNAPS szippantva. Én pedig harminc esztendő óta tulajdon kenyeremet eszem.

NYOLCADIK JELENET.

FARKASFALVI SÁNDOR. ELŐBBIEK.

FARKASFALVI. Micsoda lárma ez itt, előtermekben?

DAMÁZSDI. Jelentem alázatosan, tekintetes uram, hogy parancsolatjára elhoztam ezen zsidót.

FARKASFALVI. Jól van, elmehet kend.

DAMÁZSDI. De kérem alázatosan, tekintetes uram, ez a zsidó nemesi böcsületemet sértette meg —

FARKASFALVI. Ugyan mikép?

DAMÁZSDI. Kendnek nevezett —

SCHNAPS. Mert ő is úgy szólított engem, és én azt hiszem, ha a tekintetes ur kegyesen megengedni méltóztatik, hogy az emancipatio óta —

FARKASFALVI. Ugy van, Mózes, igaza van önnek, mindnyájan egy haza gyermekei, következőkép testvérek vagyunk, és kötelesség egyzersmind rút viszátkodás helyett szeretettel ölelni egymást —

DAMÁZSDI. Igen, tekintetes uram, de ő még is csak zsidó —

FARKASFALVI komolyan. Elég, Damázsdí, menjen kend, ha nem akarja, hogy megharagudjam.

DAMÁZSDI távoztában, félre. Ne állana csak ajtó előtt a tisztuitás, tudom, hogy deresre fúleltette volna a tekintetes uram ezt a vén jebu-zeust! Középen el.

SCHNAPS. Tekintetes uram, mikép háláljam meg emberbaráti szép bánásmódját?

FARKASFALVI nyájasan. Hagyjuk ezt — a kötelesség teljesítése nem vár hálára.

SCHNAPS. Hívatni méltóztatott, tekintetes uram?

FARKASFALVI. Egy kis beszédem van önnel, édes Mózes. Ki lakik most vendégfogadójában?

SCHNAPS. Tegnapelőtt egy gazdag földes ur,

egyszersmind ügyvéd, érkezett hozzám jurátusával Pestről, és az egész vendégfogadót kibérlette mátol kezdve három napra — igen drága finom ur, és jurátusa is derék magyar ur, de ez mindjárt tegnapelőtt este kiment a szomszéd nemes urakhoz, és ma reggel az ügyvéd ur is követte őt —

FARKASFALVI. Nem érkeztek még vendégek azok közül, kiknek számára a vendégfogadót kibérlette?

SCHNAPS. De igen, fél óra előtt, épen négy óra tájban, tíz szekéren negyven nemes ur érkezett.

FARKASFALVI. Mennyi bor van számokra kirendelve?

SCHNAPS. A mennyit meg birnak inni, sőt még több is, ha kívánják —

FARKASFALVI. Mennyiért méri ön a bort?

SCHNAPS. A legjobbiból kell nekik adnom, húsz krajcárosból —

FARKASFALVI tréfásan. De csak megkeresztelteti ön?

SCHNAPS komolyan. Isten mentsen! Inkább magamat, mint boromat — jó híreket a világ minden kincseért sem kockáztatnám.

FARKASFALVI. Tud ön hallgatni?

SCHNAPS. Tekintetes uram, a szegény zsi-

dónak mindent kell tudni — azaz, a mi az emancipációval nem ellenkezik.

FARKASFALVI. Ötszáz pengő forintot adok, ha legroszabb borával itatja őket, és az ételöket mind megközmásítja.

SCHNAPS. Kérem — az lehetetlen.

FARKASFALVI. Hogyan?

SCHNAPS. Azon ur becsületesen fizeti boro-mat és ételeimet, és azért kötelességem neki jóval szolgálni.

FARKASFALVI. De ötszáz pengő forint —

SCHNAPS. Szép pénz ugyan és jól esnék a szegény zsidónak — de azon nemes urak bizonyosan elpártolnának derék vendégemtől, ha rossz bort, és kozmás ételt adnék nekik.

FARKASFALVI. Nem azért kívánom — más okaim vannak.

SCHNAPS ravaszul. Oh, tekintetes uram, kilenc tisztujítás alatt mértem én már bort, és értek az eflélékhez!

FARKASFALVI. Hátha hatszázat adnék?

SCHNAPS. Igen szép pénz — körül belől, itallal s takarmánnyal együtt, mintegy száz vok-sot lehetne rajta vásárolni — sőt talán többet is, mert a széna olcsó, és a bor sem igen drága, de a szegény zsidó érdemes akar lenni az emancipációra, és nem adja el becsületét, mert ezenkívül

semmije, még csak öröklött nemes levele sincs. Parancsol még valamit, tekintetes uram?

FARKASFALVI fölindulva. Vendége veszedelmes ember —

SCHNAPS. Méltóztassék ellenkezőről meggyőződni, tekintetes uram — tegnap este monda: „Mózes barátom, ha én és pártom győzünk, a legszegényebb zsidó is egyenlő jogu leendő az egész nemességgel“, ez nem veszedelmes ember, hanem drága, finom ur —

FARKASFALVI boszusan. Ajánlatom tehát nem fogadtatik el?

SCHNAPS bizelgve. Én nem tudok semmit, nem hallottam semmi ajánlatot — már szinte azt is elfeledtem, hogy itt voltam. Legalázatosabb szolgálja, tekintetes uram! Féltre. Inkább ingyen adom boromat — ne félj, nem feledtem, hogy minden közgyűlésen ellenzettel az emancipatiót, ha más jó emberek szóba hozták. El a középen, s maga után becsapja az ajtót.

FARKASFALVI indulatosan. Átkozott zsidó! még te is ellenem mersz szegülni? Damázsi!

KILENCEDIK JELENET.

DAMÁZSDI. ELŐBBI.

FARKASFALVI. Jobban meggondoltam a dolgot — a zsidó csakugyan hibás —

DAMÁZSDI örömmel. Utána rugtassak?

FARKASFALVI. Nem, nem — majd tisztujítás után emlékeztessen kend rá —

DAMÁZSDI. Nem feledem el, mert ilyen csúfot még senki nem tett rajtam.

FARKASFALVI. Az ötven akó bort kivitette kend már kocsmánkba?

DAMÁZSDI. Meghiszem! Eddig talán már meg is kezdték az ivást a nemesek!

FARKASFALVI. Hát a húst?

DAMÁZSDI. Azt is — de sok beszédembe került, míg a mészáros pénz nélkül kiadta.

FARKASFALVI meglepetve. Hogyan?

DAMÁZSDI. Szinte nem is merem megmondani, hogy mit szólott a mészáros —

FARKASFALVI. Parancsolom!

DAMÁZSDI vonakodva. Hát azt mondta, hogy — azt beszélnek a városban, hogy — más lesz majd az alispánunk, és azután —

FARKASFALVI. Azután?

DAMÁZSDI. Könnyen követhetné majd tekin-

tetes uram is a közönséges szokást, és elfeledné kifizetni a hús árát.

FARKASFALVI boszusan. Szentelen gazember! Erre is emlékeztessen kend majd tisztujítás után.

DAMÁZSDI örömmel. Akkor aztán egyszerre csiphetjük meg a zsidóval.

FARKASFALVI tárcájából pénzt vesz ki. Itt van husz pengő forint — járja kend el a korcsmákat! — a többit tudja kend már.

DAMÁZSDI bajuszát egyengetve. Hogy ne tudnám, tekin'etes uram, hiszen hányszor kőboroltam szer-te a verbunkkal!

FARKASFALVI. A hány uj embert szerzesz, annyi ezüst tizedt kapsz.

DAMÁZSDI. Köszönöm alázatosan! Távoztában. Én vagyok ám az olcsó kalmár, tizesével veszik tőlem az embert. El a középajtón.

TIZEDIK JELENET.

HAJLÓSI azon pillanatban lép be a középajtón, midőn Damázsi távozik. FARKASFALVI az oldalszoba felé indul: de Hajlósit látván bejönni, ismét visszafordul.

FARKASFALVI. Ah, jegyző ur, jó híreket hoz?

HAJLÓSI szomoruan. Fájdalom, nem lehetek
EREDETI JÁTEKSZÍN. XI. K.

szerencsés olly hirekkel udvarolni, mellyekkel magas kegyét nyerhetném meg tekintetes alispán urnak.

FARKASFALVI kedvetlenül. **Hogyan? ön is rossz hírrel jó? Valóban, már szinte félni kezdek, hogy nagy áldozatokkal sem adhatok ohajtott irányt ezen tisztjútításnak, mellytől olly sokat reményltem!**

HAJLÓSI fölvidulást színelve. **Oh, ha csak ez aggasztja tekintetes alispán urat, úgy mégis örvendek, hogy hirem e tekintetben nem sebzi kegyes pártfogóm nemes kebelét.**

FARKASFALVI. **S mi lehetne az, mi engem e pillanatban a tisztjútítás sikerén kívül érdekelhetne?**

HAJLÓSI. **És szép menyasszonya?**

FARKASFALVI köszönösen. **Ah, Aranka? Az igaz, ez nagy mértékben érdekel, mert szeretem őt, s jószágaink határosak — igen szép erdeje van — legalább ezer sertést lehet benne makkoltatni; legelője pedig olly gyönyörű fekvésű, hogy még soha nem szorult meg széna dögében —**

HAJLÓSI. **És gyapja az egész országban ritkítja párját —**

FARKASFALVI. **Ugy van — de mi rossz hírt hoz ön róla? Talán beteg?**

HAJLÓSI hirtelen. **Adná isten — ezerzer bocsánatot kérek, azon nagy vonzalom csikarta ki**

belőlem ezen istentelen kívánságot, mellyel a tekintetes ur boldogsága iránt viseltetem.

FARKASFALVI mosolygva. Különös vonzalom, melly rosztat kívántat önnel menyasszonyomnak —

HAJLÓSI mélyen meghajolva. Ismételve ezerszer bocsánatot kérek vétkes gondatlanságomért — de annak meggondolása, hogy Aranka ő nagysága nehezen leend kegyes pártfogóm menyasszonya —

FARKASFALVI szavába vág. Hogyan? Mi jut ön eszébe? Aranka nem játszik szavával, s bizonyosan vonzalommal viseltetik irántam, mert különben nem fogadta volna, hogy az uj alispán nejévé fog lenni. Egyébiránt pedig Tornyaival bizonyosan minden viszonya megszűnt, mert tegnap, midőn ott valék, nem is igen tekintte rá, Tornyai pedig olly epedve mulatott a főorvos nejével, hogy bizonyosan vadászczimert akar homlokára illeszteni.

HAJLÓSI. Nem is a szolgabíró ur részéről fenyeget a veszély, hanem Heves ur az, a ki a tiltott gyümölcs után nyújtja kezét.

FARKASFALVI meglepetve. Hogyan? Tehát azért kapaszkodik olly nagyon az alispánság után?

HAJLÓSI. Kétség kívül — oh, de ő bizonyosan nem fogja azt elnyerni, mert a tekintetes ur bokros érdemei —

FARKASFALVI boszusan. Tekint is romlott nap-

jainkban érdemekre a vak tömeg! Most csak azé a dicsőség, a ki hangosan tud kiáltozni, és minden közgyűlésen újabb meg újabb furfangosságokkal lép fel. Azonban e tekintetben még sem igen tartok Hevestől, mert ámbár birtokainak nagy része meggyénkben fekszik, nem igen ismerik őt itt még közelebbről — egyébiránt pedig semmit nem kimélek mégis, mert az elővigyázat soha nem árt. A veszély tehát nem igen nagy, és pedig annál kevésbbé, mert Aranka nyilatkozata világosan mutatja, hogy hajlandósággal viseltetik irántam —

HAJLÓSI akadozva. Épen ez az, mit egész alázatossággal bátorkodom egy kissé — kétségbevonni —

FARKASFALVI fölindulva. Hogyan?

HAJLÓSI mélyen meghajolva. Alázatosan bocsánatot kérek; de kimondott szavamat legszivesb készségű akarattal sem vonhatom vissza. Teljes meggyőződés után mondhatom, hogy —

FARKASFALVI. Hogy?

HAJLÓSI habozva. Aranka ő nagysága Heves urat szereti.

FARKASFALVI kételkedve. Nem bihetem! Olly józan s higgadt kedélyű asszony nem szeretheti azon lázas indulatu szeles embert — bizonyosan csalatkozik ön —

HAJLÓSI. Fájdalom, nem csalatkozom! Röviden elmondom az egész szomorú történetet, mely által Aranka ő nagyságának valódi indulatáról meggyőződtem —

FARKASFALVI. Csak hamar, hamar!

HAJLÓSI. Tudni fogja a tekintetes ur, hogy a főorvos ur kertjének hátulsó ajtaja a patakra nyílik.

FARKASFALVI türethetlennül. Igen, igen, csak tovább!

HAJLÓSI. A korcsmából, hol embereinket buzdítottam, visszajöttemkor, azon hátulsó ajtot nyitva lelvén, a kertbe menék, mikép azt máskor is tenni szoktam. A szobák nagy részének ablakai a kertre nyílnak, mellyek előtt magas vadgesztenyefák emelkednek.

FARKASFALVI mint fönn. Mind ezt igen jól tudom —

HAJLÓSI. Én tehát, senkit nem látván a kertben, az egyik gesztenyefára fölmásztam, mikép azt máskor is és más helyeken is tettem már, hogy a tekintetes urat a tisztviselők valódi érzelmeiről tudósíthassam, miknek tudása nélkül bajosan lehetne illy nagy kiterjedésű megyét kormányozni.

FARKASFALVI. Hagyjuk ezt, csak a dologra!

HAJLÓSI. A fának sűrű lombozata tökéletesen elrejte minden szem elől, és én szokás szerint

kényelmesen hallgatóztam. Az ablak melletti asztalkánál Aranka ő nagysága levelet írt, a főorvos ur hitvесе pedig mellette ült. „Olvasd!” mondá Aranka, és átadá a levelet testvérének, ki abból hangosan körül belől ezt olvasá —

TIZENEGYEDIK JELENET.

DAMÁZSDI. ELŐBBIEK.

FARKASFALVI boszusan. Ne háborgasson kend.

DAMÁZSDI. Engedelmet kérek, de a tari, és szunyogi nemesek hadnagyai akarnak szólni tekintetes urammal —

FARKASFALVI boszusan. Ördög, és pokol, milly alkalmatlan időben jönnek — de mégis el kell őket fogadnom, mert azon két falut sok nemesség lakja. Az ajtóhoz megy, kinyitja és nyájasan inti be a kívül állókat. Kérem, uraim, csak méltóztassanak — Damázsdí, már mondám kendnek, hogy érdemes nemes társaimat mindenkor jelentés nélkül becsássa be.

DAMÁZSDI boszusan, félre. Fél napig is várhatnátok bizony a bebocsáttatást, ha a tisztujítás nem furná fejünket. A nyitva maradt ajtón el.

TIZENKETTEDIK JELENET.

VIRÁGOS GYÖRGY. ARANYOS MIHÁLY.

ELŐBBIEK.

FARKASFALVI meglepetve. Csak most látom —
nincs szerencsém — önök nem —

VIRÁGOS. Nem vagyunk mi tulajdonkép a
nemések hadnagyai, hanem csak most választottak
meg a tari nemes uraimék, hogy a tisztujtáson
egy kis rendet tartsunk.

ARANYOS. Engem pedig a szunyogiak tettek
kolomposzá.

FARKASFALVI. Ugy? Igen örülök — hogy
szegény házamnál tisztelhetem az urakat, miben
lehetek szolgálatjokra barátimnak?

VIRÁGOS. Egy kissé értekezni szeretnénk te-
kintetes urammal —

ARANYOS. Az alispánságra nézve.

FARKASFALVI. Szívesen — ülünk le.

ARANYOS. Köszönjük szépen — nem fárad-
tunk el.

VIRÁGOS. Kocsin jöttünk —

FARKASFALVI. A mint tetszik, kedves ba-
rátim. A tari, és szunyogi urak mindig mellettem
voltak, reménylem tehát, hogy most sem fordul-
nak ellenem —

VIRÁGOS. Az az, megkövetem tekintetes aramat — de egy kis bökkenője mégis van a dolognak, és —

ARANYOS. Nekem is ezt kell mondanom a szunyogiak nevében.

FARKASFALVI. Hogyan?

HAJLÓSI. Épen ezen két közbirtokosságot méltóztatott a tekintetes ur leginkább kimélni minden nemesi teher fölosztásában —

VIRÁGOS. Az igaz, de mégis meg kell valanunk —

FARKASFALVI. Bizonyosan bujtogatók jártak az uraknál?

HAJLÓSI. Azon pesti ur?

ARANYOS. Nem tagadjuk —

FARKASFALVI. És mit határoztak?

ARANYOS. Hogy előbb szívére tapintunk a tekintetes urnak —

VIRÁGOS. És majd csak azután határozunk.

ARANYOS. Mi Heves uramat nem ismerjük, de követje olly sok jót ígért nevében, hogy szinte meghökkentünk bele.

VIRÁGOS. Azt ígérte, hogy a megyében valamennyi utat megcsináltatja —

ARANYOS. Hogy valamennyi közgyűlésre maga költségén viteti be az egész nemességet.

VIRÁGOS. Hogy mindnyájan egyenlők leszünk.

ARANYOS. Hogy még a grófnak sem lesz több joga, mint az utolsó bocskoros nemes embernek.

VIRÁGOS. Ezt mind kiviszi Heves ur —

ARANYOS. És hatalmas pártja —

VIRÁGOS. Mellynek jelszava: éljen az egyenlőség!

ARANYOS. Éljen!

VIRÁGOS. Azért tehát azt gondoltuk —

ARANYOS. Hogy a dolog illetően állásában —

FARKASFALVI. Heves mellett fognak szavazni?

ARANYOS. Nem tagadhatjuk.

VIRÁGOS. Mert nekünk is jobban esnék négylovas hintón járni —

ARANYOS. Mint két ökrös szekéren.

VIRÁGOS. Mi is csak olyan emberek vagyunk, mint a grófok —

ARANYOS. És hercegek —

FARKASFALVI. Így tehát nekem meg kell buknom?

ARANYOS. Mi azt világosan nem mondjuk —

VIRÁGOS. Hanem csak azt kiáltjuk: éljen az egyenlőség!

ARANYOS. Éljen!

FARKASFALVI félre. Átkozott korszellem, hová ragadod az embereket? Hangosan, akadozva. Megvallom, kedves atyámfiái — ezen váratlan ujság

igen meglepett — mert épen a tari és szunyogi atyafiak iránt viseltettem mindig legnagyobb bizalommal — egyébiránt ismernek engem az urak — én nem szoktam fukarkodni — ha talán valami áldozattal ismét megnyerhetném barátságukat, én örömetest kész vagyok —

ARANYOS. Nekünk nem kell pénz, csak egyenlőség!

VIRÁGOS. Akkor aztán ugyis annyi pénzünk lesz, mint akármellyik nagyurnak —

FARKASFALVI fölindulva. De gondolják meg —

HAJLÓSI. Engedelmével, tekintetes uram. —

A hadnagyokhoz. Uraim, rútul jégre vezették önöket —

ARANYOS. Minket —

VIRÁGOS. De kérem alázatosan, bejött már a fejünk lágya —

HAJLÓSI. Pedig mégis úgy van, engedjenek csak szólnom. Tudják é mi az egyenlőség?

VIRÁGOS. Meghiszem bizony, hogy tudjuk —

HAJLÓSI. Bajosan hiszem, hogy voltaképen tudnák — figyeljenek csak rám. Nagy ur kevés van az országban, úgy é?

VIRÁGOS. Számra nem sokan vannak ugyan, az igaz, de gyakran mégis úgy érzi őket az ember, mintha a csillagokkal is vetekednék számuk.

HAJLÓSI. Közönséges nemes ember több van.

VIRÁGOS. Sokkal több van —

HAJLÓSI. De paraszt még több van.

ARANYOS. Azoknak talán csak az isten tudja számát —

HAJLÓSI ravaszul. Figyeljenek tehát, uraim. Az ujító emberek igen veszedelmesek; ők nemcsak a nemeseket akarják egyenlőkké tenni, hanem a parasztokat is hozzájuk akarják emelni.

ARANYOS fölindulva. Micsoda?

VIRÁGOS. Csak az kellene még!

HAJLÓSI. Pedig úgy van. Akkor aztán természetes, hogy a nemeseknek is adót kell fizetniök.

ARANYOS. Mi nem fizetünk!

VIRÁGOS. Ugy segéljen, egy fillért sem.

ARANYOS. Azért vagyunk nemes emberek, hogy ne fizessünk.

HAJLÓSI mosolygva. Pedig már fizettek is —

ARANYOS. Én nem —

VIRÁGOS. Én sem —

ARANYOS. Adósságomat sem fizetem meg soha, mert én nemes ember vagyok.

VIRÁGOS. Én pedig megvertem a zsidót, midőn hozzám jött pénzt kérni, mert kuriámon kis király vagyok.

HAJLÓSI gunyosan. Hogyan, uraim, hát az országgyűlési költségeket nem fizették?

ARANYOS. Igaz bizony — azt csakugyan megvették rajtunk.

HAJLÓSI. Pedig az új törvények által leginkább csak a parasztok nyertek.

VIRÁGOS. Erre nem is gondoltunk.

HAJLÓSI. Látják, uraim, már most, hogy a mézes száju ujitók csak ámitják a nemességet, és tulajdonkép a parasztokat akarják magosra emelni —

FARKASFALVI. Mert azok nagyobb számmal vannak, és következőkép nagyobb jutalmat is adhatnak.

HAJLÓSI. Épen ezt akarám mondani.

ARANYOS Virágoshoz. Gyuri!

VIRÁGOS Aranyoshoz. Misa —

ARANYOS. Ezer szerencse, hogy még voltaképen nem határoztunk el magunkat.

VIRÁGOS. De most már tudjuk, mit kell tennünk.

ARANYOS. Mi ugyan nem fizetünk —

VIRÁGOS. És nem ülünk sort a paraszttal.

FARKASFALVI örömmel. Tehát bizhatom az urakban?

ARANYOS. Mint saját uri személyében.

FARKASFALVI. A rétutcai vendégfogadóban minden el van már készítve az urak számára.

ARANYOS. Oda megyünk —

VIRÁGOS. Nemes társaink a város előtt várakoznak követségünk sikerére, mindjárt helyre vezetjük őket.

FARKASFALVI. Az uti költségeket nem fogom elfeledni.

VIRÁGOS. Éljen a volt alispán,
Kit megyénk ujra kíván!
Éljen Farkasfalvi Sándor,
Megyénkben ő nem lesz vándor;
Dobjuk ki hát a Hevest,
Mert elsózza a levest,
S ha virít is a tulipán:
Ő soha nem lesz alispán.

ARANYOS. Éljen a volt alispán!

VIRÁGOS. Ezt fogjuk énekelni, tekintetes uram, és most alázatosan ajánljuk magunkat.

ARANYOS. Isten tartsa meg sokáig a tekintetes urat.

FARKASFALVI. Ajánlom magamat szíves barátságukba, uraim —

HAJLÓSI hízelve. Uraim, nevem Hajlósi —

ARANYOS. Nem hajlik ki eszünkből soha, mert a tekintetes ur nyitotta föl szemeinket.

Mindketten el a fenékszíni ajtón.

TIZENHARMADIK JELENET.

FARKASFALVI. HAJLÓSI.

FARKASFALVI. Ön leleményes esze nagy veszélytől szabadítja meg — ha e két közbirtokosság ellenem szavaz, úgy el vagyok veszve — középonti eskütté választatom önt.

HAJLÓSI alázatosan. Oh, kérem — illy nagy kitüntetésre nem vagyok érdemes.

FARKASFALVI. Még nagyobb jutalomra is számolhat ön, ha Hevest egészen kizárhatjuk az új tisztkarból.

HAJLÓSI. Első alispán bizonyosan nem leend.

FARKASFALVI. Az iránt most már magam is egészen nyugott vagyok. A másodalispánságot senki nem veszi el az öreg Berkestől, mert az egész megye imádja őt.

HAJLÓSI. Szolgabírószágot pedig bizonyosan nem vállal Heves —

FARKASFALVI. Bizonyosan nem, mert határtalan dicsvágya és büszkesége sem engedné azt tennie, miután az alispán választásánál megbukott. Hogy azonban részünkről semmit ne mulasszunk el, tehát még egy rendszabályt ajánlok önnek. Ma éjjel és holnap egész nap úgy kell a korteskedést

intézni, hogy a kit számomra nem kenyerezhetünk le, azt a megglehetős népszerűségű Tornyai részére iparkodjunk megnyerni, hogy Heves erejét ez által is megoszlassuk.

HAJLÓSI. Dicsőséges taktika.

FARKASFALVI. De szinte feledtem — a sok baj egészen megzavarta fejemet — mit irt meny-asszonyom Hevesnek?

HAJLÓSI. Épen most akarám a tekintetes urat ismét emlékeztetni azon kellemetlen esetre —

FARKASFALVI. Csak hamar tehát, hogy minden veszélynek elejét vehessük.

HAJLÓSI. A levél körülbelől így hangzott: „Szeretem önt — magam sem tudom, mit irjak önnek, hogy megvetését ne vonjam magamra — de a szerelem megfojtja az ész szavát — tollam elakad — éjfélkor várom önt a teremben — a cseledség aludni fog — minden ajtó nyitva leend — tehát holnap éjfélkor várja önt — Aranka.”

FARKASFALVI indulatosan. Hallatlan elfajultság! A magas műveltségű Arankától ily alacsonyságot nem vártam. Ugy látszik, hogy szerelmesének akarja fölfogadni Hevest, míg engem kezével szándékozik boldogítani. — Oh, nagyságos asszonyka — úgy nem fogadtunk! De azért még koránsem mondok le kezéről — vannak eszközök. Rövid gondolkozás után. Igen — ezen keletkező tervet

tovább fejtegetem, és azután majd meglátjuk. — Egyebet nem hallott ön?

HAJLÓSI. A rendkívüli bámulás szinte megzavarta elmémet, s mire ismét magamhoz tértem, már üres volt a szoba — én tehát azonnal ide sieték —

FARKASFALVI. Jól van — folytassa ön ezen buzgó munkásságot, és bizonyosan magosra juttatom —

HAJLÓSI. Alázatosan köszönöm.

Kívülről zene közelít és zajgás hangzik.

FARKASFALVI. Mi ez?

HAJLÓSI. Bizonyosan a tari, és szunyogi kortesek.

FARKASFALVI. Üdvözlennem kell őket az ablakból.

HAJLÓSI. Igen, jól méltóztatott megjegyezni, az illy leereszkedés igen hasznos a maga idejében. A zene mindinkább közelít, és a kiáltozások jobban hallhatók.

FARKASFALVI. Nyissa meg ön az ablakot.

HAJLÓSI megnyitja az ablakot és helyet csinál Farkasfalvinak. Méltóztassék —

ÉNEK kívülről.

Kisütött a nap sugára

Heves urnak ablakára;

Inkább legyen Angyal Bandi

Alispán, mint Farkasfalvi! Zene.

FARKASFALVI visszalép az ablaktól. Ördög és pokol! Talán ismét elpártoltak.

HAJLÓSI pillanatra kitekintvén az ablakon. Nem, nem — a kecskésiek ezek — Heves jurátusa vezeti őket.

ÉNEK kívülről, épen az ablak alatt.

Egy istenünk, egy királyunk,

Heves ur az alispánunk;

A farkas olly ravasz állat,

Hogy a neve is utálat. Zene.

FARKASFALVI boszusan. Goromba csorda!

HAJLÓSI biztatólag. Az illy durva kifakadások csak megvetést érdemlenek!

ÉNEK folyvást az ablak alatt.

Nem kell nekünk uj banknóta,

Jobb a régi magyar nóta:

Kivirított a tulipán,

Heves ur lesz az alispán!

Zajos zene. Kiáltozások: „Éljen Heves! Nem kell

Farkas!” Kövel az ablakot betürik, melyet Hajlósi ismét

betett, miután rajta kitekintett. A zene és kiáltozások

mindinkább távolabbról hangzanak.

FARKASFALVI indulatosan. Átkozott vakmerőség! Fejem mellett röpült el a kő!

HAJLÓSI mély bókolattal. Szerencsét kívánok nagyságodnak!

FARKASFALVI. Hogyan?

HAJLÓSI. Magas kegyeibe ajánlom magamat méltóságodnak!

FARKASFALVI. Ön igen bőkezűleg osztogatja a címeket, mintha —

HAJLÓSI. Kérem alázatosan — nem én, hanem — jelentős arckifejezéssel a bezúzott ablakra mutat.

FARKASFALVI mosolygva. Értem — rám minden helyzetben számolhat ön.

HAJLÓSI. E nagy kegyességet megérdemleni legfőbb kötelességem —

FARKASFALVI. Jól van — most pedig dologra. Ellenségeim makacsok és hatalmasak; de annál szebb lesz a győzelem. El balra. Hajlói a fenékszíni ajtón távozik.

HARMADIK FELVONÁS.

Szoba a vendégfogadóban, asztal, közép- és oldalajtókkal.

ELSŐ JELENET.

HEVES KÁLMÁN asztalnál ül, és levelet pecsétel.

SCHNAPS előtte áll.

HEVES. Mózes barátom, ezen leveleket tüstént küldözze el. Féltre. Ajánlanom kell magamat jövőendő tisztársaimnak.

SCHNAPS. Mást nem méltóztatik parancsolni?

HEVES. Nem — de mégis, kérem önt, vigyázzon jól ezen éjjel, mert Farkasfalvi bizonyosan mindent el fog követni pártja szaporítására, embereink pedig annyira eláztak már, hogy még Mózes uramat is kikiáltják alispánnak, ha valaki harsogtatni kezdi nevét —

SCHNAPS. Tekintetes uram maga az oka, mert

parancsolni méltóztatott, hogy legjobb boromat itassam velök.

HEVES. Mostantól kezdve vizezze ön egy kissé, holnap reggel pedig fekete kávéval iparkodják őket félig meddig kijózanítani.

SCHNAPS. Méltóztassék bennem bizni, tekintetes uram, mindent jól fogok intézni, és mindenre vigyázok. Ha Farkasfalvi ur csábítókat küld ide, magam dobatom ki őket cselédeim által, mert most már a szegény zsidó is szabad ur az ő négy falai közt, és ezt a tekintetes ur nemes barátainak köszönheti Izrael elnyomatott népe; de számolhatnak is ránk minden jó, és balesetekben, mert a szegény zsidó nem hálátlan — és ha a tekintetes ur talán kissé megszorulna — csak méltóztassék parancsolni.

HEVES. Köszönöm, barátom — el vagyok mindennel látva, a mi célom kivételére szükséges, fáradozásit pedig illőn fogom megjutalmazni, és nem feledem el, hogy tegnap olly becsületesen utasította vissza Farkasfalvi kísértéseit.

SCHNAPS. Olly kemény dolgokat is találtam neki mondani, hogy bizonyosan becsukat, ha megmarad az alispánságban, és azért tehát saját érdekem is kívánja, hogy teljes erőmből a tekintetes ur mellett buzogjak —

MÁSODIK JELENET.

TORNYAI. ELŐBBIEK.

HEVES elébe megy. Ah, isten hozott, barátom!

TORNYAI. Jó estét, Kálmán.

HEVES. Már azt hívé, hogy haragszol — egész nap nem láttalak, s most már nyolcra jár az óra — Mózes barátom, ne feledje a leveleket, és legyen gondja mindenre —

SCHNAPS. Sietek, tekintetes uram, sietek! Féltre. Szegény Tornyai, sajnálom, igen jó ember, sok jót akar — de Heves ur mégis jobb, mert mindent akar. A középajtón el.

TORNYAI. Nem volt időm, barátom — a középponti szolgabírónak ilyenkor mindig sok dolga van, a főispánnál is sokáig mulattam —

HEVES tréfásan. És a főorvos urnál, nemde?

TORNYAI mosolygva. Ott is —

HEVES. Dicsérem izlésedet, barátom, mert Kinga csakugyan méltó testvére a szép Arankának, és jól teszed, hogy azon fából gyártott orvost kissé jégre viszed.

TORNYAI. Hagyjuk ezt — tudod, nem szeretem a hölgyek erényét gyanúsíttatni.

HEVES. Legyen kívánságod szerint, szigorú

erkölcsbíró, ki csak titkon szeretted az élet örömeit élvezni. Szóljunk tehát másról — én is voltam a főispánnál — ő engem csakugyan ki fog jelölni az első alispánságra.

TORNYAI hidegen. Engem is —

HEVES. És Farkasfalvit?

TORNYAI. Ugy van.

HEVES. Barátom, ne neheztelj, de győzelmem már csakugyan bizonyos.

TORNYAI. Minden eszközt használtál.

HEVES. Valóban mindent, és Farkasfalvi minden esetre megbukik.

TORNYAI. Én is.

HEVES. Sajnállak, barátom, de Aranka oka az egész zavarnak — nekem eszembe sem jutott volna különben az alispánság, és valóban nem is reménylém, hogy illy könnyen vihassam ki a győzelmet.

TORNYAI. Ezt csak azon népszerűtlenségnek köszönheted, mellybe büszkesége helyezé Farkasfalvit — a többséget illy körülmények közt pénzzel akárki is megnyerhette volna, sőt meg vagyok most már arról is győződve, hogy a megyének igen túlnyomó többsége részemre nyilatkozik, ha pénzzel nem lépsz körünkbe —

HEVES. Meglehet — de ez most már nem változtathatja meg a dolgot.

TORNYAI. Talán mégis — én megvesztegetéshez soha nem fogok folyamodni — de eddig tett költségeidet megtérítném, ha visszalépnél —

HEVES csodálkozva. Nem értelek!

TORNYAI. Világosabban szólok, ámbár megvallo, igen nehezemre esik, mert mindenkor és minden ügyben egyenes uton szoktam járni, s most könnyelműségből eltérvén arról, imé lakolnom kell érte.

HEVES csodálkozva. Igen kíváncsivá teszesz —

TORNYAI. Te azért jövéi ide, hogy helyembe lépj —

HEVES. Igen, és hogy téged alispánságra emeljelek —

TORNYAI. Akkor ajánlatodat el kellett volna mellőznöm, de én azt nem tevém, s elveim ellenére akaratlanul olly játékba keveredtem, mellyben mindent elvesztek, holott általa mindent megnyerni véltem.

HEVES. Hiában, barátom, már az ugy szokott történni — a ki játékhoz ül, az mindig a legnagyobb veszteségre is el legyen készülve.

TORNYAI akadozva. Aranka különös nyilatkozása fő oka ezen zavarnak —

HEVES. Igazat mondasz, mert különben csakugyan eszembe sem jutott volna az alispánságért már ezen tisztujtáson föllépni.

TORNYAI. Tehát a szerelem birt téged ezen határozatra?

HEVES. Igen, szerelem — vagy — de hagyjuk ezt, barátom, te sem szeretsz szíved viszonyairól beszélni, ha tehát engem e tekintetben faggatsz, én visszatorlásul azonnal Kingáról kezdek szólni és szegény férjéről —

TORNYAI kedvetlenül. Majd fölvilágosítlak erről is, és bizonyosan megbánod könnyelmű vád-jaidat —

HEVES. Kíváncsiságom folyvást növekszik —

TORNYAI. Aranka olly szilárdlelkű hölgy, hogy szavát bizonyosan meg fogja tartani, ha alispánná leszesz.

HEVES büszkén. Ugy hiszem, hogy nem is lesz oka adott szavát megbánnia!

TORNYAI. Hát ha mégis — én ma reggel szólék vele, és — ugy látszott, mintha rettegne győzelmedtől.

HEVES mosolygva. Nagyon csalatkozol, kedves barátom — egyébiránt igen szívesen köszönöm, hogy olly buzgó részvéttel viseltetél irántam —

TORNYAI türelmetlenül. Mondom, nem csalatkozom — és, ha boldogtalanná nem akarod tenni Arankát, tehát lépj vissza, és —

HEVES nevetve. És téged választanak alispánná,

s nagylelkűségből azután nőül kellene vened Arankát! — Ugyan hová gondolsz, barátom? Mostani viszonyod Kingával, és — szégyeld magadat! —

TORNYAI fölindulva. Ne ismételd többé ezen izetlenséget — vagy —

HEVES barátságosan. Ne indulj föl, barátom, bocsáss meg, most jut csak eszembe — te csak azért akarsz alispánná lenni, hogy Aranka tőlem megszabadulván, tőled azután nagylelkűségből kapja vissza elhamarkodva adott szavát — ugyan, ugy, most már értelek, igen jól kigondolt cselszövény, csakhogy — fájdalom! nincs rá szükség.

TORNYAI mint fönn. Ne szólj cselszövényről, jól tudod, hogy én semmi aljas eszközökkel nem szennyezem be magamat — örökké bánni fogom azt is, mellybe véletlen jelenésed által vegyültem, és már most lakolni is akarok érette, és mindent kivallok előtted. Tudd meg tehát —

HARMADIK JELENET.

DARABOS hirtelen a középajtón jő be. ELŐBBIEK.

DARABOS. Tekintetes uram! Észrevevén Tornyait. Engedelmet kérek —

HEVES. Csak rajta, uram öcsém — ezen jó barátom előtt nincs titkom — mi ujság?

DARABOS. A fekete medvében uj tanyát nyitottak.

HEVES. Ki részére?

DARABOS Tornyaira mutatva. A tekintetes szolgabíró ur nevét hangoztatják.

TORNYAI meglepetve. Hogyan?

HEVES mosolygva. Örvendek, barátom, hogy te is gyakorlati oldalát kezded szemügyre venni az életnek — tehát te is korteskedel — te, a szigorú erkölcsbíró! Igen örvendek —

TORNYAI komolyan. Böcsületemre mondom, hogy én erről egyetlen szót sem tudok, és hogy senkit nem hatalmaztam föl —

DARABOS. Először is a főorvos ur vezetett oda mintegy harminc honoratiort innen a városból.

HEVES. Hahaha! Már ez csakugyan dicső! Tehát a főorvos korteskedik melletted — ez igen mulatságos! Halkal. Erre bizonyosan felesége birta őt — szegény együgyű férj!

TORNYAI boszusan. Óvd nyelvedet, vagy mindenről meg kell feledkeznem —

DARABOS. Azonkívül Farkasfalvi meghittjei is a tekintetes szolgabíró ur részére dolgoznak.

HEVES csodálkozva. Micsoda?

TORNYAI gúnyosan. Mesének igen szép ezen hír, mert bizonyosan senki nem hiheti.

DARABOS. Pedig úgy van, külső tanyánkról Farkasfalvi részére akarták az embereket csábítani, mivel pedig ez nem sikerült nekik, tehát a tekintetes szolgabíró ur nevét emlegették, és arra tizennégy ember csakugyan velök ment.

TORNYAI csodálkozva. Meg nem foghatom —

HEVES. Én pedig tökéletesen értem már a dolgot. A farkasban a róka természetéből is lapang egy részecske — Farkasfalvi jól tudja, hogy csak köztem és közöttte fog a vita folyni — azért tehát szakadást akar táboromban okozni, és erre népszerűségedet használja. De ha ő ravasz, megmutatom neki, hogy én sem bárányok közt nevedtem. — Siessen, öcsém uram, járja be Farkasfalvi tanyáit, és használjon mindent, érti? — mindent — a hol az én nevemre nem hajlanak, ott Tornyai barátomét harsogtassa —

TORNYAI. De —

HEVES. Semmi ellenvetést nem fogadok el — szabad ura vagyok tetteimnek, és azok végrehajtásában legjobb barátom szeszélye által sem hagyom magamat korlátoztatni — siessen, barátom, Darabos, siessen — egészen önre bízom magamat.

DARABOS. Nyugott lehet tekintetes uram,

mert én sok legmakacsabb fekete tollast is fehérre változtattam már. Indul.

HEVES utána kiált. Uram öcsém!

DARABOS visszajő. Méltóztassék —

HEVES. Mit csinálnak a tari, és szunyogi közbirtokosak?

DARABOS. Azokkal igen sok bajom van, mert olyan akaratosak, mint a szép lányok, mikor bővében vannak az imádóknak — még csak szóba sem akarnak velem állani.

HEVES. Pedig eleinte részemre állottak —

DARABOS. Epen ez a baj, tekintetes uram — hosszas tapasztalásból tudom én, hogy a magyar köznemes mindig annak nyilatkozik részére, ki először intéz hozzá jó zsebében pénzt zörget szót. Egyszer azután könnyen hagyja magát másához csábíttatni, mert azt mondhatja mentségül, hogy nyomosabb zsebéből kivett tárcájára mutatva, okok által győzetett le; de bezzeg nehezen engedi magát ismét visszacsábíttatni, mert a világért sem akarna ingatagnak gúnyoltatni.

HEVES aggodalommal. Pedig megvallom — nem bírok egészen nyugott lenni, míg azok mindnyájan Farkasfalvi részén állanak.

DARABOS. Oh, ne aggódjék, tekintetes uram — én még koránsem esem kétségbe — eddig okokkal ostromlottam őket, és nem engedtek — jól van;

a magyar szeret ugyan makacskodni, de annyi sok gyöngé oldala van e mellett, hogy egyetlen ravasz fogással gyakran a legszilárdabbat is el lehet tántorítani. — Én tehát a tari, és szunyogi nemes urak leggyöngébb oldalát fogom most megtámadni, és ki tudja, mi történik holnap reggelig.

HEVES megnyugodva. Jól van — egészen ön ügyességére bízom magamat, és ismétlem, a hol az én nevem nem kell, ott Tornyai barátoméval álljon ön elő —

TORNYAI. És ha véletlenül többség alakulna az által részemre?

HEVES rövid gondolkozás után elhatározottan. Inkább te légy alispán, mint Farkasfalvi, mert halkal te olly viszonyban vagy Kingával, hogy testvére nem lehetne nőd — Aranka keze tehát mindenesetre enyim, most pedig csak ez a fő dolog, és Farkasfalvi megbuktatása, és e két kíváнатom minden esetre teljesül: akár ki lesz is kettőnk közül az alispán —

TORNYAI indulatosan. De kérlek —

HEVES. Terveimben nem hagyom magamat akadályoztatni — minden ellenvetésed hasztalan. Daraboshoz. Munkára tehát, öcsém uram — ezen éjszakát még virasszuk át, azután majd alhatunk.

DARABOS vidámon. Nem árt a magyarnak a

virrasztás, ugy is elég sokáig aludt. — Ajánlom magamat. A középajtón el.

NEGYEDIK JELENET.

TORNYAI. HEVES.

HEVES kezeit dörzsölve. Vigan, barátom, minden olly jól megy, hogy jobban már nem is lehetne —

TORNYAI. De, barátom, nyiltan ki kell mondanom, te iszonyu tévedésben vagy — ki kell vallanom —

HEVES. Ah, igaz bizony, szinte feledtem, hogy Darabos véletlen megjelenése valami nagyszerű vallomást nyomott vissza kebled fenekére — ki vele tehát, hogy oldalodon ne furjon magának utat —

TORNYAI komolyan. Sajnálom, szegény Kálmánom, hogy vig kedvedet meg kell rontanom; de kénytelen vagyok szólani, mert pusztá hallgatás által sem akarok ollyasmiben megegyezni, mi miatt utóbb szemrehányásokat kellene eltűrnöm becsületérzésemről. Pillanatnyira ingadozóvá tehetete ugyan a meggondolatlanság, de most tovább nem hallgathatok.

HEVES türelmetlenül. Az istenért, Károly, fa-

lusi kántorra lettél, hogy olly siralmasan bucsuztatsz, vagy azt hiszed, hogy a hazafiság siralomházában ülös, mivel alispán akarok lenni, és azért énekelsz fölöttem olly nevetségig búsan? Hahaha!

TORNYAI komolyan. Te azt hiszed, hogy Aranka téged férjének ohajt —

HEVES büszkén. Teljes jogom van ezen hiedelemre, és erdélyi négy szürkémet teszem fogadásul legsilányabb pipádra, hogy nem csalatkozom —

TORNYAI. Halld tehát: Aranka téged nem szeret —

HEVES gúnyosan. Valóban?

TORNYAI. Ő — ő mást szeret —

HEVES mint fönn. Ő — ő — mást szeret — igazán?

TORNYAI. Igen. Zavarodtan. És az, a kit ő szeret —

HEVES vigan. Hagyjuk ezt, barátom, nincs most kedvem meséket hallgatni — sokkal kellembesb multság váraozik rám, hogysen illy balgaságokra vesztegethetném az időt —

TORNYAI. De mikor mondom —

HEVES türelmetlenül. Ugyan kérlek, hagyj föl szöszaporításoddal — nyugodjál meg — köszönöm baráti érzelmeidet — és imé, hálám jeléül minden kétségeidet eloszlatom. Tarcáját zsebéből kivén, levelet von ki belőle. Nem szeretek ugyan sze-

relmi diadalokkal kérkedni — de ezen esetben, a szerénység és illedék megsértése nélkül, bátran szólhatok, mert szilárd böcsületességedet ismervén, tudom, hogy boldog titkom tudását nem fogod visszaélésre használni; egyébiránt pedig úgy is menyasszonyom forog csak tulajdonkép szóban, és mátkák közt az efféle történetkéek semmi botrányt nem szülhetnek. Tehát Aranka engem nem szeret?

TORNYAI szilárdul. Nem!

HEVES. Tehát Aranka mást szeret?

TORNYAI mint fön. Igen!

HEVES. Ismered Aranka irását?

TORNYAI. Ismerem.

HEVES hidegen. Jól van, olvasd tehát ezen levelekét, mellyet ma reggel faluzásomról visszaérkeztemkor, asztalomon leltem, és aztán kétkedjél bátran, ha arra magadban kedvet fogsz találni. — Átadja a levelet.

TORNYAI a levél címiratát nézvén, meglepetve. Valóban, ez Aranka írása! Hirtelen átolvassa a levelet.

HEVES. Most is azon véleményben vagy, hogy Aranka engem nem szeret?

TORNYAI a levelet nagy megindulással visszadván. Ezen levél olly világosan szól, hogy ezentul már a lehetlenségben sem kétkedem.

HEVES. Azon igen örvendek —

TORNYAI zavarodtan. És te el fogsz menni?

HEVES. Milly kérdés! Hol azon férfi, ki illy gyönyörű alkalmat használatlanul hagyna elsiklani —

TORNYAI. Éjfélkor?

HEVES. Természetesen! Ünnepestes hangon. A rémek borzasztó órájában! még pedig majd olly nesztelenül, mint a rémek, mert valameennyi ajtót nyitva fogom találni. De minek is beszélem ezt neked, ki magad is alkalmasint megfordultál ott már hasonló járásban — természetesen csupa politikai vitatkozásért az orvos szép nejével —

TORNYAI indulatosan. Ismét? Erőt vevén magán. De miért is lobbanok föl? Ha Aranka illy levelet írhatott neked, akkor a legnagyobb képtelenségnek elhívése is pusztá gyermekjáték, s végre azt sem tudhatom, hogy magamról tulajdonkép mit kelljen hinnem.

HEVES csodálkozva. Meg nem főghatom rendkívüli fölindulásodat illy mindennapi esemény miatt.

TORNYAI batározottan. Ne is törd rajta fejedet — örvendj szerencsédnek, és tégy tetszésed szerint — nincs többé mit szólanom — csalatkoztam — feledd üres szavaimat — élj boldogul!

HEVES. Furcsa szeszélyeid vannak, Károly! Féltre. Bizonyosan azért zavarodott meg annyira, mivel látja, hogy már semmi reménye nem lehet

az alispánsághoz. Hangosan. A gyülesteremben holnap —

TORNYAI mint fönn. Nehezen látjuk egymást — mert — rosszul érzem magamat — igen bádgyadt vagyok —

HEVES szánakozva. Szegény barátom! mért nem mondád annak idejében, hogy annyira ragaszkodol az alispánsághoz — bizony képes lettem volna kedvéért lemondani — mert Aranka azért mégis csak enyim —

TORNYAI büszkén szavába vágva. Jó éjszakát!

A középajtón gyorsan el.

HEVES utána nézve. Jó éjszakát! — Jó fiu, én bizony nagyon sajnállak — de ha felkötöttem a harangot, tehát illő, hogy huzzam is, és most már csakugyan mindenesetre alispánná kell lennem, mert végre az egész világ kinevetne, ha hiában szórtam volna ki pénzemet.

A fenékszínt ajtón el.

Változás.

Nagy korcsmaszoba. Hosszu és apróbb asztalok, körülöttük padok és székek, mikén köznemesek ülnek és isznak.

ÖTÖDIK JELENET.

VIRÁGOS GYÖRGY, ARANYOS MIHÁLY egy kis asztal mellett ülnek, a színen elején mellettök a földön, az asztalhoz támaszkodva egy köznemes ül, kezében nagy kulacs, melyből gyakran iszik. KÖZNEMESEK.

VIRÁGOS fölkel, és a nagy asztal elébe megy, kissé tántorogva, de gyöngeségén mindenkép erőt venni iparkodva. Mondom, atyafiak, ne hagyjuk magunkat eltántorítottatni, és mutassuk meg, hogy a tari, és szunyogi nemesség erős lábon áll.

ARANYOS szinte föláll; rajta az ittasságot nagyobb mértékben vehetni észre. Ugy van, Gyuri, mi erős lábon állunk, mint a Sion hegye, és a ki azt meri mondani, hogy a tari, és szunyogi nemesség föltételében tántorog, azt úgy meghányom, hogy kilenc vármegyében szedi össze oldalbordáit.

1ső KÖZNEMES föláll, és szinte kissé ittasan Aranyoshoz lép. Olyan okosan beszél kigyelmed, mintha csak a számból vette volna ki a szót — Misa bácsi, békéljünk meg, hiszen úgy is szomszédok vagyunk.

ARANYOS. Isten neki, Péter szomszéd, nem bánom, békéljünk meg — ez a világ úgy is mulandó, és nincs benne semmi állandó. Összeölelkez-

nek. De Péter szomszéd, ugyan miért is veszünk mi össze tulajdonkép? Nem akkor é, midőn a kigyelmed lovai a buzámba mentek?

1ső KÖZNEMES. A világért sem, hiszen mi ketten mindig a német szomszéd földjére szoktuk lovainkat hajtani —

ARANYOS. Igaz bizony, lám, a minap is ketten oldalastuk meg, mikor panaszra ment ellenünk —

1ső KÖZNEMES. Ugy ám — olyan jól emlékezem rá, mintha csak épen ma történt volna —

ARANYOS. De ugyan miért is kaptunk össze hát tulajdonkép?

1ső KÖZNEMES. Ugy segéljen! nem tudom én, Misa bácsi — de — békéljünk meg! Ismételt ölelkezés. Aranyost elbocsátván, több köznemessel ölelkezik.

2ik KÖZNEMES Aranyoshoz közelítve. Megtiszteltem böcsülöm Virágos uramat —

ARANYOS fölgerjedve. Nem lát kigyelmed?

2ik KÖZNEMES merően rátekintve. Megkövetem uri személyét, és böcsületét nemzetes hadnagy uramnak, bizony kápráznak a szemeim — a gyertyavilágtól —

ARANYOS feléje közelítve, ingatag lépésekkel. Igen ám a bortól —

2ik KÖZNEMES föllobbanva. Én — én megkövetem ugyan nemzetes uram uri személyét — de

a ki nekem azt mondja, hogy — én részeg vagyok, mikor még csak ittas sem vagyok — annak én —

ARANYOS. Hát aztán ?

2ik KÖZNEMES. Annak én azt mondom, hogy — hogy egész életében az apja fián kívül még egy részeg embert sem látott.

ARANYOS lecsöndesülve. Nem értem ugyan, hogy mit akart kigyelmed ezzel tulajdonképen mondani; de még is bizonyosan igaza van kigyelmednek, mert az apám mindig azt szokta mondani: ,Fiam, a mit nem értesz, azt csak higgyed vaktában, mert kinevetnek, ha kivallod, hogy nem érted.'

VIRÁGOS a második köznemeshez. Mit kíván kigyelmed tőlem ?

2ik KÖZNEMES. Nemes atyámfiaim, és társaim kértek meg, hogy szószólójuk legyek —

VIRÁGOS. Csak ki a zsákból a macskával, hamar, mert sok a dolgunk. Iszik. Egy tisztujtás sem viselt engem úgy meg, mint a mostani —

2ik KÖZNEMES. Könnyebben is ment akkor minden, mikor még csak restellátiót tartottunk, és vicespánt választottunk; de mióta a kolegrával a tisztujtás, és alispán köszöntött be hozzánk, azóta minden fenekestől felfordult.

3ik KÖZNEMES. Igaz bizony, vége azóta a jó életnek! Uram fia! szabad nemes emberek va-

gyunk, vagy volnánk legalább, és még csak görcsös bottal sem szabad a gyülésbe mennünk —

VIRÁGOS. De hát mit is akart kigyelmed tulajdonképen mondani?

2ik KÖZNEMES. Hát mi bizony elfeledtük, a hosszas álmatlanság miatt, hogy mi jár csak nekünk tekintetes Farkasfalvi uramtól —

4ik KÖZNEMES hangosan énekelve.

Mióta posztóban járok,

Szeretnek engem a lányok —

VIRÁGOS. Csitt! — Hányszor mondtam már, hogy semmi haszontalan köténynótát nem szenvedek eladdig, míg iszik alkotmányos jogainkat gyakoroljuk. Második köznemeshez. Bizony még pipája száránál is kurtább a kigyelmed esze, ha már is elfeledte. — Takarmányon kívül két ezüst huszas jár egy egy embernek napjára. —

2ik KÖZNEMES. Vagy ugy! Tudtuk mi ezt, hanem csak azon nem tudott jól elmenni az eszünk, hogy tulajdonképen két huszas jár é egy embernek, vagy pedig két embernek egy huszas — ez nagyon megakasztotta gondolatunkat.

3ik KÖZNEMES. De még eddig a takarmányon kívül csak egy huszast kaptunk egy egy napra.

VIRÁGOS. Munka után egyszerre kapjuk a többit —

3ik KÖZNEMES. Mégis csak zsiros falat le-

het az alispánság, mert különben nem vennék olly méreg drágán.

HATODIK JELENET.

LANGYOS. ELŐBBIEK.

LANGYOS félre. Átkozott korteskedés! A városi honoratiorokkal csak boldogulok, mert reménylik, hogy ingyen gyógyítom majd őket, ha engednek, de ezen nemes urak olly makacsok, mint a negyednapos láz. Fenn. Adjon isten sok jó estét, uraim!

3ik KÖZNEMES elébe lépve. Ki a vivát?

LANGYOS. Tornyai!

TÖBB KÖZNEMES. Nem kell Tornyai! Dobjuk ki!

LANGYOS ijedten, félre. Ezer ördög! Csak ez kellene még! Fenn. Ezerszer bocsánatot kérek, uraim — csak nyelvem botlott meg —

3ik KÖZNEMES közelítve hozzá. Hát ki a vivát?

LANGYOS akadozva. Éljen Heves ur!

VIRÁGOS indulatosan. A ki azt akarja, hogy a nemes ember is adót fizessen?

ARANYOS. És azt, hogy a zsidót se legyen szabad megverni?

3ik KÖZNEMES. Vessük ki az ispiónt!

LANGYOS ijedten. Uraim, kérem, hallgassanak meg — tévedés van a dologban — de be fogom bizonyítani, hogy —

VIRÁGOS mint fönn. Nekünk nem kell semmi bizonyítás, mert mi nemes emberek vagyunk — ki az árulóval!

LANGYOS. De uraim, én a tekintetes vármegye rendszerinti főorvosa vagyok — gondolják meg —

3ik KÖZNEMES. Mi nem gondolunk semmit, mert minket azért fizetnek, hogy restelláljunk, és nem azért, hogy gondolkozzunk.

ARANYOS. A főorvos nem jár éjszakának idején tivornyázni, hanem tanul, vagy pedig betegeit vigasztalja.

VIRÁGOS. Ugy van — ki az árulóval!

LANGYOS az asztal mellett a földön ülő köznemesre mutat. Kérem, ezen ur bizonyosan ismer engem — két hét előtt forró lázból gyógyítottam ki.

KÖZNEMES miután darab ideig merően rátekinte. Én nem ismerek ma senkit — nem akarok ismerni senkit, és majd meglátom én, hogy ki akarja nekem parancsolni, hogy valakit ismerjek — mikor nem akarok ismerni senkit — nekem ugyan ne parancsoljon senki — mert iszik a kulacsból éljen!

LANGYOS hirtelen föltalálva magát. Éljen! Ugy

van, éljen az, a kit nemes uraimék akarnak!
Éljen!

VIRÁGOS. Mégis csak az orvos ur lesz ez,
mert tudja, hogyan kell a bajt orvosolni.

ARANYOS. Ne bántsuk hát — hallgassuk ki.

3ik KÖZNEMES. Mi hozta ide nagy jó uramat?

LANGYOS félre. Mit mondjak, hogy újra főrgeteg ne támadjon ellenem? Fenn. Uraim, én —
én —

ARANYOS. Halljuk már, mert nincs vesztegetni való időnk, közeledik már az éjféli, és reggel öt órakor el kell foglalnunk a vármegyeházat, hogy a fehér tollasok be ne férhessenek.

LANGYOS. Tehát tekintetes Farkasfalvi ur emberei nemes uraimék?

3ik KÖZNEMES.

Egy életünk, egy halálunk,

Farkasfalvi alispánunk!

Éjféli előtt, éjféli után,

Ő lesz az ur túl a Dunán.

MIND. Éljen! Éljen!

LANGYOS félre. Itt mindenesetre hiában járok.
Fenn. Csak hivatalomnál fogva jöttem ide, körültekinteni, hogy nincsenek é betegek nemes uraimék között?

VIRÁGOS. Olyan egészségesek vagyunk,

hogy akár röptében is elfogjuk a fecskét, ha kedvünk kerekedik rá. Székre hanyatlik és iszik.

LANGYOS. Itt tehát nincs rám szükség. Jó éjszakát uraim. Indul.

VIRÁGOS. Boldog felvirradást a holnapi napra.

HETEDIK JELENET.

DARABOS a középajtón jő. ELŐBBIEK.

DARABOS. Alázatos szolgája, orvos ur! Milly váratlan meglepetés —

LANGYOS. Alázatos szolgája! Félre. Ez Heves embere, kíváncsi vagyok, mire megy ezen vasfejükkel. Bevárom a dolog kimenetelét — talán hasznát vehetem egykor tudományának, ha ismét bajba keveredem valami ármányos szobalyány miatt. Azon asztal mögé vonulva megáll, melly alatt az ötödik kőnemes a földön folyvást emelgeti a kulacsot.

DARABOS a színpad elejére érkezvén, körültekint, félre. A mint látom, jól eláztak már a nemes urak — az utolsó kísérletet viszem tehát véghez, és ha az sem sikerül, akkor jövő terminus alatt leteszem a censurát, és örökre lemondok a korteskedésről, melly úgy is hálátlan kenyér kezd lenni, mióta a felvilágosodást annyira terjesztik, hogy utoljára

már lámpás nélkül sem botlik meg az ember. Fenn. Boldog jó estét, uraim.

ARANYOS gúnyosan. Talán csak adót szedni fáradt ide, jó uram?

DARABOS. Isten mentsen! Csak egy ital borért fordultam be, mert jártamban keltemben igen megszomjaztam —

ARANYOS üveget ad kezébe. Itt van, igyék jó uram, azután pedig isten hírével!

DARABOS. Köszönöm — nemes uraimék egészségükre! Iszik, de azonnal lekapja szájáról az üveget, és undort kifejezve adja vissza. Már ez csakugyan még sem szép —

VIRÁGOS. Mi baj?

DARABOS. Böcsületes nemes emberektől ezt nem vártam —

ARANYOS. Mit?

DARABOS sohajtva. Hová lett a híres magyar vendégszeretet!

LANGYOS félre. Ugyan mi lesz ebből?

ARANYOS. Nem értjük a jó uramat —

DARABOS. Ez é a magyar jószivűség!

VIRÁGOS. Ugy segéljen, többet öntött nemes uram a garatra, mint kellett volna —

ARANYOS. Csak annyit értünk szavaiból, mintha törökül, vagy németül beszélne.

DARABOS. Hiában tettetik magokat, velem

azért csakugyan nem hitetik el, hogy nem akartak megölni.

ARANYOS. Micsoda?

VIRÁGOS. Mi nemes emberek vagyunk ugyan, de azért még sem ölünk meg senkit —

DARABOS a visszaadott levegre mutatva. Ezen lőrével akartak engem megölni.

VIRÁGOS. Lőre é?

DARABOS. Még annál is rosszabb, mert a hetven esztendőös kigyót is megrikatná — hogy mérlik itcéjét?

ARANYOS. Nyolc krajcárjával.

DARABOS csodálkozva. Nyolc krajcáros bor, és szabad nemes ember! Ez a kettő épen úgy illik össze, mint szamár hátával a bársony nyereg.

3ik KÖZNEMES. Szó a mi szó, de borunk csakugyan rozscska —

2ik KÖZNEMES. Igen erőtlen, mert fejébe száll az embernek, és lábai mégis elgyöngülnek tőle.

1ső KÖZNEMES. Szinte rágja az ember bel-sejét.

DARABOS. Uraim, egyet mondok, kettő lesz belőle.

MIND. Halljuk! Halljuk!

LANGYOS félre. Magam is kíváncsi vagyok.

DARABOS. Egy pint valóságos husz krajcáros

bizonyosan meggyógyítaná uraimék belső részét.
— Egy szó mint száz — jöjenek velem — szívesen látom mindnyájokat egy pint husz krajcárosra, vagy akár többre is — a mi tanyánkon annyi a budai 'ó bor, hogy vörösre lehetne vele fősteni a Dunát.

ARANYOS habozva. Igen — de —

VIRÁGOS. Jó a jó — az igaz — de —

DARABOS. Hiszen ismét visszajöhetnek uraimék, mihelyt kedvök tartja — mégis ingadoznak? Mi a patvar, hát nem szabad már a nemes ember, és nem tehet azt, a mit akar?

ARANYOS elhatározottan. Ugy segítjen! mi azt tehetünk a mit akarunk —

VIRÁGOS. Nekünk nem parancsol senki!

3ik KÖZNEMES. Ugy van, azért vagyunk nemes emberek.

ARANYOS. Aztán ismét visszajöhetünk, a mi-kor akarunk.

VIRÁGOS. Ugy van — aztán illő is, hogy a szíves meghívást ne vessük meg — menjünk, atyafiak!

ARANYOS karöltve indul Virágossal, és Darabossal, az egész tömeg követi őket, ezt énekelve:

Száz szónak is egy a vége,
Jó bornak örül a gége,

Túl a Dunán, túl a Tiszán,
Nincs nyolc krajcáros alispán!

LANGYOS a távozók után nézve. Különös taktika!

5ik KÖZNEMES az asztalhoz kapaszkodva, föláll. En
is megyek!

LANGYOS. Ennek ugyan szűk lesz az utca.

5ik KÖZNEMES tántorogva indul. Én is megyek
— éljen Farkasfalvi! Iszik. Éljen Heves! Iszik.

LANGYOS. Hogyan, atyafi, hát kegyelmed
kétszinű?

5ik KÖZNEMES. Micsoda? Én böcsületes ne-
mes ember vagyok — engem mind a kettő meg-
fizetett — illendő tehát, hogy mind a kettőnek
szolgáljak. — Éljen Farkasfalvi! Tántorogva el.

LANGYOS. Hahaha! Furcsa politika! De leg-
alább őszinte, mert nyíltan kivallja azt, mit igen
sokan titok fátyola alatt szoktak a mai világban
gyakorlani! El a középajtón.

V á l t o z á s.

Terem Langyos főorvosnál, mint az első és második felvo-
násban volt. A baloldali asztalon két gyertya.

NYOLCADIK JELENET.

ARANKA a baloldali szobából. Utána nyomban KINGA.

ARANKA. Ne boszants ellenvetésiddel — csak ki ki, utánam —

KINGA. De gondold meg —

ARANKA kezén fogva előre vezetl. Én előre szoktam mindent meggondolni, és azért most már semmi mentegetőzést nem fogadok el.

KINGA. Minél inkább közelít az idő, annál nagyobb félelmet érzek.

ARANKA. Szégyeld magadat — ugyan mitől félhetsz, midőn balra mutatva itt én, jobbra mutatva ott pedig férjed örködik fölötted.

KINGA. Épen ez az, a mitől tartok — ha férjem véletlenül fölébredne, és kitekintene —

ARANKA nevetve. Oh, férjedet én egészen magamra vállalom — vele könnyen elintézek minden bajt — egyébiránt ő bizonyosan úgy kifáradt a korteskedésben, hogy most már jó izűen alszik.

KINGA. Még nem is láttam ma este —

ARANKA. Alkalmasint azért feküdt le csöndesen, mivel félt, hogy újra korteskedni küldöm őt, ha előttünk megjelenik —

KINGA. Valóban, meg nem foghatom, miké-

pen birhattad ezen izgatásra, őt, ki soha semmiféle politikai mozgalomba nem akart vegyülni —

ARANKA pajzánul. Szépségem hatalmának köszönöm ezen kitűnő diadalt —

KINGA. Még tréfálhatsz, én pedig fejtől talpig reszketek, mintha legnagyobb bűnösnek érezném magamat.

ARANKA. Gyermekség —

KINGA. Ha azon méltó megvetésre gondolok, mellyel Heves —

ARANKA. Egészen ellenkezőt fogsz tapasztalni, és legalább kijózanulsz csalóka ábrándaidból, mellyek minden fényes, és ragyogó tárgynak belső becset is tulajdonitnak, a nélkül, hogy előbb szorosabb vizsgálatukba bocsátkoznának —

KINGA. Meglátod, hogy csalatkozol, és nekem lesz igazam —

ARANKA. Attól ugyan nem félek, mert sokkal jobban ismerem a világot —

KINGA. De —

ARANKA komolyan. Megharagszom, ha ellenvetéseidet még sem szünteted meg. — Tudod, hogy boldogságom forog fönn, mellyet kissé nagyon is vakmerően kockáztattam —

KINGA. Jobb lett volna talán nyíltan szólanod Tornaival.

ARANKA. Makacs böcsületszeretete mindent

elrontana. Csupán ezen egy mód által szabadulhatok a hinárból.

KINGA. De ha mégis meghiusulna várakozásod?

ARANKA. Annyira ismerem Hevest, és a hozzá hasonlókat, hogy e tekintetben tökéletesen nyugott vagyok.

KINGA. Ám legyen tehát; de előre is tudom, hogy igen rosszul fogom szerepemet játszani.

ARANKA enyelgve. Még az sem baj — vannak szerepek, mikkel a legjobb színésznő sem eszközölhet hatást, míg más szerepek úgy szólván magoktól játszanak. Ezen utóbbiak közé tartozik azon szerep is, melyet te a most következő jelenetben játszani fogsz.

KINGA. Kedvedért mindent megteszek.

KILENCEDIK JELENET.

NELLI a fenékszíni ajtón jó. ELŐBBIEK.

ARANKA. Rendben van minden?

NELLI. Igenis, nagyságos asszonyom.

ARANKA. A cselédség?

NELLI. Már alszik — az ajtókat mind megnyitottam, és a lovag minden akadály nélkül jöhet.

KINGA. Talán el sem jó —

ARANKA. Ugyan mit beszélsz? Hol azon férfi, ki elmaradna, midőn én általam hivatik meg?

NELLI. Bizonyosan eljő, ha csákányok hullánnának is az égből.

ARANKA az egyik gyertyát eloltja. Így — sötétes szoba mindjárt regényesbbé teszi az illy kalandot.

KINGA. Az istenért — inkább még több gyertyát kellene gyújtani —

ARANKA nevetve. Igen — és dobost állíttatni az ajtóba, hogy az egész város összecsendüljön a mulatságos látványra — nemde?

KINGA. Még gúnyolsz?

ARANKA Kingát megölelve. Nem, kedves testvérem, nem gúnyollak, csak nevetem gyermekes megjegyzéseidet. Jer szobámba, Nelli, az illy jeleneteknél, nincs tanúkra szükség.

KINGA. De sokáig ne késsél —

ARANKA. Csak épen addig, meddig a körülmények parancsolni fogják. Bátran, Kinga, bátran, testvéred boldogsága forog kockán. Nellivel a baloldali szobába távozik.

TIZEDIK JELENET.

KINGA egyedül.

KINGA néhány lépésnyire sietve követi. Aranka — megállj — kérlek! — Elment — egyedül vagyok —

istenem — mit fog rólam itélni Heves? Alig lélek-
zem — olly nyommasztó itt a levegő. A jobboldali ab-
lakhoz megy és kinyitja. Kivülről is rekedt-hőség öm-
lik be. Kitekintvén, felsikolt. Hah! mintha mozgani
láttam volna valamit — de nem — a gesztenyefa
leveleit mozgatja az éji szellő — csak annak tu-
dása nyugtalanít, hogy nem helyesen cselekszem.
Az ablaktól eltávozik. Szobámba megyek — de nem
— Aranka — testvérem boldogsága forog szóban,
és az mégis megérdemli, hogy gyöngeségemet le-
győzzem. A baloldali asztal mellé ül. Már most isten
neki! jöjön a minnek jönie kell! Az asztalra könyököl.

TIZENEGYEDIK JELENET.

FARKASFALVI SÁNDOR a nyitott ablaknál megjelenik,
s az egész jelenet alatt csak kevés pillanatra vonul vissza.

ELŐBBI.

PARKASFALVI halkkal. Jól mondá Hajlósi,
hogy innen mindent láthatok és hallhatok, a fáról
szerencsésen az ablak párkányára jutottam. Körül-
tekint. A szoba homályos — természetesen — en-
nek így kell lenni — hah! a hölgy már várakozik
— lovag uram, gunyosan, ez nem szép, hogy olly
sokáig hagyja ön epedni a szerelmes galambot —
Aranka, Aranka, ki gondolta volna ezt rólad! —

De ugyan miért nem? Hiszen ő is asszony! Arcát tenyerébe rejti, talán önmaga előtt szégyenli tettet. Csitt — mozdul — félre hamar, hogy észre ne vegyen. Elvonul, és csak Heves megjelenése után mutatja magát ismét.

KINGA. Sokáig késik — talán el sem jó. A toronyóra tizenkettőt üt. Egy — kettő — három — éjfél. Reszketek.

TIZENKETTEDIK JELENET.

HEVES KÁLMÁN a fenékszíni ajtón, lábujhegyen jő, az ajtót csöndesen behuzza maga után, vigyázva körültekint és előre lép. ELŐBBIEK.

HEVES halkkal. Az éjfél elütötte már az óra — szándékosan késtem e pillanatig, mert az éjféle óra ünnepélyesen rémes kongása rendkívüli hatást gyakorol a női gyöngye idegzetre — ilyenkor mindig fogékonyabbak a hölgyek a szerelem gyöngéd érzelmei iránt. Meglátván Kingát. Ah, már itt van — annál jobb — a várakozás nagyobb élénkségre gerjeszti a vágyakat. Kingához lép, kezét megfogja és ajkaihoz szorítja. Nagysád parancsára —

KINGA fölsikolt. Hah!

HEVES ráismervén, meglepetve. Bocsánat — én —

KINGA zavarodtan. Uram —

FARKASFALVI az ablak párkányán halkal. Mit látok? Ez az orvos felesége! Talán véletlenül megbetegült Aranka.

HEVES félre. Különös helyzet! Fenn. Bocsánat, nagyságos asszonyom — én —

KINGA mint fönn. Ön mást vél itt találni —

HEVES zavarodtan. Az az, igen — én azt gondolám — hogy — Félre. Így még soha nem akadtam el.

KINGA. Testvérem nevében irtam önnek —

HEVES csodálkozva. Hogyan — nagysád irta a levelet? Én — Aranka irásának véltem —

KINGA meglepetve. Ön ismeri Aranka irását?

HEVES zavarodtan. Azaz — igen — véletlenül láttam tőle egy két sort Pesten. Félre. Nem mondhatom, hogy Tornyaiinak megmutattam a levelet.

FARKASFALVI. Nem tudom, mit gondoljak ezen jelenetről.

KINGA. Saját nevem alatt nem akartam írni, mert tudtam, hogy — hogy akkor nem jött volna ön el — és nagyobb valószínűség kedvéért — lehetőségig utánoztam Aranka irását —

HEVES csodálkozva. Lehetséges é?

KINGA szemeit elfödve. Oh, uram, mit fog ön ezen jelenetből rólam itélni —

FARKASFALVI. Most már értem az egész történetet — szegény orvos!

HEVES öröme lobbánva. Mit fogok önről itélni?

Azt, hogy nagysád engem a férfiak legboldogabbikává varázsol. Kezét megragadva. Hogy életemnek ez legszebb pillanata. — Hogy — oh — az érzés forró keblemben fojtja szavaimat. Félre. Ki hitte volna ezt? Milly könnyű, és milly édes diadal.

KINGA. Oh, nem tudok szóhoz jutni —

HEVES kezét tüzesen csókolva. Öntse ki nagysád érzelmeit szivembe, hol minden gondolatai legzajosb' visszhangra találnak. Oh, miért nem szabad ön, hogy szivemmel egyszersmind kezemet tehetném lábaihoz.

KINGA növekedő zavarodottsággal. Reszketek, ha csak meggondolom is ezen pillanat gyászos következményeit — küzdöttem — teljes erőmmel küzdöttem — de hasztalan! Oh, uram, arcomon szemérem tüze lángol, hogy így kell önhez szólanom — de meg kell lenni — szólanom kell — a körülmények parancsolják — és érzem, hogy szivem szózatát az ész fagylaló intésével nem némithatom el — könyörüljön gyöngeségemen — bűnös gyöngeségemen — és ne forduljon el méltó megvetéssel tőlem, ki legszentebb kötelességeimet áldoztam föl azon vétkes indulatnak, melly önnek első megpillantásakor egész valómat megrendíté. Arcát kendőjével elfödí.

HEVES tüzesen. Ne fődje el nagysád ezen ragyogó csillagokat, mikből a mennynek legédeseb

üdve int felém. Félre. Üssük a vasat, míg meleg.
Fenn. Tehát igaz, a mit eddig soha nem akartam
hinni — rokon szívek az első pillanatban megis-
merik egymást, s az első tekintet hő szerelemmel
csatol ahhoz, kinek szívében irántunk rokonszen-
védeni húrjai pengnek! Igen, nagyságos asszo-
nyom, midőn önt először megpillantám, azonnal
e mennyei szökat hallám füleimben viszhangzani
— ez az, kiért élni, kiért halni akarok!

KINGA alig tartóztathatva kifakadását. És testvé-
rem — ?

HEVES. Oh, szép hölgy, ne szóljunk most
arról — ne idézzünk kigyót boldogságunk éde-
nébe —

KINGA. Ön tehát nem szereti testvéremet?

HEVES lágy ömlengéssel. Szerethet é az mást,
ki önt látta, és láthatja é önt valaki. a nélkül,
hogy szíve egész hevével azonnal imádná?

KINGA színlott örömmel. Ön tehát nem veszi őt
nőül?

HEVES meglepetve, félre. Hohó, hátrább az aga-
rakkal! Fenn. És miért nem?

KINGA. És ön ezt még kérdezheti!

HEVES. Oh, nagyságos asszonyom, árthat-
nak é valódi szerelemnek a gyűlölt bilincsek, mi-
ket polgári állás, és életviszonyok az emberre
tolnak? Önnek férje van, s nem szeretem é azért

nagysádat, nem imádom é olly hévvel, mintha a teremtből röpülne dobogó keblemre?

KINGA. De Aranka testvérem — és én ké-szebb vagyok véremmel elfojtani vétkes szenvedélyemet, mint —

HEVES. Ne tovább, kérem, ne tovább e rémképek kifestésében! A ki valódi szeretet, az mindent, érti nagysád, mindent örömmel áldoz föl szerelme tárgyának —

KINGA. Valóban, úgy van, mindent! — És ön még sem akarja testvérem kezét érettem föláldozni?

HEVES zavarodtan. Minden balítéletet, nagyságos asszonyom, de nem olly érdekeket, miket nem mellőzhet el az ember, ha egyszersmind életéről nem akar lemondani. Félre. Még világosabban szólok. Fenn Nagysád testvért említ — nekem pedig egy benső barátom van — ki nagysádat szinte imádja — és — és én pillanatig sem késem őt szerelmi üdvétől megfosztani —

KINGA meglepetve. Nem értem önt.

HEVES félre. Most, vagy soha! Fenn. Ha szavaimat nem érti nagysád — olvasson tehát szememben — lelkem tükrét pillantja meg nagysád azokban. Merőn ránéz és ismételve ajakihoz szorítja kezét.

TIZENHARMADIK JELENET.

LANGYOS a középajtón jő, s épen ezen rövid szünet alatt lép be. ELŐBBIEK.

LANGYOS az ajtóban. Szörnyű gondatlanság, minden ajtó nyitva! Átkozott korteskedés! E szökat kifelé fordulva mondá, midőn az ajtót lassan behuzá. Előre fordulván, megpillantja nejét és Hevest. Néhány percig mozdulatlan áll.

HEVES folytatólag. Olvassa nagysád szemeimből szerelmem óriási kinait, űzze tova a hideg fontolgatást, és ne vesse meg üres előítéletek miatt azon forró szerelmet, melly keblemét emésztő lángokra gyújtja.

LANGYOS halkal. Ördög és pokol!

KINGA mind inkább hidegülő hangon. Uram — valóban nem tudom —

HEVES növekedő hévvel. Ne tudjon nagysád semmit — ne aggódjék semmivel — én sem tudok semmit — csak hogy nagysádat szeretem — imádom! Elébe térdel. Imé, térdeimen erősitem, esküszöm, hogy csupán önt szeretem — angyal — mindenem — imádlak!

LANGYOS elő akar rohanni, de e pillanatban megnyilik a baloldali ajtó, mire ismét a fenékszíni ajtóhoz simul,

egyik szárnyát kinyitja, és a küszöbre lép, halkal. Ez jókor érkezett! — Magamon kívül vagyok —

TIZENNEGYEDIK JELENET.

ARANKA kezében égő gyertyával, balról jő. ELŐBBIEK.

ARANKA hidegen. E szerint igen természetes, hogy engem nem vehet nőül. Közelükben, a gyertyát folyvást kezében tartva, megáll. Heves annyira le van vetve, hogy nem bír szóhoz jutni.

LANGYOS félre. Hah! még csak nem is dühösködhetem most, mert Aranka a szobalyánt lobbantja szememre, és végem van!

FARKASFALVI. Mit jelent ez?

ARANKA hidegen. Hogyan, uram, ön elnémult? Talán rosszul érzi magát? Nelli! egy pohár vizet ezen urnak — a hőség igen eltikkasztotta őt —

TIZENÖTÖDIK JELENET.

NELLI vízzel a baloldali szobából. ELŐBBIEK.

NELLI Heveshez. Méltóztatik parancsolni —

HEVES ki mindeddig térdelt, hirtelen fölugrik, és indulatosan Arankához fordul. Nagyságos asszonyom, meg kell vallanom —

ARANKA gúnyosan. Nincs szükségem vallomá-saira — testvéremnek eleget vallott ön. — Leg-jobb lesz önnek távoznia, mielőtt jobbra mutatva só-gorom fölébredne, és — Nelli, világíts a tekintetes urnak a lépcsőn, hogy valamikép meg ne sértse magát.

LANGYOS halkal. Derék asszony! — Várj csak csábító, körmeimet nem kerülöd el! El.

FARKASFALVI. Nyugodtan lélekzem!

HEVES indulatosan. Jól van, nagyságos asszo-nyom, megyek — de hármunk közül nem én fo-gom e jelenést megbánni —

ARANKA. Még egyet, mielőtt távoznék. — Ne vélje ön, hogy testvéremet kötelességéről megfélekezésig bájolta el ritka férfiúi kellemei-vel. A meghívó levelet én írák —

HEVES mint fönn. Hogyan?

ARANKA. Meg akarám kísértetni ön hűségét, és nevetve mondhatom, remekül kiállotta a tűz-próbát —

HEVES kifakadva. Hah, ez gyalázatos!

ARANKA hidegen. Igen jól kereszteli ön tettét. — Egyébiránt, azt már most maga is átláthatja ön, hogy szavamat nem tarthatom meg, és nem is fogom megtartani, ha ön holnap alispánná vá-lasztatik. Azonban, a világ előtt jobb lesz, ha titok marad e kalandocska, reménylem, hallgatni

fog ön, mert azon szerep, mit most itt játszott, nem igen fogja nagyobbítani ön érdemeit a hölgyeknél, és a politikai világban —

HEVES mintegy váratlan sejdítéstől megragadtatva. Iszonyu világosság kezd előttem fejlteni. — Oh, én vak, hogy e kelepécét nem láttam. — Nagysád tehát maga írta a levelet?

ARANKA. Igen —

HEVES. És nem tartja meg szavát, ha alispánná leszek?

ARANKA gúnyosan. A világért sem! Penészes romok vagy szirthasadékok illetik a kigyót, és nem illy deli férfi forró keble!

HEVES. Csak rajta, csak gúnyoljon nagysád — mert megérdemlem —

KINGA. Jer, Aranka, menjünk —

HEVES. Kérem, csak egy szóm van még — Arankához. Gúnyát megérdemlem, mert gyáva gondatlansággal hagyám magamat hálóba kerítettetni — de tudja meg nagysád — hogy terveit átlátom, és meg fogom rontani —

ARANKA hidegen. Csak rajta!

HEVES. Nagysád félt, hogy alispánná választván, adott szava következtében kezét fogom kérni, és azért játszott ki engem olly csufosan —

ARANKA. Nem tartozom tetteimről önnek számolni.

HEVES. Mind ezt pedig azért tette nagysád, mert — mert mást szeret —

ARANKA gúnyosan. Ön előtt, mint látszik, semmi nem maradhat titokban.

HEVES. Nagysád Farkasfalvit szereti, és miatta vont engem ezen hinárba.

ARANKA komolyan. Uram — sem a hely, sem az idő nem jogosíthatja önt illy kifakadásokra — jó éjszakát —

FARKASFALVI halkal. Akár választanak alispánná, akár nem — Aranka szeret — Aranka enyim! Most gyorsan el, hogy valamikép Heves-sel ne találkozzam. Eltűnik.

HEVES gúnyosan. Jó éjszakát, nagyságos aszszonyom — jó éjszakát — de előbb tudja meg, hogy terve füstbe megy — én nem leszek alispán.

ARANKA. Boldog megye!

HEVES. És nagysád az új alispán nejévé leend?

ARANKA kissé habozva. Szavamat megtartom —

HEVES. Hahaha! Tudja meg tehát nagysád, hogy Farkasfalvi sem lesz alispán, ha bár utolsó fillérembe kerülne is megbuktatása —

ARANKA. Ön sem, Farkasfalvi sem — tehát ki? —

HEVES gúnyosan. Sem én, sem Farkasfalvi — Ajánlom magamat! A középajtón¹ el.

ARANKA kis szünet után. Szerencsés utat! —

Nelli! előre a gyertyákkal. — Győzelem után édes a nyugalom.

Mind a hárman balra el.

Változás.

Keskeny utca, jobbról emeletes ház erkélyvel.

TIZENHATODIK JELENET.

LANGYOS egyedül.

LANGYOS föl s alá jár. Példás elégtételt kell adnia, és feleségemmel is majd számolok, mihelyt eltávozik sógorasszonyom, mert előtte nem szólhatok azon ármányos szobalyányi történet miatt. — De majd kipótolom azután, mert nőm bizonyosan, akarva vagy nem akarva, alkalmat adott neki ezen vakmerőségre, és azért lakolnia kell! — Hah! lépéseket hallok!

TIZENHETEIK JELENET.

LANGYOS. HEVES KÁLMÁN a házajtón jő ki.

LANGYOS utját állja. Uram — a meggyaláztott férj előtt áll ön —

HEVES indulatosan. Bocsásson —

LANGYOS Unnepélyesen. Mindent láttam, és hal-
lottam — holnap reggel 9 órakor meg fog ön szo-
bámban jelenni, különben nyilvánosan gyalázom
önt meg. Karját megragadja.

HEVES. Eljövök —

LANGYOS. Kilenc órakor?

HEVES. Kilenc órakor! Boszusan. De már most
bocsásson el. Kirántja karját és gyorsan távozik. Langyos
a házba megy.

NEGYEDIK FELVONÁS.

Az előbbi terem Langyosnál.

ELSŐ JELENET.

ARANKA. KINGA. A baloldali asztalnál ülnek s himeznek.

ARANKA. Mindjárt kilencet üt az óra — fél óra múlva tudni fogjuk az alispán nevét.

KINGA. Én mindig félek —

ARANKA. Ugyan mitől félhetnénk még? Nem maga mondotta é Heves, hogy sem ő, sem Farkasfalvi nem lesz alispán? Csak igaz marad az, hogy a merészeket maga a szerencse is pártolja. Utolsó kétségem is eloszlott, midőn azon hiedelmét nyilvánítá Heves, hogy Farkasfalvi miatt kívántam őt nyakamról lerázni — jobb gondolatra soha nem jöhetett volna —

KINGA. Es gondolod, hogy?

ARANKA szavába vág. Nem csak gondolom, ha-

nem bizonyosan tudom, hogy Farkasfalvit boszúból megbuktatja, és egészen részemre dolgozik, ámbar azon véleményben van, hogy legérzékenyebben boszulja meg magát rajtam.

KINGA. Igazad lehet, és én szivemből örvendek, hogy ezen jó fordulatot valamicskével előmozdithattam, azon kellemetlenséget pedig legnagyobb örömmel feledem el, mellyet a mult éjjel ki kelle állanom —

ARANKA. Legalább tanulhattál egyszersmind valamit, s reménylem, hogy ezentul nem külső ragyogó szín után fogod az embereket megítélni.

KINGA. sohajtva. Legszebb ábrándimat tépte el a tegnapi szomorú tapasztalás; de azon hasznom van belőle mégis, hogy sorsomban ezentul nagyobb elégtétellel fogok megnyugodni.

ARANKA. Van is okod rá, mert szólj őszintén: nem becsülheted inkább a kötelessége teljesítésének élő szilárd jellemű férjet, habár az élet mindennapi terhei kissé nehézkes társalgásává változtatják is, mint az olly csapodár dicsekvőt, ki vágyai pillanatnyi fölhevülésének mindent föláldoz, és az egész világot csak kedves énje körül szeretné forogtatni?

KINGA. Igazad van, Aranka, s nagy hálával tartozom neked e leckeért, mert ezentul bizonyosan boldogabbnak fogom magamat érezni.

ARANKA. És politikai szenvedélyedről lemondasz?

KINGA mosolygva. Csak a belső politikára leendő gondom —

ARANKA. Kertedre, és házað takarékos kormányzására?

KINGA. Igen.

ARANKA. Ezt igen jól cselekszed, mert jaj azon háznak, mellyben az asszony nem bír, vagy nem akar a külső világról megfeledkezni! Háziasság az asszony legszebb erénye, és ha ezen erényt lélekismeretesen teljesíti, úgy bizonyosan soha nem fogja magát megunni, és nem kapkod olly tárgyak vagy eszmék után, mellyek rendeltetése körén túlcsapongnak. Én nyíltan kimondom, mert most egy férfi sem hallja szavunkat, hogy én, ha férfi volnék, soha nem vennék nőül olly lyányt, ki a házigazdaság helyett a megyei közgyűléseken a politikai véleményeket tanulja.

KINGA. Talán mégis szigorú vagy egy kissé — fölvilágosult napjainkban az asszonyoktól is megkivántatik, hogy a napi kérdésekről szólni tudjanak, különben műveletleneknek tartatnak.

ARANKA. Annyit, a mennyit a társalgási szükség mulhatlanul megkíván, üres óráikban hírlapokból is megtudhatnak —

KINGA. Nem akarok veled vitázni, mert teg-

napi tapasztalásom óta minden szavadat örömezt hiszem. — De férjemet nem láttam ma — ez igen különös, mert még eddig mindig együtt reggeliztünk.

ARANKA. Talán jókor reggel akarta betegeit meglátogatni, hogy a tisztujtáson jelen lehessen.

KINGA aggályosan. Vagy talán megtudta tegnapi kalandomat — igen félek —

ARANKA. Ugyan mitől félhetnél?

KINGA. E tekintetben nem igen lehet férjemmel tréfálni, és sok bajunkba kerül, míg elhittjük vele, hogy őt e dologban épen semmi veszély nem fenyegette.

ARANKA mosolygva. Légy nyugott — férjed megnyugtatót egészen magamra vállalom — vele könnyen végezőnk.

KINGA. Az igaz, vettem észre már, hogy igen nagy tiszteletben állasz előtte, minden intéseidet gyorsan teljesíti, és minden ohajtásodat megelőzni törekszik — pedig ez különben nem igen volt szokása.

ARANKA enyelgve. Asszonyi szépségnek még a vadállatokra is szelidítő befolyása van.

KINGA nevetve. Utoljára még féltennem kell tőled férjemet.

ARANKA. Csak rajta!

MÁSODIK JELENET.

NELLI a középajtón gyorsan jő. ELŐBBIEK.

NELLI Arankához. Nagyságos asszonyom — az ablakból kinézvén, Tornyai urat látám közelíteni — egyenesen a kapu felé tart, mindjárt itt kell lennie.

ARANKA. Talán csak megválaszták már az alispánt, és annak hírét hozza.

NELLI. Oh nem, János hajdu most jött a megyeházból, és azt mondá, hogy épen e pillanatban indult csak a küldöttség a főispán szállására.

ARANKA. Ugyan mi hozhatja őt tehát ide most, midőn a megyeházban kellene lennie?

KINGA. Nem láttad férjemet?

NELLI. De igen, már egy óra óta nagy lépésekkel sétál föl s alá az udvarban, a kertész és kocsis pedig minden lépését követik.

KINGA meglepetve. Különös! Sejtnie kell valamit —

ARANKA. Mondom, légy nyugott — férjeddal könnyen bánunk — Nelli, hagyj magunkra —

NELLI. Az előteremben leszek, ha valamit parancsolni méltóztatik nagyságod.

A fenékszíni ajtón el.

HARMADIK JELENET.

ARANKA. KINGA.

ARANKA. Tornyai látogatása nyugtalanít.

KINGA. De ugyan miért?

ARANKA. Még mindent elronthatna, ha valamikép megtudta volna, hogy milly eszközökhöz kelle folyamodnom meggondolatlanságom helyrehozása végett.

KINGA. Mikép tudhatta volna meg?

ARANKA. Héves barátja, és —

KINGA hirtelen. Nem hihetem, hogy kérkedett volna leveleddel előtte.

ARANKA. Pedig az igen könnyen megtörténhetett, mert a mostani férfiak még akkor is diadallal szeretnek dicsekedni, midőn kosarat kapnak; hátha még valóban olly levelkéket kapnak, minőt például én irtam Hevesnek! — Valóban félek, hogy sok bajom lesz Tornaival.

KINKA. Ha igazán szeret, ugy bizonyosan könnyen meg fogod őt nyugtathatni.

ARANKA. Szerelmében nincs okom kételkedni, de böcsületét még inkább szereti, és megvallom, olly férfit nem is ohajtanék férjemül, ki böcsületét érettem föl tudná áldozni, mert mihelyt böcsül-

ni nem bírjuk férjünket, szerelmünk is azonnal megszűnik iránta, vagy legalább igen meghül.

KINGA. Igazad van — a férj a ház fődele, és ha az hibás, úgy a háziboldogság egész épülete mulhatlanul összeroskad.

ARANKA az ajtó felé fordulva. Lépteket hallok, Tornyai jó — kérlek, utasítsd szobámba — legalább tartóztatom a meddig lehet, hogy tervemet meg ne ronthassa — ha csakugyan nyomába jött már. El balra.

KINGA utána szólva. Legroszabb esetben tartóztassuk öt erőszakkal a tisztujtás végéig.

NEGYEDIK JELENET.

TORNYAI KÁROLY a középjátszón jő. KINGA.

KINGA. Ah, isten hozta önt —

TORNYAI komolyan. Alázatos szolgálja, nagysádnak. — Nem lehetne szerencsém nagysád testvérének udvarolhatni?

KINGA az egyenes választ elmellőzve. Talán csak az új alispán nevét hozta ön? Félre. Kissé tartóztatnom kell őt.

TORNYAI mint főnn. Nem — még nem is voltam a megyeházban — és hihetőleg nem is megyek el, mert nem legjobban érzem magamat —

KINGA aggódva. Beteg ön?

TORNYAI. Testre nézve nem, de lelkemet olly teher nyomja tegnap óta, hogy tovább már nem viselhetem egyedül.

KINGA félre. Mindent tud! Fenn. Mi baj érte önt? Talán a tisztujítás eredményétől fél ön?

TORNYAI. Arra nem is gondolok, és úgy hiszem, attól nincs is mit tartanom, mert minden ármány csak az alispánság megnyerése körül forog, minél fogva mostani helyzetemben bizonyosan megmaradok, e szép hatáskörömmel pedig annyira meg vagyok elégedve, hogy magosabb polcra épen nem kívánczom —

KINGA. Valóban, úgy látom, hogy ön testvéremről egészen megfeledkezett.

TORNYAI. Ha megfeledkeztem volna róla, úgy most nem állanék itt — lehet szerencsém ő nagyságához?

KINGA mint fönn. Mind e mellett is meg kell előbbi vádatom ujitanom — nem tudja ön, hogy Aranka az új első alispánnak igérte kezét?

TORNYAI hidegen. Tudom —

KINGA. És még sem iparkodott azzá lenni?

TORNYAI hidegen. Nem, mert nem tartozom azon álhazafiak közé, kik csak fölülről jövő megvesztegetés ellen buzganak, míg magok legnagyobb kiterjedésben gyakorolják ezen gyalázatos

mesterséget — én nemcsak fölülről, hanem alulról is gyűlölöm a megvesztegetést — egyébiránt pedig Aranka ő nagyságának igen kellemes szolgálót tettem egyszersmind ezen visszavonulással —

KINGA. Hogyan?

TORNYAL. Mert könnyebben tarthatja meg szavát, most, midőn más lesz az alispán, mintha engem választottak volna még —

KINGA. Nem értem önt —

TORNYAL. Talán mégis — vagy nővérek közt is léteznek titok?

KINGA. Ön talányokban beszél —

TORNYAL. És csakugyan nem tudja ön?

KINGA. Én csak azt tudom, hogy midőn Farkasfalvi megkérte Aranka kezét, ön tanácslá, hogy kimélően válaszoljon, és Heves udvarlását tűrje —

TORNYAL. Ezt csak azért tettem, mivel lecsöndesíthetni véltem ezzel Farkasfalvi haragját, melly különben bizonyosan megfosztott volna mostani hívtalomtól. E parányi cselt, ha csakugyan annak nevezhetni, nem gondolám véteknek, s hogy nagysád testvére igen messze túlment ezen általam tanácslott ösvény határain, annak nem én vagyok oka —

KINGA. Mégis, mert ön mondá nekem ugyanakkor, hogy Heves alispánná akarja önt választatni —

TORNYAI. Kérkedő szavait nem igen nagy figyelemre méltattam; most azonban látom, hogy az egész gyönyörű terv, még Pesten koholtatott, s mondhatom, remek ügyességgel, mert bizonyosan sikerülni fog.

KINGA csodálkozva. Micsoda terv?

TORNYAI szintugy. És valóban nem tudja ön?

KINGA. Nem.

TORNYAI. Világosabban kell tehát szólanom, és talán jobb is, ha nagysáddal végzem azt el, a miért tulajdonképen testvéréhez siettem — mer jobb nem is látnom őt többé.

KINGA zavarodtan. Meg nem foghatom —

TORNYAI. Mindjárt világosan fog nagysád látni — Aranka Hevest — szereti — forrón szereti —

KINGA mint fűnn. Honnan gyanítja ön ezt?

TORNYAI. Gyanusítás nem kenyerem, és pusztá gyanu által egyetlen lépésre sem engedem magamat határoztatni. — Igen, én nem gyanítom ezt, hanem tudom — bizonyosan tudom — és a boldog vetélytársnak útjában állani nem fogok, hanem inkább önkényt visszalépek.

KINGA. De —

TORNYAI. Kérem, csak néhány szóm van még — Heves lesz az új alispán — ez semmi kétséget nem szenved, mert a nemességnek legalább két harmada az ő részén van — Aranka ezt bizonyosan előre tudta, és azért nyilatkozott oly merész elhatározottsággal —

KINGA. De én biztosan mondhatom önnek —

TORNYAI. Igen szép, hogy védni törekszik testvérét nagysád, de ismétlem, én nem pusztá gyanuból, hanem teljes meggyőződésből szólok, és azért búcsúzni jöttem ő nagyságától —

KINGA balra mutatva, hirtelen. Sziveskedjék tehát ide besétálni —

TORNYAI. Köszönöm — nem akarom ő nagyságát zavarba hozni — valóban örvendek, hogy önnel találkozám, mert azon jelenet, melyre el valék készülve, mind rám, mind nagysád testvére nézve kellemetlen lett volna. — Méltóztások tehát csak azt mondani szép testvérenek, hogy ha szerelmet nem, legalább nyílt őszinteséget véltem tőle várhatni, hogy emléke szivemben örökké élni fog — hogy új frigyéhez legjobb szerencsét kívánok neki — és — hogy ezen életben egymást látni — többé nem fogjuk. Üdvözli Kingát s el.

KINGA utána sietve. Kérem — mit gondol ön — csak egy szóra — elment — szóhoz sem ha-

gyott jutnom — mit fog Aranka mondani? Baloldali szoba felé indul.

ÖTÖDIK JELENET.

LANGYOS a középajtón jő. KINGA.

LANGYOS. Még sem jő — én megyek tehát hozzá — csak ellátom előbb magamat a szükségességekkel —

KINGA észrevevén őt. Ah férjem! még ma nem is láttalak.

LANGYOS közelit hozzá. Pedig olly rendkívül ohajtottál látni, nemde, édeském? Gúnyosan. De minő halovány vagy — talán nem jól aludtál?

KINGA. Csak szokás szerint —

LANGYOS fölindulva. Ez tehát már szokásod?

KINGA. Micsoda?

LANGYOS. Hiszen most mondád, hogy úgy szoktad az éjszakát eltölteni, mint tegnap —

KINGA. Nem értelek. Félre. Talán sejt valamit —

LANGYOS. Oh, az asszonyok gyakran nem értik férjeiket, de annál jobban megérteneek bizonyos más férfiakat. Hahaha! ez aztán vig mulatság a férjekre nézve, mondhatom, igen vig — hahaha!

KINGA félre. Mindent tud! Fenn. Ül le, kedves férjem.

LANGYOS indulatosan. Nem akarok.

KINGA. Szólnom kell veled.

LANGYOS mint fűnn. Kell? Ugyan ugy é? Kell? Még parancsolgatni akar velem az asszony? Annak ugyan vége már — volt idő — bár soha ne lett volna! — midőn az engedelkeny férj mindenben hajlott felesége kívánatára — és ugyancsak gyönyörű hálában részesült jóságaért. — De ugy kell neki! miért nem gondolta meg előre, hogy legveszedelmesebb kigyó az asszony, melyet keblünkön melengetünk, és mégis szívünkbe mártja mérges fulánkját — oh, asszonyok, asszonyok!

KINGA. Kérlek, engedj szóhoz jutnom —

LANGYOS növekedő indulatossággal. Szót sem akarok hallani — bár soha ne hallottam volna szavaid csábító hangját! Hangosahban. Mondom, némulj el! — Mindent tudok — válopört inditok — azon pesti cimborát pedig majd megtanítom —

HATODIK JELENET.

NELLI e szavaknál: „Mondom, némulj el.” lép be.

ELŐBBIEK.

NELLI félre. Enyhítnem kell a veszélyt. Fenn, Langyoshoz. Tekintetes uram —

LANGYOS bosszusan. Mi baj?

NELLI kérő hangon. Igen nagy hevülésem van — fejem szédül —

LANGYOS. Mi gondom rá —

NELLI. Kérem alázatosan, tekintetes uram, méltóztassék azon csöppekből adni, melyek —

LANGYOS félre. Átkozott! Zavarodtan. Mindjárt — mindjárt. — Kingához. Szavamat nem veszem vissza, asszonyom — délelőtt még szólunk egymással. Indul.

NELLI. Tekintetes uram, én is bemenjek?

LANGYOS haraggal. Nem szükséges. Félre. Átkozott botlás, hányszor kell még értted lakolnom!

El a jobboldali szobába.

KINGA. Jókor jöttél!

NELLI. Hallám a zajt, és —

KINGA. Igen föl van indulva férjem — Arankával kell szólanom.

HETEDIK JELENET.

ARANKA. LANGYOS. ELŐBBIEK.

ARANKA kinyitja a baloldali ajtót. Tornyai!

KINGA zavarodtan. Elment — minden oda van, férjem dühösködik — segíts! El Arankához.

LANGYOS jobbról jő, egyik kezében gyógyszeres üve-

get, a másikban összehajtott írást tartva; félre. Elment feleségem — jól tette, mert most ezen szobalyányi kaland miatt egészen kiestem a megsértett férj szerepéből. Nellihez, hidegen. Itt az orvosság.

NELLI. Mennyit vegyek be?

LANGYOS. Husz csöppet —

NELLI. Tíz is elég lesz?

LANGYOS. A mint tetszik. Indul.

NELLI. Kérem, tekintetes uram, azon orvosság inkább meggyógyítna engem, melyből már egyszer tíz csöppet méltóztatott adni — az cukor nélkül is édes.

LANGYOS boszusan. Most nincs időm. Félre. Gonosz lélek! számodra nem terem nálam több tizfórintos — A fenékszíni ajtón el.

NELLI nevetve. Nem sült el szándékom — fanyar csöppjeidet csak tartsd meg magadnak, orvos uram — életre való szobalyány baján ezek nem segíthetnek. Az üveggel jobbra el.

V á l t o z á s.

Szoba a vendégfogadóban, asztal, közép- és oldalajtókkal.

NYOLCADIK JELENET.

HEVES a baloldali szobából. Azután SCHNAPS MÓZES
a középajtón jő.

HEVES. Schnaps uram!

SCHNAPS bejő. Méltóztassék —

HEVES pénzsomót ad neki. Itt van tartozásom!

SCHNAPS. Alázatosan köszönöm — nem volt
olly sietős — nem is bátorkodtam volna alkal-
matlankodni, de mivel parancsolni méltóztatott,
hogy számadásomat beadjam — tehát bátorkod-
tam —

HEVES keztyűt huz fel. Jól van, jól!

SCHNAPS. Már el méltóztatik utazni? Még a
lovak sem érkeztek ide —

HEVES. A hová nekem kell most elutaznom,
oda a legnagyobb urak is gyalog jutnak el.

SCHNAPS. Tehát nem messze méltóztatik
utazni?

HEVES. Olly messzire, hogy talán soha nem
térhetek többé vissza. Kalapját fűlteszi.

SCHNAPS félre. Ezt nem értem — talán csak
megháborodott elméje — szólnom kell, hogy kárt
ne szenvedjek. Fenn. Még egy alázatos kérésen
van.

HEVES. Csak hamar tehát — sietnem kell —
már is sokáig késtem.

SCHNAPS akadozva. Miután számadásomat benyújtottam, és innen visszamentem kamarámba, nagy rémülésemre vettem észre —

HEVES. Mit? Kifeledett valamit a számadásból?

SCHNAPS akadozva. Nem, hanem azt vettem észre, hogy a nemes urak valamikép kamarámba férkőztek, és negyven pár kolbászkát és harminc üveg tokaji bort feledékenységből magokkal vittek — engedelmet kérek —

HEVES. Nincs miért — ezt is el kell túrnunk, ha célt akarunk érni. — Mennyire megy a kár?

SCHNAPS. Csak hetvenöt váltóforintra.

HEVES pénzt ad neki. Itt van. Ha valami különös hirt hall ön — például halálhírt vagy más effélet — és ha legfőbb két óra múlva nem jönök vissza — tehát ezen levelet küldje vagy vigye tekintetes Tornyai urhoz. Levelet ad neki, és a középajtón el.

KILENCEDIK JELENET.

SCHNAPS egyedül.

SCHNAPS bámulva. Halálhír, vagy más efféle? Ugyan mit akart ezzel mondani? Különös! Szegény jó ur — talán csak megtévelyedett — ez

bizony valószínű, mert éjfél után egészen magán-kívül jött haza, és ellenkező utasítást adott a nemességnek — szegény kortesek! utoljára azt sem tudják majd, hogy kire szavazzanak. — Nevetve. Ugyan megjárnám, ha tévedésből engem tennének alispánná! Jöjön csak meg az emancipatio, hát az is megtörténhetik. — De ugyan merre megy az én derék vendégem? Ablakhoz megy, és kinéz. Egyenesen a főorvos ur háza felé siet, még pedig a rövidebb uton a kertek mögött — már bizonyosan beteg — talán eret akar magán vágatni, és attól fél, hogy bele hal. — De mit látok? Hiában megy oda szegény, mert a főorvos a másik uton erre jő — ugyancsak siet ám — bizonyosan tudja már, hogy beteg a vendégem. — Hát ez mit jelent? Házam előtt a szolgabíró urral találkozok, ki a megyeház felé akart fordulni — karját megragadja, és belép vele kapumon. A színpad közepére jő. Bizony furcsa! nem tudom, mit gondoljak a dolgról?

TIZEDIK JELENET.

LANGYOS. TORNyai a fenékszíni ajtón jönnek. SCHNAPS.

LANGYOS. Még egyszer ismétlem, igen örvendek, hogy találkoztam uri barátom urammal,

mert illy tisztos tanu jelenléte nagy szerencse részemre —

TORNYAI. Mi ügyben?

LANGYOS. Mindjárt megtudja ön —

SCHNAPS hajlongva. Mivel lehetek szolgálatjokra, tekintetes uraim?

LANGYOS. Hol van Heves ur?

SCHNAPS. Kevés pillanat előtt a tekintetes főorvos urhoz sietett.

LANGYOS. Hozzám?

SCHNAPS. Igen.

LANGYOS. Siessünk tehát utána, hozzám!

TORNYAI akadozva. Megvallom — orvos ur — nem szeretnék most oda menni —

LANGYOS. Hah, sejtek valamit! Nagy megindulásban láttam uri barátom uramat előszobámon átsietni — bizonyosan Arankával volt valami baja. Ne is szóljon — tudom, hogy úgy van. — Hah, asszonyok, asszonyok! — De annál jobb, kedves uri barátom uram — legalább rokonok vagyunk a szenvedésben — igen, rokonok! mert bennem gyászos áldozatát látja ön az asszonyi kigyótermészetnek. — Hah, megfojt a szégyen iszonyu érzése!

TORNYAI csodálkozva. Nem értem önt —

LANGYOS. Mindjárt meg fog érteni.

SCHNAPS Tornysíhoz közelítve. Tekintetes uram

— bocsánatot kérek — de szólanom kell, mert tekintetes Heves ur levelet bizott rám —

LANGYOS hirtelen. Kinek szól?

SCHNAPS. A tekintetes szolgabíró urnak — én nagy veszedelemtől rettegek, mert tekintetes Heves ur azt parancsolá, hogy csak akkor adjam át e levelet a tekintetes szolgabíró urnak, ha ő két óra múlva sem jőne vissza, és ha valami halálhírt, vagy effélet találnék hallani. Itt a levél! Át akarja adni Tornyaiinak.

LANGYOS. Csak tartsa meg a levelet, és teljesítse pontosan a parancsot — hahaha! hová gondol a finom uracska! Schnaps uram, hagyjon magunkra —

SCHNAPS hahozva. De kérem alázatosan, igen félek —

LANGYOS kifakadva. Hagyjon magunkra!

SCHNAPS alázatosan. A mint parancsolni méltóztatik, tekintetes uram. Félre. Jőjön csak meg az emancipatio, fogadom, nem rivalgsz így rám saját házamban! El a középajtón.

TIZENEGYEDIK JELENET.

TORNYAI. LANGYOS.

LANGYOS. Tudja meg tehát, uri barátom uram, hogy én iszonyuan meg vagyok gyaláztatva — bö-

csületem meg van fertőztetve — házi boldogságom meggyilkoltatott!

TORNYAI csodálkozva. És ki tette mind ezt?

LANGYOS indulatosan. Heves!

TORNYAI mint fönn. Hogyan?

LANGYOS. Igen, Heves — kit a dögvész forgó szele sútt ide, hogy életfámat halálra mérgezze. De keresztül járok az eszén, fogadom, és megmutatom neki, hogy a békeszerető bárány is tigrissé tud változni, ha szerfölött ingerlik. — Menjünk — siessünk — utána — hozzám —

TORNYAI. Meg kell vallanom, még mindeddig sem értem önt —

LANGYOS. Jól van — hallja tehát egész történetét meggyaláztatásomnak. — Éjfél után lakomba térvén, csöndesen a terembe léptem, hogy alvó nőt ne háborgassam — hahaha! De ő nem aludt ám, hanem —

TORNYAI. Hanem?

LANGYOS. Heves urnak szerelmi ömlengései által mulattatá magát — hahaha! — Kacagjon ön is — kacagjon!

TORNYAI meglepetve. Uram, az lehetetlen.

LANGYOS csodálkozva. Lehetetlen?

TORNYAI. Ön csalatkozott —

LANGYOS. Én?

TORNYAI. Igen!

LANGYOS. En tehát vak vagyok?

TORNYAI. Azt nem mondom, de —

LANGYOS szavába vág. Szarvaim nem nőttek még annyira szemeimre, hogy a fehéret tisztán ne tudnám megkülönböztetni a feketétől. Ugy van, én ezen élő szemeimmal tisztán, és világosan láttam nóm előtt térdelni Hevest!

TORNYAI. Mondom csalatkozott ön — nem ön hitvese volt az, hanem Aranka!

LANGYOS. Aranka?

TORNYAI. Igen.

LANGYOS. Hahaha! Hiszen Aranka gyertyával jött ki szobájából, és elűzte a gyalázatos nőcsábítót — áldott jóságú sógorasszonyomnak köszönhetem, hogy még többet nem láttam.

TORNYAI. Es mégis csalatkozik ön. Csak a szenvedély homályosította el szemeit, mert az, a ki gyertyával jött ki a szobából, az nem Aranka, hanem ön hitvese volt.

LANGYOS. Nem tudom, boszankodjam é vagy nevessek?

TORNYAI. En saját szemeimmal láttam a levelkét, mellyben éjféli találkozásra hitta Hevest Aranka.

LANGYOS boszusan. De én saját szemeimmal láttam, hogy Heves nem Aranka, hanem feleségem előtt térdelt!

TORNYAI félre. Hátha mégis méltatlanul gyanakodtam volna Arankára — tisztába kell jönnöm.

Hirtelen a középajtón távozik.

LANGYOS meglepetve utána néz. Mi ez? Uri barátom uram — eltűnt! — Oh én esztelen! Hiszen ez meghitt barátja Hevesnek! — Azért akart engem olly ármányosan elusztatni — bizonyosan egy kézre játszanak — de hátrább az agarakkal, édes uracskáim, azért is bebizonyítom előttetek, és az egész vármegye előtt, hogy megcsalatott férj vagyok, és hogy böcsületes fejemre gyalázatos szarvakat raktatok. El.

Változás.

Terem Langyos főorvosnál, mint az előbbi felvonásban volt.

TIZENKETTEDIK JELENET.

NELLI balról jő, és rakosgat az asztalon.

NELLI. Még sem hozott hírt a hajdu a tisztújításról, pedig magam is nagyon kíváncsi vagyok már, hogy végre kié lesz a konc — szegény orvosné ugyan csak retteg férjétől, pedig mi egyetlen szóval elnémitjuk az öreg urat.

TIZENHARMADIK JELENET.

HEVES a fenékszíni ajtón jő. NELLI.

HEVES. A főorvos urat keresem!

NELLI. Elment hazulról —

HEVES. Mikor jő vissza?

NELLI. Azzal nem szolgálhatok.

HEVES félre. Sokáig nem tölthetem itt az időt, mert az asszonyokkal nem akarok találkozni. Fenn. Nem irhatok egy pár sort az orvos urnak?

NELLI a jobboldali ajtóra mutatva. Méltóztassék.

HEVES. Íróasztalán fogom a levelet hagyni. Félre. Én megjelentem, s nem lelém honn, már most tehát járjon utánam ő. Maga után beteszi az ajtót.

NELLI. Az istenért, talán csak párviadal van készülőben? Oh nem — az orvos urnak bizonyosan nincs annyi bátorsága — de különben is könnyen fölvilágosíthatja előtte az egész történetet Heves ur.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

TORNYAI a fenékszíni ajtón sietve jő. NELLI.

TORNYAI. A nagyságos asszony?

NELLI. Itt! Balra mutatva.

TORNYAI. Köszönöm. A baloldali szobába megy-
NELLI. Csakhogy bementél! Ideje már, hogy
tisztába jöjön a dolog — de ugyan hol késik a
hajdu? Talán meg is érkezett már, és előbb a cse-
lédeknek fecsegi el az ujságot — ki kell nézнем.

A fenékszíni ajtón el.

HEVES a szobából jő, s midőn a szinpad közepére ér:

TIZENÖTÖDIK JELENET.

LANGYOS a fenékszíni ajtón jő. **HEVES.**

LANGYOS az ajtón kiszólva. Itt maradjatok! —
Előre jő s meglátja Hevest. Ah, még jókor jövök —
szállásán kerestem önt.

HEVES. Bocsánat — dolgaim miatt egy kissé
elkéstem —

LANGYOS. Dolgunk nem kíván sok időt —
még könnyen elvégezhetjük.

HEVES. Talán inkább szállásomon —

LANGYOS. Oh nem — itt ment véghez a meg-
bántás, illő tehát, hogy az elégtételt is itt kap-
jam meg.

HEVES. A mint tetszik — ámbár megvallom,
hogy alkalmatlan a hely, mert a zaj összezsúfolja
majd az asszonyokat, és megzavartatunk —

LANGYOS. Micsoda zaj?

HEVES zsebéből két pisztolyt von ki s asztalra teszi. A lövés — ön hitt ki engem — a fegyverválasztás tehát engem illet — mindegyik meg van töltve — méltóztassék választani, és azután határozzuk meg a távolságot és —

LANGYOS az asztalhoz megy, a két pisztolyt a fiókba zárja, a kulcsot zsebébe teszi; gúnyosan. Ugyan ugy é?

HEVES meglepetve. Mit jelent ez?

LANGYOS. Hahaha! Azt hitte ön, hogy előbb meggyaláztatom, azután pedig agyonlövetem magamat? Nem ugy, uram — én józanabb elégtételről gondoskodtam, és életemet soha nem fogom olly asszonyért kockáztatni, ki engem illy gyalázatosan megcsalt —

HEVES. Mit kíván tehát tőlem, orvos ur?

LANGYOS irást vesz ki zsebéből. Igen keveset!

HEVES félre. Inkább életemet is kockáztatom, hogysem gyalázatos elutasításomat kivalljam, és magamat nevetségessé tegyem —

LANGYOS átnyújtja az iromanyt. Csalárd nőtől el akarok válni — ön tehát alá fogja írni ezen oklevelet, mellyben nyíltan megvallja, hogy feleségemet elcsábította.

HEVES kis gondolkozás után, félre. Talán? — De nem — Aranka könnyen bebizonyíthatná az ellenkezőt. Elhatározottan. Uram, ezt nem tehetem —

LANGYOS indulatosan. Meg kell lenni!

HEVES. Nem.

LANGYOS. Kényszeríteni fogom önt.

HEVES. Uram, mérsékelje magát —

LANGYOS. Önnek kellett volna magát mérsékelnie annak idejében — írja alá.

HEVES. Soha!

LANGYOS kifakadva. Uram, mondom, írja alá, mert én a legvégsőre is el vagyok készülve.

HEVES. Férfiakhoz illő elégtételre minden pillanatban kész vagyok; de ön különös kívánságát soha nem teljesítem — most pedig távozom, hogy önt minden további sértő kifakadástól megkíméljem. Indul.

LANGYOS gyorsan elébe siet és az ajtót megnyitja, mely előtt két cseléd áll, bóttal fegyverkezve. Uram, láthatja ön, hogy nem távozhatik, ha kívánságomat nem teljesíti. Az ajtót beteszi, s visszajő.

HEVES félre. Ördög és pokol!

LANGYOS. Ne kívánjon ön bővebb magyarázatot, mert csak azt válaszolhatnám, hogy nem örömetest folyamodom ugyan ily nem igen illedelmes eszközhez, de — a szükség így parancsolja.

HEVES kitörő indulasossággal. Uram, ez erőszak — és erre teljességgel nincs önnek joga, mert —

LANGYOS hidegen. Ne erőködjék magát meglepetni, mert minden törekvése füstbe megy. — Eddig a megcsalatott férjeket szokták kinevetni,

de fogadom, hogy én csakugyan nem hagyom magamat nevetség tárgyává tetetni.

HEVES. De kérem —

LANGYOS. Mondom, ne mentegesse magát — Tornyai mindent megkísértett már úgy is, de még sem érhetne célját — nem hagyom én magamat olly könnyen elámíttatni.

HEVES meglepetve. Hogyan? Tornyai?

LANGYOS. Igen, igen — derék barátja, hahaha! még azt akarta velem elhitetni, hogy Aranka hittá őnt meg, és hogy ön nem feleségem, hanem Aranka előtt térdelt! Hahaha! illy kopott mesék nem csapnak ki engem soromból.

HEVES félre. Hah, ez talán kimenthet a hi-nárból! Fenn. Tornyai igazat mondott — itt van Aranka levele. Átadja.

LANGYOS átfutván a levelet, legnagyobb meglepetés-sel. Csodálatos! Valóban, Aranka írása! — És önhez címezve!

HEVES félre. Dicső fordulat! Fenn. Már most láthatja ön, milly méltatlanul gyanakodott.

LANGYOS zavarodtan. Pedig meg mertem volna esküdni, hogy feleségem előtt láttam önt térdelni!

HEVES. A szoba sötétes, ön pedig álmós volt, és nem jól látott —

LANGYOS mint fönn. Az igaz — nem szok-

tam, olly sokáig virrasztani, és azonkívül kedvetlen is voltam — uram — bocsánatot kérek —

HEVES. Neheztelnem kellene ugyan —

LANGYOS. De kérem — méltóztassék meggondolni — hogy mindnyájan gyarló emberek vagyunk — és hogy —

HEVES. Mindent megbocsátok!

LANGYOS összetépi az irományt, és a levelet. Nagylelkűségét soha nem feledem.

HEVES. Levelemet is eltépte ön?

LANGYOS. Ezerszer bocsánatot kérek, a meglepetés — zavar — nem is tudom már, hogy mit csinálók —

HEVES. Nem baj — ne gondoljon vele, orvos ur; ugy is megszűnt Arankával minden viszonyom, melly különben sem volt olly komoly, hogy csak szót is érdemlene.

LANGYOS kissé gyanakodva. És ön mégis megakart miatta vívni?

HEVES kissé zavarodtan. Igen — mert — mert nem akarám kibeszélni gyöngeségét, a hölgyek böcsületét szentül szoktam megőrzeni — és most sem szólottam volna, de ön hitvesének böcsületét meg kelle mentenem. Most pedig egyre kérem önt még: ezen eseményről ne szóljon senkinek, mert nem akarom Aranka hírét —

LANGYOS hirtelen. Értem, értem — néma le-

szek, mint a sir — és most már még inkább bőcsülöm, tisztelem önt — és ismételve kérem, bocsássa meg sértő hirtelenkedésemet.

HEVES kezét nyujtva. Legszivesb örömmel! — Most pedig engedjen távoznom. Félre. Szerencsésen megszabadultam!

LANGYOS az ajtón kikiáltva. Elmehettek, nincs szükségem rátok! Visszajő.

HEVES. Ajánlom magamat. Indul.

LANGYOS. Alázatos szolgálja — de kérem, a pisztolyokat majd itt feledtük. Az asztalhoz fut, kivieszi a pisztolyokat és átadja Hevesnek.

TIZENHATODIK JELENET.

TORNYAI KÁROLY a baloldali ajtón jő. Utána KINGA.
ARANKA. ELŐBBIEK.

TORNYAI. Nem, ezt nem engedhetem — szerencsém, legalább így világosan, és előre tudva, nem akarom ármánynak köszönni — bocsásson meg szeretett Arankám — de szólnom kell Hevessel.

HEVES félre. Mit hallok? Szeretett Arankám!

TORNYAI meglátván Hevest. Ah, barátom, jó, hogy itt vagy — mindent tudnod kell — mert nem

akarok részese lenni ezen cselszövénynek — én Arankát szeretem — és ő is szeret engem!

HEVES csodálkozva. Mit hallok?

LANGYOS félre. Szegény Tornyai!

TORNYAI. Ugy van, ő is szeret engem — és azért tudtom nélkül mindent elkövetett, hogy alispánná válasszon engem a nemesség, és erre téged is eszközül használt — még az éjjel is —

HEVES. És én ezt még csak távolról sem gyanítám!

LANGYOS félre. Szegény Heves! Tehát csakugyan nem a feleségem előtt térdelt!

TORNYAI elhatározottan. Siess a megyeházba — talán helyre hozhatod még a bajt.

ARANKA neheztelve. Tornyai!

HEVES. Sietek — mert illy rútul kijátszatni nem hagyom magamat. Indul.

TIZENHETEIK JELENET.

HAJLÓSI a közéapajton levéllel gyorsan jő. ELŐBBIEK.

HAJLÓSI. Tekintetes Tornyai Károly ur, megynk érdemkoszorús uj első alispánja sokáig éljen!

ARANKA örömmel. Éljen!

HEVES. Hah! tehát vége mindennek.

TORNYAI félre. Mit tegyek most?

HAJLÓSI Arankának levelet ad. Tekintetes Farkasfalvi urtól — sietve írta a gyűlésben.

ARANKA olvas. „Tornyai első alispánná lett, olly tulnyomó szótöbbséggel, hogy teljességgel nem tudom, mit kelljen ezen eredményről gondolnom — Heves emberei mind mellette szavaztak.“

HEVES bosszusan. Igen — én parancsolám azt nekik, mert azt hívém, hogy nagysád Farkasfalvit szereti, és azért zavarba akarám önt hozni Tornyai megválasztása által. — Oh, ugyan mikép is lehettem olly kába!

ARANKA az olvasást folytatva. „Én kimaradtam ugyan, de okom van hinni, hogy ezentul magasb helyzetben leend szerencsém hazámnak szolgálhatni, és reménylem, hogy nagysád nem fog szigorral ragaszkodni azon nyilatkozatához, melly — — “ nem is szükség a többit olvasnom — Hajlós! ur —

HAJLÓSI. Méltóztassék —

ARANKA. Legyen szíves megmondani Farkasfalvi urnak, hogy szavamhoz szilárdul ragaszkodom, és az első alispánt választom férjemül. Kezét nyújtja Tornyainak.

TORNYAI kezét ajkaihoz szorítja. Az eszközöket nem helyeselhetem ugyan, miknek boldogságotat köszönhetem; de ám vesse rám az első követ az, a ki hasonló esetben illy szerencsét el birna uta-

sítani — én minden további tétovázás nélkül fogadom azt el ezen szép kezekből. Heveshez. Egyébiránt pedig te is vigasztalhatod magadat barátom, mert helyettem szolgabíróvá választathatod magadat —

HEVES kifakadva. Annak is vége már — ingerültségemben elfeledtem a főispánt tudósítani — a sok zavar — a párviadal —

KINGA ijedten. Párviadal?

LANGYOS. Ne rettegj, édeském, minden el van már intézve — mert tökéletesen meg vagyok győződve, hogy sugva Aranka előtt térdelt Heves — de ezt Tornyainak meg ne mondjuk ám! Fenn. Bocsásd meg tehát méltatlan gyanumat, édeském!

KINGA meglepetve. Szívesen —

ARANKA. Helyes, helyes! Heveshez. Menyekzönkön szívesen látjuk önt —

ARANKA. Valamint a jövő tisztujtáson is.

HEVES boszusan. Ajánlom magamat. El.

HAJLÓSI. Lehet szerencsém a tekintetes alispán urat a gyűlésbe kísérenem?

TORNYAI megüleli Arankát. Isten veled, kedves nőm! — Menjünk! Hajlósival el.

T u d n i v a l ó k.

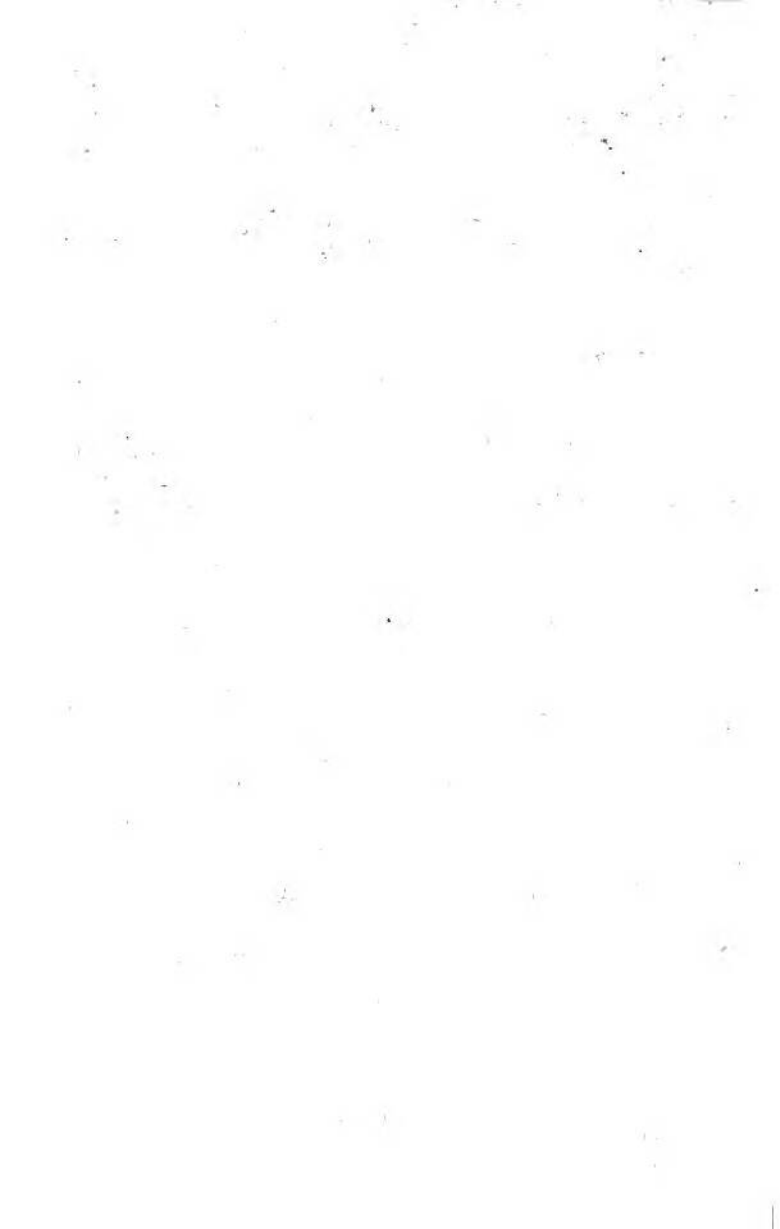
1. **A'** magyar tudós társaság ezen munkának csak kiadója lévén, nem kezeskedik a' benne követett nyelv-szabályokról, sem írásmódról, sem végre akármi nemű nyelvet 's írást illető elvekről: egyedül arra kívánt a' kéziratok' birálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész, egy vagy más tekintetből, ajánlható legyen, 's a' literatura' állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

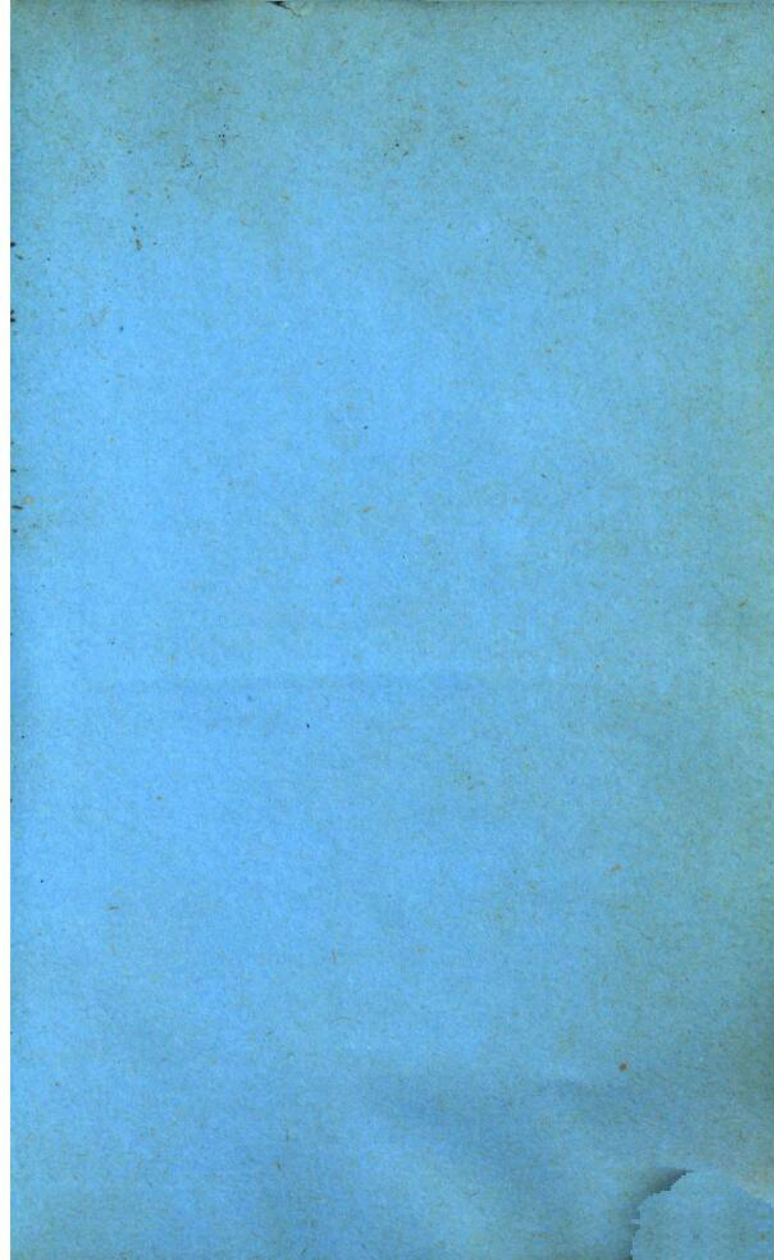
2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokat a' társaság fejenként és egészben; ezt, u. m. Tisztujitást, melly tized magával az 1842diki dramai jutalomért versenyzett, a' XIIId. nagy gyűlés, az ezen pályamunkák' megbirálására választott küldöttség' ajánlására méltatta első jutalomra, és sajtó alá.

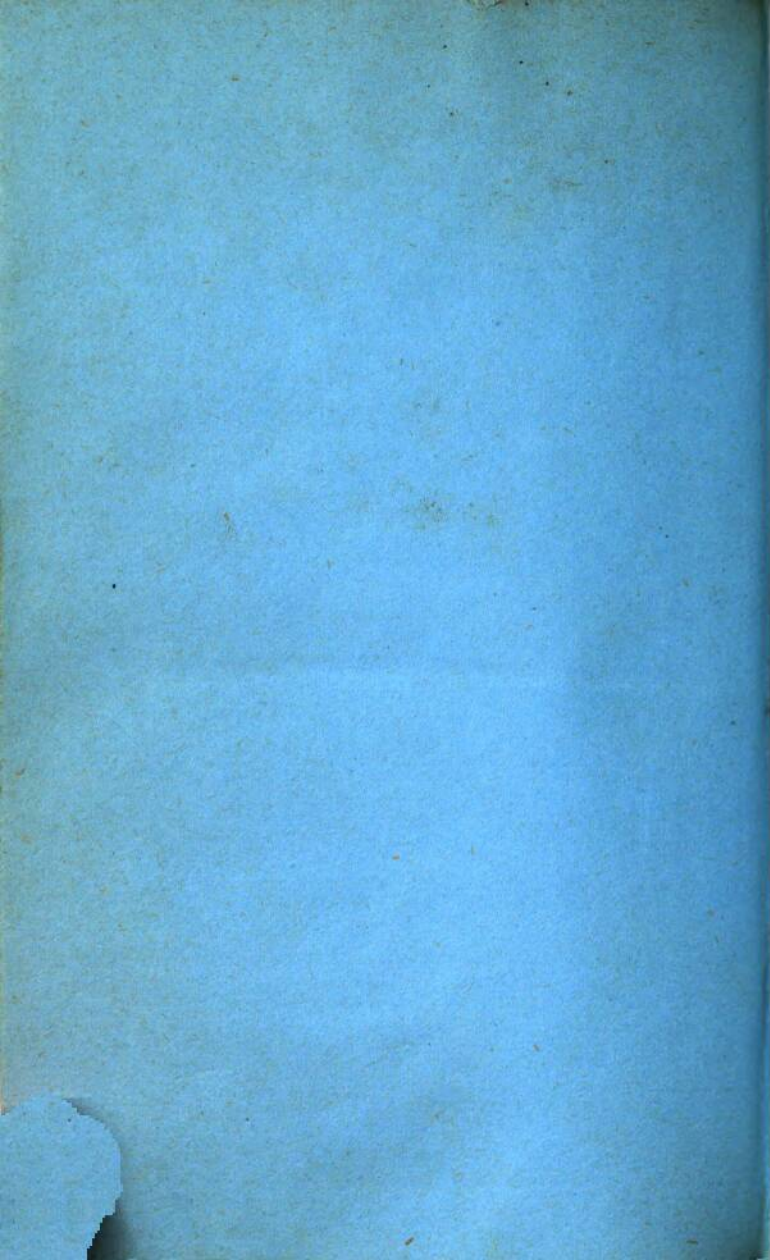
3. A' társaság által kiadott kéziratok közül ez LXXVIII. számu.

Pesten, majus' 2án 1843.

D. SCHEDEL FERENCZ,
titoknok.

Österreich

